

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Mgr. Ivona Hadrabová

Státní hymny vybraných evropských zemí

Olomouc 2014

Vedoucí práce: PaedDr. Jaroslav Vraštil, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24. 4. 2014

.....

Děkuji PaedDr. Jaroslavu Vraštilovi, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce a poskytování cenných rad.

Dále bych chtěla poděkovat spolužákům z 2. ročníku oboru Učitelství hudební výchovy Univerzity Palackého v Olomouci za čas a práci se žáky při vyplňování dotazníků a také všem respondentům za jejich ochotu a čas strávený nad dotazníky.

OBSAH

Úvod	7
1 Hymna České republiky.....	8
1.1 Text státní hymny.....	9
1.2 Historické souvislosti	9
1.3 Autoři naší státní hymny.....	10
1.3.1 Josef Kajetán Tyl.....	10
1.3.2 František Škroup	13
1.4 Divadelní hra „Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka“	14
1.4.1 Fidlovačka jako ševcovská slavnost.....	14
1.4.2 Vznik divadelní hry	15
1.4.3 Děj divadelní hry.....	16
1.4.4 Premiéra a repríza Fidlovačky	17
1.4.5 Knižní vydání a filmové a divadelní zpracování Fidlovačky	18
1.4.6 Obsazení Fidlovačky	19
1.5 Ukotvení písně „Kde domov můj!“ v divadelní hře Fidlovačka	20
1.6 Píseň „Kde domov můj?“	23
1.6.1 Škroupovo komponování a změny v textu	23
1.6.2 Hudební rozbor	26
1.6.3 Chyby při zpěvu	27
1.7 Historie státní hymny od roku 1918.....	31
1.8 Kritika písně a snaha o změnu národní hymny	32
1.9 Varianty písně	34
2 Hymna Slovenské republiky	36
2.1 Text státní hymny.....	36
2.2 Historické souvislosti	37
2.3 Autor písně „Nad Tatrou sa blýska“	38

2.4	Rozbor textu.....	39
2.5	Rozbor hudby.....	40
2.5.1	Chyby při zpěvu	41
2.6	Vlastenecký zákon.....	44
3	Státní hymna Francouzské republiky	45
3.1	Text státní hymny.....	46
3.2	Historické souvislosti	49
3.3	Autor „Válečného zpěvu pro armádu při řece Rýnu“ a rozšíření písně	50
3.4	Hudební rozbor.....	54
3.5	Zajímavosti o hymně	55
4	Státní hymna Polské republiky	56
4.1	Text státní hymny.....	56
4.2	Historické souvislosti	58
4.3	Autor písně „Jeszcze Polska nie zginęła“	59
4.4	Rozbor textu.....	60
4.5	Píseň „Hej, Slované!“.....	61
5	Hymna Italské republiky.....	65
5.1	Text.....	66
5.2	Historické souvislosti	67
5.3	Autor „Fratelli d'Italia“	68
5.4	Rozbor hudby a textu.....	69
6	METODIKA PRÁCE	73
6.1	Metodika získávání dat	73
6.2	Školy zapojené do výzkumu	74
6.2.1	Mapa škol zapojených do výzkumu	75
7	Interpretace výsledků.....	76
	Závěr	108

Použitá literatura	109
Seznam zkratek	115
Seznam příloh.....	116

Úvod

Dne 21. prosince 2014 si připomeneme 180. výročí premiérového uvedení divadelní komediální frašky „Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka“ spisovatele Josefa Kajetána Tyla a skladatele Františka Škroupa. Datum, na které bude bohužel pamatovat pouze hrstka vědců a badatelů. Den, kdy vzešla na povrch píseň písní. Píseň, která svou popularitou předčila veškeré jiné písně v té době i v době o sto, sto padesát let později. Píseň „Kde domov můj?“, naše státní hymna.

Státní hymna je obrazem či zrcadlem každého národa. Vznikala zpravidla v dobách, kdy se odehrávaly nejtěžší události v dějinném vývoji toho kterého státu. A že situace nebyla lehká ani v rámci celé Evropy dokazuje fakt, že časové rozmezí vzniku jednotlivých hymen zpracovaných v diplomové práci je pouhých padesát pět let.

Hymna Francouzské republiky 1792

Hymna Polské republiky 1797

Hymna Slovenské republiky 1834

Hymna České republiky 1834

Hymna Italské republiky 1847

Cílem diplomové práce je představit státní hymnu České republiky a ostatních vybraných států Evropy v proměnách doby od jejich vzniku až po současnost, zaměřit se na jejich autory a textovou a melodickou stavbu jednotlivých hymen.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část. V teoretické části se zaměřím na jednotlivé hymny. Zařadím je do historického vývoje vlastního národa, sdělím informace o autorovi nebo autorech a provedu rozbor textů i melodií.

Větší pozornosti se dostane naší státní hymně, ve které jsem se kromě výše jmenovaných údajů věnovala také přímo divadelní hře „Fidlovačka“, kritice a snaze o změnu státní hymny nebo jejím četným textovým variacím.

Výzkumná část zpracovává data dotazníkového šetření na druhém stupni základních škol a víceletých gymnázií o znalostech státních hymen. Všechny výsledky jsou zpracovány do tabulek a grafů s příslušným komentářem.

Znalost státní hymny by měla být, podle mého názoru, samozřejmostí u každého obyvatele nejen České republiky.

1 Hymna České republiky

Státní hymnou České republiky je podle zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky, paragrafu 7, odstavce 1 první sloka písně Františka Škroupa a Josefa Kajetána Tyla „Kde domov můj“. Tato píseň je součástí divadelní hry „Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka.“

Andante con moto. $\text{♩} = 88$

Fr. Škroup.

1. Kde do-mov můj, kde do-mov můj? Vo-da
hu-čí po lu-či-nách, bo-ry šu-mí
po-ska-li-nách, v sa-dě skví-se ja-ra
květ, zem-ský ráj to na po-hled! A to
je ta krá-sná ze-mě, ze-mě če-ská
do-mov můj ze-mě če-ská do-mov můj J. K. Tyl

¹ Příloha č. 6 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky. Zákony pro lidi. [online]. © 2010 - 2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-3>.

1.1 Text státní hymny

Píseň „Kde domov můj?“ má v původním znění dvě sloky. Za státní hymnu byla ustanovena pouze sloka první.

Kde domov můj?
Kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká – domov můj
země česká – domov můj.

1.2 Historické souvislosti

Na začátku 19. století byly České země pod nadvládou habsburské monarchie. Na trůnu seděl od roku 1792 císař František I., který v politické oblasti zastával všeobecnou nedůvěru ke změnám či iniciativě. Člověkem, který radil císaři, a v podstatě o všem rozhodoval, byl kancléř Klemens Wenzel von Metternich. Po roce 1815 prosazoval například změny v reorganizaci italských a jihoslovanských provincií monarchie. Tento návrh však císař zamítl, a tak se ujal alespoň vedení nejvyššího policejního a cenzurního úřadu spolu s Josefem Sedlnitzkým. Zabývali se „*rozsáhlou zpravodajskou a policejní službou po celém Německu i uvnitř habsburské monarchie*“.² Po smrti Františka I. (2. 3. 1835), nastoupil na trůn jeho syn Ferdinand. I při jeho panování se o řízení zahraniční politiky staral Metternich.

Nejvyšší politické postavení v Čechách zastávali od počátku století do revoluce v roce 1848 dva významní zástupci vysoké šlechty, a to František Antonín Kolovrat-Libštejnský (mezi lety 1809 – 1825) a Karel Chotek (1826 – 1843). Oba se museli řídit pokyny císaře, ale také se mezi jinými povinnostmi starali o „*hospodářské a kulturní povznesení země*“.³

---

² PURŠ, Jaroslav, ed. a KROPILÁK, Miroslav, ed. Přehled dějin Československa. 1/2., (1526-1848). 1. vyd. Praha: Academia, 1982. s. 503.

³ Tamtéž, s. 505.

Na druhé straně se ovšem v hojně míře rozvíjela policejní ředitelství v Praze a v Brně. Dohlížela na „veškerou veřejnou a publikační činnost. (...) sledování cizinců, státních zaměstnanců a politicky podezřelých osob. (...) Na poštách v Praze, v Brně, Těšíně a severočeských lázeňských městech pořizovali opisy nebo výtahy ze soukromých dopisů a předávali je do Vídně.“⁴

Kromě státních a politických proměn se u nás, hlavně v oblasti obnovení a používání českého jazyka na úkor němčiny, rozvinulo hnutí za zrovnoprávnění kultury všech zemí v rámci monarchie. Důraz byl kladen právě na použití českého jazyka ve všech situacích. Tomuto procesu se říká národní obrození. Můžeme je rozdělit do tří etap. Mezi největší představitele patří Josef Jungmann, František Palacký, Pavel Josef Šafařík, Karel Sabina, Václav Matěj Kramerius, Karel Hynek Mácha a v neposlední řadě Josef Kajetán Tyl.⁵

1.3 Autoři naší státní hymny

Text písně „Kde domov můj?“ napsal Josef Kajetán Tyl, hudbu složil skladatel František Škroup.

1.3.1 Josef Kajetán Tyl

Josef Till⁶ se narodil 4. února 1808 v Kutné Hoře. Jeho otec Jiří Till byl hobojsista ve vojenské kapele, posléze krejčí, matka Barbora Králíková dcerou mlynáře. Josef měl tři mladší sourozence, Marii a Ignáce, kteří zemřeli v dětství, a Annu, jenž zemřela krátce po své svatbě.

V roce 1822 odešel Tyl na studie do Prahy, nastoupil na Akademické gymnázium. Ve studiích ho podporovala jeho babička z matčiny strany. Po velkém požáru v Kutné hoře, který zasáhl dům jeho rodičů i prarodičů, se sice vrátil do Prahy, ale již nemohl počítat s finanční pomocí babičky. I přes to studium dokončil v roce 1828 v Hradci Králové

---

⁴ PURŠ, Jaroslav, ed. a KROPILÁK, Miroslav, ed. Přehled dějin Československa. 1/2., (1526-1848). 1. vyd. Praha: Academia, 1982. s. 505.

⁵ Čerpáno z: PURŠ, Jaroslav, ed. a KROPILÁK, Miroslav, ed. Přehled dějin Československa. 1/2., (1526-1848). 1. vyd. Praha: Academia, 1982. s. 500 – 536.
VYKOUPILOV, Libor, ed. Slovník českých dějin. 2., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Julius Zirkus, 2000. s. 48.

⁶ Příjmení Till je po otci, až při studiu na gymnáziu v roce 1822 se začal podepisovat jako Týl, od roku 1838 jako Tyl. Druhé křestní jméno Kajetán získal při biřmování.

pod vedením Václava Klimenta Klicpery. Tyl se znovu vrátil do Prahy a chtěl dále studovat filozofii, ale byl znovu bez finančních prostředků, a tak se rozhodl připojit jako herec ke kočovnému divadlu Karla Hilmera. Po mnoha odehraných českých i německých divadelních představeních Hilmer s výtěžkem uprchl a společnost byla rozpuštěna. Během kočovných let v divadle potkal Magdalenu Forchheimovou, se kterou se 28. 1. 1839 oženil.

Po návratu do Prahy Tyl nastoupil na místo vojenského účetního úředníka a mimo jiné se začal plně věnovat literární a redaktorské činnosti. Stal se redaktorem časopisu Jindy a nyní, od roku 1834 redigoval časopis Květy. Staral se o obnovu a prosazování českého jazyka při překládání německých her do češtiny a jejich následném uvádění ochotnickým souborem Kajetánského divadla na Malé Straně. Dále psal články do České včely, Pražského posla nebo do almanachu Vesna. Po roce 1848 byl zvolen poslancem do říšského sněmu za Unhošťský okres.

Nejvíce času však Tyl věnoval divadlu. Toužil po ryze českém divadle s českými hrami. Což se mu během let 1834 až 1837 povedlo. S pomocí dobrovolníků, jakými byli Mácha, Sabina, Zap a další, vytvořil početnou skupinu ochotníků. Lékárník Jan Dobromil Arbeiter dal Tylovi v užívání sál v Ostruhové ulici na Malé Straně. Po vybudování jeviště a hlediště proběhlo první představení 27. 7. 1834. Hrály se tři hry, dvě od Jana Nepomuka Štěpánka a jedna od Tyla. Představení byla neveřejná, ale měla velký úspěch, a tak se již 22. 2. 1835 hrálo představení veřejné. Divadlo ovšem v červnu 1837 nedostalo další povolení k veřejnému vystupování, a tak muselo být zavřeno.⁷

V pětiletém tvůrčím období (od roku 1846) se Tyl věnoval divadelním hrám, které žánrově odlišil na hry ze současnosti, dramatické báchorky a historická dramata. Zvláště u posledně jmenovaných do postav vtiskl atmosféru revolučního roku 1848. O dva roky později byl již pod stálým policejním dozorem a jeho divadelní spolek byl zrušen. Spolu s ostatními herci vyloučenými ze Stavovského divadla založil hereckou společnost vystupující pod jménem ředitele Kulasa, který měl platnou divadelní koncesi. V roce 1853 byla i tato společnost zakázána a Tyl zůstal i s rodinou v Domažlicích zcela bez financí. Několikrát se pokoušel žádat o koncesi, ale marně. Nakonec se přidal jako herec a režisér ke společnosti Františka Zöllnera. Život na cestách mu podlomil zdraví, po dlouhé nemoci umírá 11. července 1856 v Plzni.

Josef Kajetán Tyl měl dohromady osm dětí. Pouze první, které brzy po porodu zemřelo, měl s manželkou Magdalenou. Ostatní děti mu porodila Magdalenina sestra Anna

---

⁷ KOČÍ, Josef. České národní obrození. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1978. s. 385 – 388.

Forchheimová, známá pod jménem Anna Rajská, taktéž herečka. Pro širokou veřejnost představovali početné manžele, o děti se starala Magdalena, Anna byla utajovaná milénka. Po smrti Tyla se Anna provdala za spisovatele Josefa Ladislava Turnovského, který se staral o výchovu všech dětí.

Z jeho díla můžeme, kromě Fidlovačky, jmenovat například divadelní hry Paní Marjánka, matka pluku, Strakonický dudák aneb Hody divých žen, Krvavý soud aneb Kutnohorští havíři a mnoho dalších.⁸

Při pohřbu Josefa Kajetána Tyla zazněla také píseň „Kde domov můj“ ovšem s upraveným textem, který napsal Tylův přítel Josef František Smetana.

Kde domov tvůj?
Cesta tvoje dokonána,
milovaný pěvče náš!
Na vavřínu spočíváš,
v klidném lůně věrné matky,
zem posvátná domov tvůj!

Kde domov tvůj!
V nadehvězdne tam té vlasti,
tam jsi zbaven zemských strastí.
Milostiv ti budiž pán,
před něhož jsi povolán,
a vykaž ti v ráji věčném
s vyvolenci domov tvůj!⁹

---

⁸ Čerpáno z: VAVROUŠEK, Bohumil. Josef Kajetán Tyl český buditel, spisovatel, herec a spoluvůrce národní hymny Kde domov můj. Praha: J. Otto, 1926. 261 s. 13 – 38.

GÖSSEL, Gabriel et al. Státní hymna České republiky v proměnách doby = The Czech Republic's national anthem down the ages. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. s. 142 – 147.

KOŽÍK, František. Píseň nejdražší: vyprávění o čes. nár. hymně a o jejích autorech J. K. Tylovi a F. Škroupovi. 1. vyd. Praha: Panorama, 1986. 140 s.

⁹ VAVROUŠEK, Bohumil. Josef Kajetán Tyl český buditel, spisovatel, herec a spoluvůrce národní hymny Kde domov můj. Praha: J. Otto, 1926. s. 36.

1.3.2 František Škroup

František Škroup se narodil 3. června 1801 v Osicích u Hradce Králové. Jeho otec Dominik Škroup byl venkovský učitel a varhaník, u něhož také malý František dostal první hudební vzdělání. Již v jedenácti letech byl poslán do kostela Panny Marie v Praze jako zpěvák na kůru. V roce 1814 nastoupil na gymnázium v Hradci Králové. Hudební vzdělání prohluboval u Františka Volkera, začal komponovat a v roce 1819 zahájil studium filozofie na Karlo-Ferdinandově univerzitě. Po dvou letech pokračoval ve studiu práv.

Kromě skládání hudby, především písní a skladeb pro klavír, se věnoval také divadlu. V roce 1822 se stal členem operního sboru Stavovského divadla s kratšími sólovými party. O rok později založil první českou divadelní družinu. Jejich představení probíhala taktéž ve Stavovském divadle v Praze.

Škroup se proslavil zejména první českou operou Dráteník, kterou složil v roce 1825, na libreto Josefa Krasoslava Chmelenského. Premiéra proběhla 2. 2. 1826 a hlavní roli Dráteníka si zahrál a zazpíval sám Škroup. Opera měla veliký úspěch. Škroup opustil práva a ujal se místa kapelníka Stavovského divadla, ve kterém působil až do roku 1857. Kromě nastudování oper od Mozarta, Wagnera, Verdiho a mnoha dalších světových skladatelů, se věnoval i vlastní tvorbě.

V roce 1857 byl František Škroup bezdůvodně propuštěn z divadla. Založil vlastní operní školu, ale ta neměla úspěch. Nabídku dostal až v roce 1860 z operní scény v Rotterdamu. Již 5. 9. 1860 v tamním divadle řídil František Škroup jako kapelník představení Don Juan od W. A. Mozarta. Jeho působení v Rotterdamu bylo velice úspěšné, získal si mnoho přátel a uznání, ale chyběla mu rodina, kterou nechal v Čechách. O rok později za ním alespoň přijel syn Alfréd.

Zdravotní stav Františka Škroupa se na přelomu roku 1861 a 1862 výrazně zhoršil. Zemřel náhle 7. 2. 1862 ve věku nedožitých jednašedesáti let. Kvůli nedostatku financí ze strany rodiny nemohl být převezen zpět do Čech. Pohřeb mu vystrojilo vedení divadla. Byl pochován za zvuku písně „Kde domov můj?“ na hřbitově v Rotterdamu. Jeho hrob se našel až v roce 1921, kdy na něj byl instalován pomník. Dům, ve kterém skladatel zemřel, byl sice v tomtéž roce opatřen pamětní deskou, ale v roce 1944 při náletu na Rotterdam byl zničen.

Osobní život Františka Škroupa byl taktéž zajímavý. Nejprve se oženil s Vilemínou Koudelkovou, se kterou měl dvě dcery. Brzy mu však mladší z dcer i manželka zemřely. Při druhém sňatku si vzal o osmnáct let mladší Karolínu Kleinwächterovou. Z pěti dětí vynikl nejvíce Alfréd, který o otce pečoval v Rotterdamu.

Škroup komponoval převážně opery. Po nejúspěšnější opeře Dráteník, která odstartovala jeho kariéru, uvedl ještě opery Oldřich a Božena, Libušin sňatek nebo Pouť k chrámu umění. Nejvíce se však proslavil složením hudby k Tylově Fidlovačce a písni „Kde domov můj?“.¹⁰

1.4 Divadelní hra „Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka“

Divadelní fraška ze současného života lidí měla premiéru 21. 12. 1834 o půl čtvrté odpoledne ve Stavovském divadle v Praze. Obsahovala mnoho lidových písní pro vyvolání vlasteneckého citění, ale i stávající německou mluvu i typické soudobé postavy. Ještě před samotnými zkouškami v divadle ji musel Tyl předložit cenzuře, která mnoho vět i slov škrtnla nebo změnila. Délka celé hry i s přestávkami nesměla překročit hranici šesté hodiny odpolední. Právě tímto časem končily dvě hodiny vymezeného času pro české hry. Celé představení se odehrálo jako benefice pro kapelníka Františka Škroupa.

Herci obsazení do všech rolí Fidlovačky byli vybíráni z řad ochotníků, ale i herců profesionálů. Výhradním přáním Škroupa bylo obsazení zpěváka Karla Strakatého, sólisty pražské opery, do role slepého houslisty Mareše. Sám Tyl se ujal role literáta Hvězdoleského. Režii premiéry měl na starosti Jan Nepomuk Štěpánek. Tance a choreografii nacvičil Johann Raab.¹¹

1.4.1 Fidlovačka jako ševcovská slavnost

Slovo fidlovačka pochází z německého „Fiedeln“, což značí dřevěný ševcovský nástroj, kterým se uhlazovala kůže bot do hladka. Tomuto procesu se říkalo fidlovat.

V převážně německy obydlené Praze se už koncem 18. století seskupovaly různé cechy pořádající lidové slavnosti a poutě. Například cech krejčovský slavil „štrozok“ a již

---

¹⁰ Čerpáno z: GÖSSEL, Gabriel et al. Státní hymna České republiky v proměnách doby = The Czech Republic's national anthem down the ages. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. s. 116 – 120. ZAPLETAL, Jiří. Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny. Praha, 1984. s. 29 – 31. KOŽÍK, František. Píseň nejdražší: vyprávění o čes. nár. hymně a o jejích autorech J. K. Tylovi a F. Škroupovi. 1. vyd. Praha: Panorama, 1986. 140 s.

BURIAN, Karel Vladimír. Kapelník ze Stavovského: čtení o Františku Škroupovi a o počátcích české opery. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. 197 s.

¹¹ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 51.

zmiňovaní ševci slavili fidlovačku. Fidlovačka jako tradiční slavnost vznikla podle pověsti o daru Josefu II. Ševci darovali císaři střevice, na kterých každý švec zanechal něco z vlastní práce. Na oplátku věnoval císař ševcům malý stříbrný stromek s miniaturami všech ševcovských nástrojů také stříbrnými. Dar chovali ve velké úctě až do doby, kdy se tovaryši nedohodli s mistry, kteří chtěli zrušit pondělí (pondělí před Velikonoční nedělí). Tovaryši vzali stromek od císaře, přestali pracovat a společně odešli do Nuselského údolí. Slavili, tancovali, popíjeli do té doby, než jim došly peníze. Poté začali rozprodávat stříbrné miniatury ze stromku. Jako poslední zůstala viset na větvičce malá fidlovačka. V tu chvíli se objevili mistři, kteří přistoupili na požadavky tovaryšů, a prosili je, aby se vrátili zpět do práce. Po dohodnutí smlouvy se společně vypravili nazpátek do města. Stříbrný stromek od císaře nahradili stromkem rostlým a miniatury pravými ševcovskými nástroji. Fidlovačka dostala čestné místo na vrcholku stromku. Od té doby se slavnost nazývajícím se Fidlovačka slavívala každý rok o velikonoční středě.¹²

1.4.2 Vznik divadelní hry

Josef Kajetán Tyl dlouhodobě studoval život měšťanů i řemeslníků v Praze. Všiml si národnostních poměrů i sociálního rozvrstvení a podmínek pro život. Své studie uveřejňoval v časopisu Květy. Dlouho očekávanou původní českou frašku sliboval již Václav Kliment Klicpera, ale svůj slib nedodržel, a tak se iniciativy ujal Tyl, který měl podklady téměř shromážděné. Začal pracovat v polovině roku 1833 a už v květnu 1834 v Květech vydal prohlášení o jeho nové hře spolu se dvěma ukázkami.

Podle Šmejkal¹³ Tyl využil jako předlohu pro Fidlovačku vídeňskou frašku „Leopoldstag oder Weder Menschenhas noch Reue“¹⁴ z roku 1820, jejímž autorem byl Adolf Bäuerle. Tento fakt nebyl nikdy vědecky doložen.

Jak už víme, Tyl si pro zhudebnění písní vybral skladatele Františka Škroupa, tehdy známého zvláště kvůli velmi podařené původní české opeře Dráteník. Skladatel při slavnostní premiéře zastával roli dirigenta.

---

¹² ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 12 – 17.

¹³ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s.42.

¹⁴ V překladu: Leopoldův den aneb Nenávist a lítost k lidem.

Tyl se Škroupem se znali již před prací na Fidlovačce. Tyl byl pravidelným návštěvníkem Škroupových oper. A proto také Škroup naprosto vystihl atmosféru frašky tak, jak si přál Tyl. Aby byla zachycena hudba v rázu prostředí hry, využil skladatel velké množství lidových písní. Již v předehře se objevují variace na písně „Sil jsem proso na souvrati“ a „Kdybys byl, Jeníčku“. I v dalších hudebních vystoupeních po čas hry je cítit lidovost. O tom nás přesvědčuje také fakt, že do této doby se v žádné jiné činohře neobjevilo tolik lidových písní. Celé Škroupovo hudební dílo k Fidlovačce čítající 21 čísel Zapletal¹⁵ rozděluje do tří kategorií. První, jak už bylo řečeno, tvoří lidové písně charakteristické pro široké lidové vrstvy. Druhou kategorií reprezentují operní melodie Vincenza Belliniho, Carl Maria von Webera, Ferdinanda Paëra a Louise Spohra příznačné pro povýšenost poněmčených obyvatel. Třetí skupinu tvoří původní Škroupovy melodie. Do této skupiny patří především píseň slepého houslisty Mareše.

1.4.3 Děj divadelní hry

Děj Fidlovačky je velice jednoduchý, ale i přesto „zachycuje (...) pražský lidový život s podvečerní ulicí, při níž odvažuje se pro charakteristiku použití i drsných výrazů, s milostným románkem českého párečku a s úmyslně stavěným protějškem zpanštělé Mastílkové s podvodníkem Dudkem, libujícími si v němčině, k prostému českému vlasteneckému řemeslníku, ševci Kroutilovi. Kresba pražského prostředí je (...) podivuhodně realistická, figurky tak živé, jakoby byly na jeviště přeneseny přímo z ulice samé.“¹⁶ Vdova Antonie Mastílková, bohatá německy smýšlející máselnice, má v opatrování svoji neteř Lidušku. Liduška se zamiluje do Jeníka, mlynářského krajánka, který je synem Václava Kroutila, pražského měšťana, ševce a hlavně velkého vlastence. Mastílková je zásadně proti sňatku a Lidušce sežene vlastního ženicha, a to pana Duděca (Dudka), pražského šviháka. Při Fidlovačce, slavnosti ševců, se přijde na to, že pan Duděc je velký podvodník. Mastílková se přede všemi stydí za své chování a názory, a tak dovolí Lidušce a Jeníkovi sňatek. „Zápletka hry skončí tedy právě na slavnosti fidlovačky, pojaté jako česká národní

---

¹⁵ ZAPLETAL, Jiří. Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny. Praha, 1984. s. 27 – 28.

¹⁶ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 42.

*slavnost, kde nad panským pozlátkem triumfují česká poctivost a mravní opravdovost.*¹⁷

1.4.4 Premiéra a repríza Fidlovačky

Při premiéře měla hra jednoznačný úspěch. I když v některých okamžicích tvrdé Tylovy satiry, která útočila na německy mluvící obyvatelstvo, se z publika ozývalo syčení. Posluchačům se nejvíce líbila právě píseň slepého houslisty Mareše. Brzy se rozšířila, zlidověla a také promluvila do dějin českého národa.

Repríza Fidlovačky se odehrála 11. 1. 1835. Bylo to zároveň poslední představení Fidlovačky na dlouhých osmdesát dva let. Lidé nepřišli v tak velkém počtu jako na premiéru, chladně přijali celou hru, tedy kromě výstupu Karla Strakatého a písně „Kde domov můj?“. Oproti premiéře se hra výrazně zkrátila a přeobsadily se některé role (například Tyl si místo Hvězdoleského zahrál dohazovače Kozelku). Výdělek z představení byl přisouzen budoucí Tylově manželce Magdaleně Forchheimové. Tento stav neúspěchu a nezájmu zapříčinil hlavně profesor Antonín Müller a jeho kritika č. 153. Odsoudil Tyla za to, že „místo aby pojal nižší třídu občanstva komicky, napsal vlastně satiru na inteligenci (...)“.¹⁸ Jediné, co vyzdvihuje, je píseň „Kde domov můj?“, kterou celou v českém znění otiskuje spolu s recenzí v německém časopisu Bohemie. Druhou kritiku napsal Josef Krasoslav Chmelenský v České včele. Mimo jiné ten, který napsal libreto k první české opeře Dráteník od Františka Škroupa. Vyzdvihoval nejen píseň „Kde domov můj?“, ale i celkové zpracování děje i využití lidových písní s další Škroupovou tvorbou. I když tato kritika měla spíše kladné hodnocení, u obyvatel i autorů měla větší vliv kritika první. I proto Tyl skoro celých deset let nenapsal jedinou českou hru ze současnosti. Mezi kritiky a herci až do roku 1917 převládal negativní úsudek, a proto se nová premiéra odehrála až 9. 6. 1917 v Městském divadle na Královských Vinohradech pod vedením režiséra Karla Hugo Hilara a sloužila jako národní manifestace. Dočkala se sedmdesátí¹⁹ repríz. A až tehdy byla práce Tylova a Škroupova dostatečně oceněna.

---

¹⁷ Tamtéž, s. 43.

¹⁸ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 54.

¹⁹ Vladimír Müller v doslovu knihy Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka vydané v Praze, v nakladatelství Orbis, v roce 1953, na straně 143 uvádí pouze 69 repríz.

1.4.5 Knižní vydání a filmové a divadelní zpracování Fidlovačky

Knižně byla vydána Fidlovačka ve sbírce „Divadelní ochotník“ až roku 1877. Postarali se o to nakladatelé Mikuláš a Knapp. V tomto vydání bylo mnoho nepřesností. Taktéž hra nebyla celá a některé písně z originálního znění se ztratily úplně. Zbyly pouze písně zlidovělé, zachovalé. V místech původních písní si mohl herec vybrat jakoukoliv píseň. Tak moc byla hra poničena.

Na přelomu 80. a 90. let 19. století byla vydána Fidlovačka podruhé, tentokrát Josefem Ladislavem Turnovským. Vydavatel byl manželem Anny Rajske, švagrové Josefa Kajetána Tyla. Společně měli v péči Tylovy děti. Podle příbuzenského vztahu lze soudit, že druhé vydání bude buď Tylův originální záznam, nebo alespoň bude v lepším, nezkráceném stavu než vydání první. Tento předpoklad se ale nevyplnil. I když hra nebyla tak razantně zkrácena jako u Mikuláše a Knappa, jisté rozdíly se také našly. Dalším Turnovského nešvarem bylo komolení slov a uvádění jiných charakteristik u některých postav (například Živeles je označen jako šejdíř místo žida, Mareš není slepý houslista, ale pouze hudebník a doprovod mu obstarává vnučka Bětuška místo průvodkyně Bětušky). Podle této předlohy napsal Adolf Wenig scénář, který byl určující při nastudování premiéry v roce 1917.

Až v roce 1926 objevil Miloslav Hýsek v plzeňském muzeu další text Fidlovačky. Původně patřil Boženě Turnovské, dceři Josefa Ladislava Turnovského. Do muzea se dostal ještě před 1. světovou válkou. *„Plzeňský text je nade vši pochybnost autentický, neboť obsahuje nejen poznámky Tylovy, ale i opravy Škroupovy, rovněž vlastnoručně psané, a konečně opravy a změny, jež dělal v textu pořadatel českých her v někdejší Stávovském divadle J. N. Štěpánek. Podle tohoto textu, který je zřejmě režijní knihou, byla studována premiéra „Fidlovačky“ v r. 1834.“*²⁰

Podle Tylovy předlohy byly v roce 1930 a 1989 natočeny dva filmy. První z nich režíroval Svatopluk Innemann a v hlavních rolích se představili Antonie Nedošínská (vdova Mastílková), Slávka Tauberová (Lidunka), Jindřich Plachta (Václav Kroutil), Jiří Sedláček (Jeník), Jan Marek (Kozelka) a Čeněk Šlégl (Dudek).²¹ V druhém jmenovaném byli do hlavních rolí jmenováni Jan Skopeček, Josef Kemr, Věra Tichánková, Jan Šťastný, Jitka

²⁰ Müller, Vladimír. Doslov. In: TYL, Josef Kajetán a JANSKÝ, Emanuel, ed. Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka: Čtvero obrazů dle života praž. sestavených. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. s. 143 – 144.

²¹ Česko-slovenská filmová databáze. [online]. © 2001-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.csfd.cz/film/4642-fidlovacka/>.

Smutná nebo Stanislav Tříška.²²

Nejen ve filmu byla Fidlovačka od roku 1917 představena divákům, ale i několik divadel ji mělo v repertoáru. Za všechny například Národní divadlo v Brně, Divadlo Na Fidlovačce nebo Divadlo loutek v Ostravě.²³

1.4.6 Obsazení Fidlovačky

VÁCLAV KROUTIL, pražský měšťan a švec

JENÍK, jeho syn, mlynářský krajánek

VDOVA MASTÍLKOVÁ, bohatá máselnice

LIDUŠKA, její neteř

PANNA CIBULČINI, bývalá divadelní zpěvačka

PAN DUDÉC, pražský švihák

HVĚZDOLESKÝ, literátor, recesent atd.

PAN HUBÍNEK, uzenář

VDOVA KLINKÁČKOVÁ

KOZELKA, dohazovač

ANDEREAS JAMMERWEIL, hospodář u máselnice

---

²² Česko-slovenská filmová databáze. [online]. © 2001-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.csfd.cz/film/267439-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/>.

Česká televize. [online]. © 1996-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/112804-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/48921215795/>.

²³ Národní divadlo Brno. [online]. © 2006-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z http://www.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/index.php?h=inscenation&a=detail&id=5459&face_version=mobile.

Divadlo loutek Ostrava. [online]. © neuvedeno. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.dlo-ostrava.cz/cz/menu/34/o-divadle/archiv/archiv-titulu/clanek-34-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/>.

Divadlo Na Fidlovačce. [online]. © 2010-2012. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z http://www.fidlovacka.cz/prvni_predstaveni.

MAMSELLE MARGARETHA, hospodyně u máselnice

JIRKA }
HONZA } selští pacholci, nedávno v službě u máselnice

ŠEBELKA }
PAVELKA } drvoštěpové

ŽIVELES, žid

STARÝ MAREŠ, slepý houslista

BĚTUŠKA, jeho průvodkyně

DRÁB

JINÝ DRÁB

DOROTKA }
MADLA }
LÍZINKA } děvečky

První, druhá písničkářka

Drvoštěpové, mlynářští krajáci, švadlenky, děvečky, pouliční holky. Posluhovačky u Mastílkové. Řemeslníci, uředníci, tanečníci a tanečnice, jablečnice, kluci, žid'ata. Lid městský a vesnický.

1.5 Ukotvení písně „Kde domov můj!“ v divadelní hře Fidlovačka

Děj divadelní hry doposud v podstatě nijak nesouvisí s výjevem, kdy Mareš zazpívá píseň „Kde domov můj“. Scéna je vložena víceméně navíc, i když velmi nenásilně. Splývá s okolními kulisami slavnosti. Tyl i Škroup zřejmě věděli moc dobře, proč tuto píseň vkládají do jejich hry. V době Národního obrození se každý vlastenecký projev setkával s velkým oceněním. Možná ani jeden z nich ale netušil, že píseň zůstane v srdcích lidí již napořád jako státní hymna.

Čtvrtý obraz se již odehrává na slavnosti v Nuselském údolí.

Čtvrtý obraz, Výjev sedmý

(Šedivý, slepý) MAREŠ (*houslista, veden*) BĚTUŠKOU (*ježto si na druhé ruce lesní roh nese.*
– *Hned po nich zpředu*) DRÁB (*a zezadu*) JINÍ POSLUCHAČI (*kteří se pak okolo Mareše zastaví*)

MAREŠ

Hled', abysme se někde usadili.

BĚTUŠKA

Tamto je pěkný kámen, dědečku. Pojd'te! Já vedle vás postojím. (*Vede ho kupředu*)

DRÁB

Nu, tak tedy, starej, měj se k tomu! Zadělej něco řádného!

MAREŠ

(*posadiv se*) Mnoho neumím – co ale dám, jde ze srdce.

(*zpívá*)

Kde domov můj!?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A tj. ta krásná země -
země česká – domov můj!

(*dohrávka: Bětuška na roh – Mareš na housle*)

Kde domov můj!?
V kraji znáš-li bohumilém
duše útlé v těle čilém,
mysl jasnou, znik a zdar,
a tu sílu, vzdoru zmar:

To je Čechů slavné plémě -
mezi Čechy – domov můj!

SBOR

(plný plesu, opakuje – poslední řádky)

DRÁB

Dobře tak, starej, dobře! *(oči si utírá)* Až mě to pod klapkama zašimralo. Já si tě vezmu
do paměti!²⁴

Po této písni se odehrává rozuzlení příběhu. Pan Dudéc je postupně odhalen a Mastílková zostuzena. V dalším výjevu Jeník s Lidunkou odvádí pryč Mastílkovou a Ondřej (Andreas Jammerweil) žádá po Markytce (Margaretě) sňatek. V poslední části zvané Proměna se nad džbánem piva dohaduje Kozelka s Kroutilem o svatbě s Mastílkovou. Vdova nakonec souhlasí se svatbou s Kroutilem i se svatbou mladých Lidunky a Jeníka.

Kozelka pronáší: „*A ted' do tance! Dosti jsme se nastrkali, nežli jsme se k cíli přistrkali – což abychme ted' starost vystrkali a k radosti se dostrkali? A jaká radost bez tance? Hrajte, muzikanti! Tanec je radost a radost je život! Hrajte!*“²⁵ Všichni tančí.

KOZELKA (zpívá)

Fidlovačka dodělala,
ted' jí honem vyzvoňte,
nebude-li umíráčkem –

(Nápovědovi)

Jednou ještě zazvoňte!

*(Sbor opakuje, všichni vesele tancují)*²⁶

---

²⁴ TYL, Josef Kajetán a JANSKÝ, Emanuel, ed. Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka: Čtvero obrazů dle života praž. sestavených. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. s. 110 – 111.

²⁵ TYL, Josef Kajetán a JANSKÝ, Emanuel, ed. Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka: Čtvero obrazů dle života praž. sestavených. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. s. 135.

²⁶ TYL, Josef Kajetán a JANSKÝ, Emanuel, ed. Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka: Čtvero obrazů dle života praž. sestavených. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. s. 136.

1.6 Píseň „Kde domov můj?“

„Nejdříve se ozval hlas rohu. A pak se k němu přidaly housle. Měkce, něžně, tóny splynuly a tklivá, čistá melodie zazněla náhle ztichlým sálem.

„Kde domov můj?“

Tylovi se stáhlo hrdlo. Jako by ji slyšel poprvé. Musel se opřít o kulisy a zhluboka nadechnout. Je to ta melodie, kterou Škroup o zkouškách brnkal na klavír? Je to opravdu jejich píseň?

*„Hučí voda po lučinách,
bory šumí po skalínách...“*

Mužný pěvcům bas, vřelý, vroucný, naléhavý, se povznesl nad hlasy nástrojů, nad orchestr, píseň stoupala stále výš, celé divadlo jí bylo malé, drala se ven. Tyl zavřel oči. Už ví, kde mu zazněla poprvé.

Úvozová cesta někde mezi Strakonnicemi a Pískem. Šli od rána, už kolikátý den. Potulní komedianti. Jarní, ještě chladný déšť je zahnal do vozu. Konečně přestaly kapky bubnovat na napitou plachtu a Tyl seskočil, aby ulehčil koníkovi. Uklouzl po blátě, dopadl na kolena – zůstal tak. Jak ta zem voní! Užasle vzhlédl. Zpod tmavých mraků už se dralo slunce, první šikmé paprsky prořaly oblohu. Rozvodněný potok v olších hučel, z lesa v dálce stoupala pára a louka, posetá květy, se blyštěla tisícem krůpějí...

*„...v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!“*

Něžná, krásná, dobrá, čistá. Klečel na kolenou na té rozmoklé cestě, klečel a ani nevěděl, že se mu po tvářích řinou slzy.

*„A to je ta krásná země -
česká země – domov můj!“²⁷*

1.6.1 Škroupovo komponování a změny v textu

Jako devatenáctou z jednadvaceti písní ji Škroup skládal až na přelomu listopadu a prosince roku 1834. Tehdy bydlel spolu se svoji těžce nemocnou ženou Vilemínou v Praze

---

²⁷ PLESKOTOVÁ, Petra. Píseň srdcem zvolená. 1. vyd. Praha, 1985. s. 5.

v Myslíkově ulici č. 13, a tam také tato památná píseň vznikla.²⁸

Původně chtěl Tyl, aby tato píseň byla přímo vlasteneckým chorálem, který by předzpíval sólista, a sbor po něm zopakoval poslední verše. Což Škroup při komponování ihned zamítl.²⁹

Co se týče textu, tak Tyl předal Škroupovi báseň v jiné podobě, než jakou známe nyní. Tyl psal poezii podle pravidel časoměrného verše. Tedy tak, aby se střídaly dlouhé a krátké slabiky. Škroup si slova nepatrně pozměnil, tudíž vznikly dvě verze. Patrnější změny můžeme hledat ve druhé sloce, která se v rámci státní hymny nezpívá.

Ukázka původního a pozměněného textu:

Tylova verze

Kde domov můj?!?

Kde domov můj?!?

Hučí voda po lučinách,

bory šumí po skalínách,

v sadě skví se jara květ,

zemský ráj to napohled!

A to je ta krásná země,

Česká země, domov můj!

Česká země, domov můj!

Kde domov můj?!?

Kde domov můj?!?

znáte v kraji bohumilém

Škroupova verze

Kde domov můj?!?

Kde domov můj?!?

Voda hučí po lučinách,

bory šumí po skalínách,

v sadě skví se jara květ,

zemský ráj to napohled!

A to je ta krásná země,

země česká, domov můj!

země česká, domov můj!

Kde domov můj?!?

Kde domov můj?!?

v kraji znáš-li bohumilém

²⁸ ZAPLETAL, Jiří. *Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny*. Praha, 1984. s. 33.

²⁹ HORA-HOŘEJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí. Díl 6, Příběhy a postavy českého národního obrození*. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. s. 121.

tiché duše v těle čilém,

jasnou mysl, znik a zdar,

a tu sílu, vzdoru zmar:

To je Čechů slavné plémě –

Mezi Čechy domov můj!

Mezi Čechy domov můj!

duše outlé v těle čilém,

mysl jasnou, znik a zdar,

a tu sílu vzdoru zmar:

To je Čechů slavné plémě -

Mezi Čechy domov můj!

Mezi Čechy domov můj!³⁰

Škroup, jak už bylo řečeno výše, musel slova pro jejich nezpěvnost změnit. Například u verše „česká země, domov“ v původním rytmickém provedení dvě osminové noty (če -ská), dvě čtvrtové noty (ze – mě), čtvrtová pomlka, dvě osminové noty (do – mov) prohodil slova česká a země, protože vhodnost dvou osminových not je lepší u slova země. Slovo česká vyhovuje zase dvojici not čtvrtové a půlové, z nichž v prvním případě osmého verše je slabika „če“ zaznačena dvěma osminkami s ligaturou, a v druhém případě v devátém verši je nota čtvrtová (če) a půlová (ská).

Změny typu „hučí voda“ a „voda hučí“, „jasnou mysl“ a „mysl jasnou“ jsou poznamenané přízvukem, který je zde na krátké slabice. Větším zásahem bylo změnění přídavného jména „tiché“ (duše) za Škroupem navrhnuté „outlé“ (duše) a „vynechání čárky v pátém verši, jenž měl mluvit o síle, která ničí to, co vzdoruje“.³¹

Všechny změny, které skladatel na úkor Tylova textu upravil, byly určitě k lepšímu. Jak si jinak vysvětlit, že ani po stoosmdesáti letech se slova písně neupravovala a zpíváme ji v tehdejší znění.

^{30 30} GÖSSEL, Gabriel et al. Státní hymna České republiky v proměnách doby = The Czech Republic's national anthem down the ages. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. s. 75.

³¹ ZAPLETAL, Jiří. *Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny*. Praha, 1984. s. 38.

1.6.2 Hudební rozbor

V původní partituře je použito toto nástrojové obsazení: housle sólo, I. a II. housle, viola, I. a II. fagot, lesní roh, violoncello a kontrabas. Samotné písní předchází čtyřtaktová předehra, kde „*přednášejí sólové housle hlavní motiv doprovázený jednoduchým průvodem ostatních nástrojů a připravující nástup zpěvního hlasu.*“³² Tyto čtyři takty dále slouží i jako mezihra mezi jednotlivými slokami a také jako dohra po druhé sloce. Sedmnáctitaktová píseň je psána v tónině E dur, ve čtyřčtvrtečním taktu. Má dvě sloky po osmi verších. A její tempo je předepsáno jako *andante con motto*, tedy zvolna s pohybem³³ (♩=88). Melodický a zároveň i myšlenkový vrchol písně se objevuje v čtrnáctém a patnáctém taktu. Přípravou vyvrcholení je pozvolné přejítí z původní tóniny E dur do paralelní tóniny cis moll (dvanáctý a třináctý takt, notový postup g – gis – ais – his – his – cis – cis), aby se v dalším taktu mohl vrátit zpět do E dur.

V celé skladbě se kromě paralelní tóniny vyskytuje pouze dominantanta nebo subdominantanta původní tóniny, tedy H dur a A dur.

Vzhledem k hudebním formám písně můžeme rozdělit dvěma způsoby. První způsob vyjadřuje sedmitaktové předvětí a desetitaktové rozšířené závětí. Druhou možností je dvojperioda „*s trojtaktovým předvětím a čtyřtaktovým závětím první periody a čtyřtaktovým předvětím a šestitaktovým závětím druhé periody*“.³⁴

Dynamických značek je v originální partituře málo. Škroup použil pouze tyto dynamické značky: p (piano – slabě), pp (pianissimo – velmi slabě), crescendo (zesilovat) a decrescendo (zeslabovat). Již samotný text a harmonická struktura vybízí k dynamice citové, například při slovech „a to je ta krásná země, země česká, domov můj“.

³² ŠMEJKAL, Josef Václav. *Píseň písní národu českého*. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 48.

³³ VÁLEK, Jiří Miloš. *Italské hudební názvosloví*. 6. vyd. Praha: Panton, 1991. s. 18, 26, 48.

³⁴ ZAPLETAL, Jiří. *Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny*. Praha, 1984. s. 34.

1.6.3 Chyby při zpěvu

Co se týče zpěvu naší státní hymny, musíme dodržovat její vznešenost a velkolepost. Samozřejmostí u chlapců a mužů je, že si při veřejném hraní státní hymny sundají pokrývku hlavy.³⁵ Hymnu tedy přednášíme s největší úctou. Tu dokazujeme tak, že pokaždé při zpěvu vzpřímeně stojíme a dodržujeme slova i noty tak, jak jsou psány.

Nejčastější chyby při zpěvu státní hymny můžeme rozdělit do čtyř kategorií:

- A. Slovní chyby
- B. Melodické chyby
- C. Rytmické chyby
- D. Tempové chyby

Mezi slovní chyby (A) počítáme nesprávné zpívání předložky v taktu 7 a 8: **v sadě skví se z jara květ**. Při správném přednesu předložku „z“ nikdy nezpíváme.

První chybou co se týče melodie (B) je chyba v taktu č. 6. Předložka **po** (skalinách) se zpívá nejprve na celou dobu (čtvrt'ová nota e₂) a posléze se vázaně přechází k osminové notě dis, ale stále na slabiku **po**. Pokud zazpíváme na notu dis první slabiku slova **ska-li-nách** a protáhneme tuto slabiku vázaně na další notu cis, pak zpíváme špatně.

V devátém taktu si musíme dávat pozor na slovo **zemský**. Často se stává, že nedodržujeme dvě stejné noty a zpíváme slabiku **zem-** na notu h₁ a druhou část slova **-ský** jdeme o tón výš, na notu cis₂. Slovo zemský určuje dvě výškově i tempově stejné noty, které musíme dodržovat.

³⁵ Etiketa – Ladislav Špaček. [online]. © 1996–2014. [cit. 1. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1124997157-etiketa-zdraveni/203522165250004/?tema=detail>.

Nejzávažnější melodické chyby se dopouštíme v taktu jedenáct až třináct: **A to je ta krásná země.** Od spojky **A** následuje za sebou pět výškově stejných tónů gis_1 . Melodie nesmí klesat ani stoupat. V tomto momentu se z tóniny E dur dostáváme do paralelní cis moll a pro její řádnou přípravu musíme dodržovat stejné noty. Melodicky složité je slovo **krá – sná**. Kdy slabika **krá-** je nejprve jako čtvrt'ová nota na gis_1 a poté s ligaturou na tutéž slabiku pokračujeme na zvýšený tón ais_1 . Slabika **–sná** dále pokračuje zvýšením o jeden celý tón na his_1 . Další slovo **ze-mě**, tedy jeho první slabika pokračuje stejným tónem (his_1) a zvedá se vázaně znovu o jeden tón na cis_2 . Slovo zakončujeme slabikou **–mě** na stejném tónu po dobu dvakrát tak delší.

V poslední melodické chybě si musíme uvědomit rozdílnost taktů 14 a 16, kdy se opakuje slovní spojení **země česká, domov můj**. Ovšem pokaždé jinak. V první variantě je slovo **ze-mě** obsaženo dvěma stejně dlouhými tóny cis_2 a slovo **če-ská** je rozděleno na slabiky. První slabika **če-** navazuje na předešlé tóny osminovou notou a pokračuje v ligatuře na tón h_1 . Druhá slabika **–ská** zůstává na stejném tónu a trvá dvě doby (půlová nota). V druhém případě při opakování se ve slově **ze-mě** znovu objevují dvě osminové noty, tentokrát však nemají stejnou výšku. První jde nota dis_2 (**ze-**), následuje jí nota cis_2 . V následujícím slově **če-ská** tóny zůstávají, ale dojde k redukci not osminových. Slabika **če-** je reprezentována čtvrt'ovou notou cis_2 a slabika **–ská** zůstává stejná, tedy půlová nota h_1 .

Rytmické chyby (C) se často objevují při nedodržení daného tempa. První chyba se vyskytuje hned v prvních taktech. Dochází ke zkrácení první půlové noty slova **kde** na notu čtvrtéovou a zároveň se dvě osminové noty cis₂ (**do-**) a h₁ (**-mov**) prodlužují, obě na noty čtvrtéové. Následuje nota fis₁ (**můj**), která bývá neúměrně prodlužována. Ve všech těchto případech platí sktriktní dodržování délky not. U noty fis₁ nám může pomoci také v notách zaznačený nádech, který předchází půlové notě a₁ (**kde**). Ovšem se nesmíme nechat zmást druhým opakováním slov **kde domov můj**. V případě prvních dvou se délka not nemění. U slova **můj** držíme notu e₁ na dvě doby (nota půlová).

Další chyba se často stává u slova **hučí**. Ve správném znění slabiku **-čí** (a₁) úměrně natahujeme až k další notě h₁. To znamená, že notu a₁ držíme na obě dvě doby. Nezkracujeme ji, ani na dobu a půl, ani na jednu dobu. I významově nám slova napoví. Slovo **hučí** je ve větě slovesem a potřebuje nutné doplnění místa (příslůvečné určení – kde?), tedy **po lučinách**.

V taktu osmém a desátém najdeme dvě rytmicky stejná místa. Jedná se o dodržování dvou a půl doby u slov **skví** a **ráj**. Není možné zaměnit vázanou osminovou notu za osminovou pomlku sloužící k nadechnutí. Nádech provedeme před slovním spojením

v **sadě** (čtvrtřová pomlka) a až po slovo **květ** se nenadechujeme. Dále při slově **květ** se snažíme držet notu na dvě doby. Ale nesmí se z toho stát uměle udržovaný zvuk s opakovaným „ě“ (kvěěěět). Obdobně se děje také při slově **po-hled**. V tomto případě lze délku noty upravit na kratší a úměrně prodloužit pomlku.

po-ska-li-nách, v sa-dě skví-se ja-ra
květ, zem-ský ráj-to na po-hled! A to

Poslední rytmickou chybou se stává zbrklé zkrácení čtvrtřové noty slova **můj** v první době patnáctého taktu. Zpěvák se obvykle snaží co nejrychleji dosáhnout nejvyšší noty celé písně (e_2) a notu g_1 bezmyšlenkovitě zkrátí. Slovo samo o sobě obsahuje dlouhou slabiku, která vyžaduje notu čtvrtřovou. I když jsou noty spojeny ligaturou, nezkracujeme ani jednu z nich.

do-mov můj- ze-mě

Tempovou chybou (D), jak už bylo řečeno výše, se stává příliš pomalé tempo. Je předepsáno *Andante con motto*, tedy v pohybu. Velmi pomalé tempo se stává často zdrojem rytmických chyb.

Andante con moto. $\text{♩} = 88$ Fr. Skroup.

1. Kde do-mov můj, kde do-mov můj? Vo-da

Po zvládnutí melodicky i rytmicky obtížných míst, se věnujeme dodržování dynamického značení (pp, p, f, crescendo, decrescendo), které dodá písni správný přednes.³⁶

1.7 Historie státní hymny od roku 1918

Píseň „Kde domov můj“ byla uznána jako státní hymna po vzniku Československa v roce 1918. „*Ministerstvo národní obrany nařídilo 13. prosince 1918 hrát spolu s českou hymnou Kde domov můj vždy slovenskou Nad Tatrou sa blýska. (...) Jelikož docházelo k pochybnostem, zda jde o jednu nebo dvě hymny, vydala vláda 5. prosince 1930 usnesení, že jde o nedílnou státní hymnu.*“³⁷

V usnesení vlády č. 19 300 z roku 1920 je psáno, že se píseň „Kde domov můj?“ stává oficiální státní hymnou. Zajímavostí je, že v tomto usnesení nejsou záměrně zapsáni autoři této písně, která byla považována za znárodnělou.³⁸

Během Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 až 1945 byla situace následující. Naše vláda přijala 7. 9. 1939 opatření Úřadu říšského protektora o vyvěšování vlajek a hraní hymen. České obyvatelstvo muselo povinně prokazovat úctu německým symbolům, tedy i hymnám, které Němci i jejich organizace užívali na protektorátním území. Před hymnou „Kde domov můj?“ zněly obě říšské hymny „Deutschland, Deutschland über alles“ i hymna nacistické strany „Die Fahne hoch“ autora Horsta Wessela.³⁹

Od roku 1948 bylo Československo pod vládou komunistického režimu. Ve státní svátky se spolu s vlajkou Československa vyvěšovala také vlajka Svazu sovětských socialistických republik (SSSR). Po naší hymně (tedy písních „Kde domov můj?“ a „Nad Tatrou sa blýska“) se hrála hymna SSSR. Významnou roli představovala rovněž

---

³⁶ CMÍRAL, Adolf. *Československá státní hymna*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství, 1946.

³⁷ GREGOROVÍČOVÁ, Eva, ed. et al. *Česká panovnícká a státní symbolika: vývoj od středověku do současnosti: výstava Státního ústředního archivu v Praze: Archivní areál Chodovec, 28. září - 31. října 2002*. Vyd. 1. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. s. 92.

³⁸ HORA-HOŘEJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí. Díl 6, Příběhy a postavy českého národního obrození*. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. s. 124.

³⁹ GREGOROVÍČOVÁ, Eva, ed. et al. *Česká panovnícká a státní symbolika: vývoj od středověku do současnosti: výstava Státního ústředního archivu v Praze: Archivní areál Chodovec, 28. září - 31. října 2002*. Vyd. 1. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. s. 105.

píseň „Internacionála“, hymna dělnického hnutí, která byla hrána při tzv. dělnických svátcích.⁴⁰

Po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky 1. 1. 1993 na dva samostatné státy se státní hymna oddělila. Podle českého zákona č. 3/1993 Sb. se stala hymnou České republiky píseň „Kde domov můj?“ a podle slovenského zákona č. 63/1993 Sb. se staly hymnou Slovenské republiky první dvě sloky písně „Nad Tatrou sa blýska“.

Hymna je součástí státních symbolů, a tak podléhá zákonu č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky. Paragraf 12 tohoto zákona nám určuje toto: „*Státní hymnu lze hrát i zpívat při státních svátcích a při jiných příležitostech, je-li to obvyklé.*“⁴¹ Pokud se proti tomuto zákonu prohřešíme tím, že zneužijeme, úmyslně poškodíme nebo hrubě znevážíme státní symbol ČR, dopouštíme se přestupku podle § 13 výše uvedeného zákona. Za tento přestupek lze udělit pokutu do výše 10 000,- Kč.⁴²

1.8 Kritika písně a snaha o změnu národní hymny

Již třicet let po vzniku písně „Kde domov můj?“ se projevilo její negativní hodnocení, zvláště kvůli přecitlivělosti, výrazu slabosti a melancholičnosti. Dokonce byl osloven Bedřich Smetana, aby složil hymnu novou. V roce 1907 byl vznesen návrh od tehdejšího ředitele Národního divadla Františka Adolfa Šuberta, aby se státní hymnou stala píseň „Udeřila naše hodina“ z opery Braniboři v Čechách od Bedřicha Smetany. Požadoval však nový text, ale návrh nebyl schválen.

Kritici operovali také s argumenty, že píseň „*nepietním prozpěvováním na výletech, oslavách a veselicích ztratila (...) na důstojnosti, málem z vulgárněla*“.⁴³

Během První světové války se mnohdy opovrhovaná píseň stala oporou nejen vojákům na frontách, ale i obyčejným lidem. Po skončení války a vyhlášení samostatného

---

⁴⁰ GREGOROVÍČOVÁ, Eva, ed. et al. Česká panovnická a státní symbolika: vývoj od středověku do současnosti: výstava Státního ústředního archivu v Praze: Archivní areál Chodovec, 28. září - 31. října 2002. Vyd. 1. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. s. 111.

⁴¹ ZOUBEK, Vladimír. Česká státní a policejní symbolika. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. s. 46.

⁴² Tamtéž, s. 50.

⁴³ HORA-HOŘEJŠ, Petr. Toulky českou minulostí. Díl 6, Příběhy a postavy českého národního obrození. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. s. 124.

Československa byla bezpochyby a námitek uznána státní hymnou.

Pochybnosti a kritiky se ovšem objevovaly dále. Obchodník V. Chmel věnoval Radě českého spisovatelstva 3 000,- Kč jako odměnu pro skladatele nové hymny. Znovu se také objevila úprava sboru „Udeřila naše hodina“ od Huberta Doležila.

*Udeřila naše hodina,
k svobodě znova národ vstává,
za svoji čest, jazyk, za svůj krov,
za svoje práva v boj se dává.*

*Kupředu kráčeť každý vlasti syn,
nadšení změň se v mužný ducha čin,
ke skvělé slávě věků minulých
námi se nová připoj sláva.⁴⁴*

Po dobu státního zřízení Československa nejvíce kritikům co do formální stránky vadila nesourodost dvou písní. Po skončení písně „Kde domov můj?“ například při oficiálních návštěvách cizích státních příslušníků málokdo věděl, že bude následovat ještě jedna píseň. Proto chtěli odpůrci jednu komplexní píseň pro celé Československo. Jak už víme, navrhovatelům se změna nepodařila prosadit.⁴⁵

„Ukázalo se, že novou hymnu si můžeme objednat, můžeme vyzvat nejlepší hudebníky a básníky k jejímu vytvoření, může dokonce vzniknout skladba vhodnější a možná umělecky hodnotnější (...), ale nelze ji národu vnutit.“⁴⁶

V dnešní době mnoho lidí zastává názor, že naše státní hymna nemá potřebnou bojovnost, je lyrická a sentimentální a ještě ke všemu, jako asi jediná ze všech, pochází z divadelní hry. Ale jak už jsme se přesvědčili během uplynulých let, je minimální šance na umělé vytvoření nové státní hymny.

---

⁴⁴ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 86.

⁴⁵ Čerpáno z: ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 82 – 87.
GÖSSEL, Gabriel et al. Státní hymna České republiky v proměnách doby = The Czech Republic's national anthem down the ages. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. s. 80.

⁴⁶ ZAPLETAL, Jiří. Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny. Praha, 1984. s. 58 – 59.

1.9 Varianty písně

S postupnou oblíbeností se píseň „Kde domov můj?“ dostávala do vzdálenějších oblastí nejenom v Česku, ale i do mnoha zemí po celém světě. Na cestách po celé Evropě ji rád zpíval operní pěvec Jan Křtitel Plíšek. Traduje se, že ji zpíval na anglickém královském dvoře.⁴⁷

Naše státní hymna byla přeložena například do těchto jazyků: polština (Gdzie dom jest mój?), němčina (Wo ist das Land?), holandština (Waar is mijn land?), estonština (Kus on mu kodu?), ale také cikánština (Káj míro thev?), turečtina (Benim yurdum, vatanım nerede?), arabština, perština, čínština nebo japonština.⁴⁸

Kontext celé písně je pro jakéhokoliv člověka totožný. Rozplývá se nad krásami celé země, vyzdvihuje ji jako celek. A nebyli by to lidé, kdyby si text neupravili podle sebe. Za mnoho let existence této písně vzniklo nepřehledné množství variant na původní Škroupův nápěv. Můžeme je rozdělit do několika kategorií. V první bychom našli varianty písně geograficky určené. V textu se objevoval výskyt především větších měst či oblastí, například „Kde bujará orlice“ (Morava), „Kde slovenský větřík“ (varianta pro Slovensko), „Kde dobrý lid“ (Slezsko, Ostrava), „Kde tichá Metuj“ nebo „Pod Radhoštěm“.

Kde domov můj? Kde domov můj?

Svatopluka hrad kde stojí,

Haná s Moravou se pojí,

Jaroslav kde světa rek

porazil Tatarů vztek:

a to je ta krásná země,

zem moravská – domov můj!

Vznikaly i písně s odkazem k nějakému hrdinovi, bojovníkovi či panovníkovi z minulosti. Jsou to „Kde žil Jiří z Poděbrad“, „Kde mrtvých stíny“ a „Kde otec Žižka“.

Kde domov můj, kde domov můj?

Tu, kde otec Žižka válčil,

---

⁴⁷ HORA-HOŘEJŠ, Petr. Toulky českou minulostí. Díl 6, Příběhy a postavy českého národního obrození. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. s. 123.

⁴⁸ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 218 – 278.

tu, kde krví zem promáčil,
tu, kde za nás bojoval,
tu, kde za nás umíral,
to je země otců slavných,
Přibyslava – domov můj!

Další skupinu tvoří písně posměšné či sarkastické: „Kde úpí Čech“, „Kde mravní zásady“ nebo naopak písně se závažným, politickým obsahem „V tom kraji blahobytu“ (zabavena c. k. censurou, autor: Josef Rudolecký), „Kde bída a strast“ a „Kde stojí šibenice“.

Kde domov můj? Kde domov můj?
Tam, kde žeň se povždy zdaří
podle zprávy z kanceláří,
zásoby kde bezedné,
jistě aspoň v ústředně,
tam v tom kraji blahobytu,
tam je šťastný domov můj.

Poslední kategorii reprezentují písně prostonárodní, některé na hranici publikovatelnosti. Například „Kde vítr fouká do klobouka“, „U milenky“, „Kde ouzká díra“ či „V hospodě“.

Kde domov můj? Kde má je vlast?
Tam, kde je denně notný chlast!
Není to blud, není to klam,
že hospodu za domov mám.
Není mi každé místo stejné,
hlas přírody mluví to zřejmě
a srdce mé volá s plesem:
že v hospodě jen doma jsem!

I přes nadměrnou lidskou činnost při tvoření variant a parafrází, zůstane v originálním znění tato píseň písní navždy symbolem toho, že patříme k jednomu státu, ať jde o politiku, sport, umění nebo prostě jen o místo, kde žijeme.

2 Hymna Slovenské republiky

Hymnu Slovenské republiky tvoří první dvě sloky písně Janko Matúška „Nad Tatrou sa blýska“ na nápěv lidové písně „Kolapa studienku“.

Risoluto (♩=88)

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bi - jú,
nad Tatrou sa blýska, hromy divo bi - jú,
zastav - me ich, bratia, ved' sa o - ny stratia,
Slováci o - ži - jú. Slováci o - ži - jú.

2.1 Text státní hymny

Text státní hymny se skládá ze dvou slok. Každou sloku můžeme rozdělit na dvě části, ze kterých se každá dvakrát opakuje.

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú,
zastavme ich, bratia,
ved' sa ony stratia,
Slováci ožijú.

To Slovensko naše posiaľ tvrdo spalo,
ale blesky hromu

vzbudzujú ho k tomu,
aby sa prebralo.⁴⁹

Hymna a její používání je uvedeno v zákoně č. 63 z roku 1993 – Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o štátnych syboloch Slovenskej republiky a ich používaní. V paragrafu 13 v odstavci 1 – 4 se uvádí:

(1) „Štátnou hymnou Slovenskej republiky (ďalej len „štátna hymna“) sú prvé dve slohy piesne *Nad Tatrou sa blýska*.

(2) Štátna hymna sa hrá alebo spieva pri príležitosti štátnych sviatkov, pamätných dní, výročí a pri iných významných príležitostiach celoštátneho alebo miestneho charakteru; štátna hymna iného štátu sa hrá, ak je prítomná jeho oficiálna delegácia“.⁵⁰

2.2 Historické souvislosti

Slovenská hymna, potažmo nejprve pouhá píseň, měla historický vývoj podobný jako státní hymna České republiky. Oba národy tvořily jeden státní celek. Oba prožívaly stejné dějinné události. V Česku Národní obrození a na Slovensku skupinu národně uvědomělých studentů – Štúrovců.

Štúrovci měli snahu vytvořit jednotný Slovenský národ a uzákonit spisovnou slovenštinu. Tato skupina studentů vznikla na popud nesouhlasu se sesazením Ludovíta Štúra z Katedry reci a literatury československéj. Hlavním důvodem odvolání Štúra byl nesouhlas s názorem grófa Karola Zaye, generálního inspektora evangelických církví a škol, který „vyhlásil nutnosť pomadžaršćení celých tehdejších Uher a tím i otevřeně nepřátelství veškerému národnímu snažení všech nemadžarských národů v nich žijících.“⁵¹ Čímž v podstatě zabránil Štúrovým snahám o obrození slovenštiny. Ústav československéj

---

⁴⁹ Úrad vlády Slovenskej republiky. [online]. © 2012. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.vlada.gov.sk/statna-hymna/>.

⁵⁰ Elektronické právne informácie. [online]. © neuvedeno. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&LngID=0&zzsrlnkid=5081066&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=12139&pa=14150&Version=7&FragmentId1=&isprintlink=print>.

⁵¹ FORST, Vladimír a ŠTÚR, Ľudovít. *Ľudovít Štúr*: [monografie s ukázkami z díla]. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1986. s. 41.

reci a literatury Zay již zrušit nedokázal, ale různými intrikami (např. udání o tajném panslavistickém hnutí na Katedře) a postupným poštváním členů Katedry proti sobě se mu podařilo Štúra odvolat.

Při putování Štúrovců do Levoče 5. a 6. března 1844 vznikaly písně, mezi nimi mimo jiné také budoucí hymna Slovenska. Byly to písně vybízející, burcující, které dotyční zpívali s velkým nadšením a ohromnou silou. Z velkého množství se dochovaly texty jen některých: „Dunaju slovenský už Ťa zanecháme“, „Preletel sokolík nad tichým Dunajom“ (obě autor Janko Matúška), „Všetci sme Slovania tam od sňaznej Tatry“ (Mikuláš Dohnány), „Nech sa valí sláva letom“ (Peter Kellner), „Z oboch strán Dunaja pyšné vřšky stoja“, „Prechádza sa šuhaj při tichom Dunaju“, „Ten prešporský zámok pekný murovaný“ (Janko Král), „Kto si rodom Slovák, rodom junák“ (z chorvatského originálu „Tko je rodjen Slavjan“ přeložil Viliam Pauliny) a v neposlední řadě „Ponad Tatrou blýská“, která ovšem svého autora dlouhou dobu neznala.⁵²

Píseň „Ponad Tatrou blýská“ byla poprvé vytištěna v Bánské Bystrici v roce 1849 pod názvem „Dobrovoľnícka“ na dvojlistu s básní „Do zbroja Slovania“ od Karola Kuzmányho. Její autor v tomto a dalších čtyřech vydáních (v Domovej pokladnici - 1851, v Tatrane – Letopise 1861, ve Venci národných piesní slovenských 1862, ani v Literárnom archíve Matice slovenskej 1844) není určen. Až do roku 1921 byla píseň připisována podle bádání slovenského literárního kritika Jozefa Škultétyho spisovateli Kuzmánymu. Rozhodl o tom i fakt, že píseň byla vytištěna vedle jeho básně. I přes toto tvrzení se nejčastěji jako autor uváděl Janko Matúška. Tato skutečnost ovšem nebyla potvrzena ani několika na sobě nezávislými bádáními, o které se postarali Jaroslav Vlček, Albert Pražák, Dobroslav Orel, Karol Goláň nebo Ján Vilikovský. O definitivní rozuzlení autorství budoucí státní hymny Slovenska se postaral Pavol Vongrej v roce 1967. Získal od příbuzných přímého účastníka vzniku písně Viliama Paullinyho sešit z roku 1843 – 1844, kde byl Janko Matúška podepsán pod rukopisem textu písně „Nad Tatrou sa blýska“.

2.3 Autor písně „Nad Tatrou sa blýska“

Janko Matúška se narodil 10. 1. 1821 v Dolnom Kubíně. Vystudoval gymnázium a od roku 1839 studoval na bratislavském lyceu. Stal se členem Ústavu, ale při odvolání

---

⁵² MATUŠKA, Janko. Nad Tatrou sa blýska. Bratislava : Tatran, 1970.

Ludovíta Štúra odešel na protest z Bratislavy. Nějaký čas pracoval jako vychovatel. V roce 1848 spolu s C. Zochem a S. Novákem zorganizoval na Oravě povstání. Jeho pronásledování mělo za následek vleklé zdravotní obtíže. Znovu působil jako vychovatel, ale již v roce 1851 se stal součástí státní správy jako úředník v Trstenej. Poté (1870) byl zaměstnán jako správce kanceláře soudu v Dolnom Kubíně. Tam také 11. 1. 1877 umírá.

Z jeho literární činnosti jsou nejvýznamnější veršované pověsti (Svatý zákon, Hrdoš, Pomsta) a příležitostná poezie. „*Matúškova tvorba príležitostnej poézie sa esteticky približuje modelu národno-folklórne orientovaného dobového ideálu.*“⁵³ Z tohoto principu vycházel nejenom při tvorbě písně „Nad Tatrou sa blýska“, ale také u mnoha dalších. Z jeho další tvorby můžeme jmenovat drama Siroty a prózu Zhoda liptovská. Po roce 1848 se již literatuře nevěnoval.⁵⁴

2.4 Rozbor textu

Původní text písně „Nad Tatrou sa blýska“ z roku 1844 tvořilo 6 slok. Již v roce 1849 se zpívají jen čtyři sloky, a to první, druhá, šestá a čtvrtá. V těchto slokách došlo jen k malým úpravám podle toho, jak si lidé píseň předávali. Pouze u šesté sloky (v pořadí třetí) se změnilo vyjádření studentské „kto jak Slovák chodí, nech knihy zahodí“ za verš vlastenecký „kto slovensky cíti, nech sa šable (svojho, zbroja) chytí“.

Původní zkrácený text:

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú.
Zastavme, sa bratia, veď sa ony ztratia,
Slováci ožijú.
To Slovensko naše dosiaľ tvrdo spalo,
ale blesky hromu zbudzujú ho k tomu,

---

⁵³ MIKULY, Valéra. *Slovník slovenských spisovatelů*. Praha: Nakladatelství Libri, 1999. str. 299.

⁵⁴ Čerpáno z: MIKULY, Valéra a kol. *Slovník slovenských spisovatelů*. Praha: Nakladatelství Libri, 1999. s. 298 – 299. a ROSENBAUM, Karol a kol. *Encyklopédia slovenských spisovateľov*. Vydavateľstvo Bratislava: Obzor, 1984. s. 418 – 419.

aby sa prebralo.
Ešte jedle rastú na krivánskej strane,
kto jak Slovák cíti, něch sa šable chytí
a medzi nás staně.
Už Slovensko vstáva, púta si strháva,
hoj, rodina milá! Hodina odbila,
žije matka Sláva!

12. prosince 1918 se píseň „Nad Tatrou sa blýska“ stala součástí československé státní hymny. Hrála se v návaznosti na píseň „Kde domov můj?“. Výběr písně byl logickým vyústěním oblíbenosti a rozšířenosti písně. V nabídce byly i další písně: „Hej Slováci, ešte naša slovenská reč žije“ (Tomášik), „Bože otče národov“ (Hviezdoslav), „Aká si mi krásna, ty rodná zem moja“ (Bell–Horal), „Bože, čoś ráčil slovenskému ľudu?“ (Poľanský) a mnoho dalších. Některé nebyly zvoleny pro svoji náročnost, jiné pro nevhodná slova, pro autorovu přílišnou horlivost při komponování nebo pro nedostatečné sžití se s novou písní. Z tohoto důvodu byla vybrána za hymnu právě Matúškova píseň.⁵⁵

2.5 Rozbor hudby

Nad Tatrou sa blýska má, jak už bylo řečeno výše, nápěv tvořený lidovou písní „Kopala studienku“. Tato píseň vystihuje charakter slovenských lidových skladeb. Začíná v mollové tónině (g moll), při opakování první věty přechází do tóniny durové paralelní (B dur) a na konci sloky se mění zpět do mollové tóniny (g moll).⁵⁶

Lidová píseň má v původním znění pět slok a podle místního určení se její nápěv oproti oficiální státní hymně v některých případech v třetím, sedmém, třináctém a čtrnáctém taktu mění. Také tempo je rychlejší a po třetí sloce se ještě zrychluje.

---

⁵⁵ Čerpáno z: FORST, Vladimír a ŠTÚR, Ľudovít. *Ľudovít Štúr*: [monografie s ukázkami z díla]. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1986.

MATUŠKA, Janko. *Nad Tatrou sa blýska*. Bratislava : Tatran, 1970.

Najvýznamnejšie osobnosti Slovenska. [online]. © 2004. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=58964>.

⁵⁶ ZAPLETAL, Jiří. *Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny*. Praha, 1984, s. 54.

1. Kopala studienku, pozerala do nej,
či je tak hlboká, ako je široká,
skočila by do nej, ej, skočila by do nej.
2. A na tej studienke napájala páva,
milý sa spytuje, milý sa spytuje,
čieho je to pána.
3. A ja ti nepoviem, lebo sama neviem,
príd' na večer do nás, príd' na večer do nás,
ja sa mamky dozviem.
4. A keď prídeš do nás na vranom koničku,
uviaž si ho u nás, uviaž si ho u nás
na našu jedličku.
5. Tá naša jedlička pekne vyrastená,
či v zime, či v lete, či v zime, či v lete,
vždycky je zelená.⁵⁷

2.5.1 Chyby při zpěvu

Pravidla pro zpěv Slovenské hymny jsou stejná jako pro jakoukoliv jinou státní hymnu. Tak jako u každé hymny, i v tomto případě musíme dbát na to, abychom hymnu zpívali správně. Nejčastější chyby si rozdělíme do tří skupin:

- A. Výslovnost slov a odchylky ve slovech
- B. Zvolňování a vyvrcholení
- C. Ráz písni, tempo, síla, oddechy

Chyby ve výslovnosti slov (A) najdeme hned v prvních taktech. Přesněji řečeno jde o slovo **Tatrou**. I když nás možná nutí slovenský jazyk a jeho zvyklosti zpívat Nad **Tatru**,

---

⁵⁷ Oslov ma. [online]. © nevedeno. [cit. 1. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.oslovma.hu/index.php/sk/nazory/158-nazory1-nazory1/662-slovenska-hymna-koreni-hlboko-v-dui-naroda>.

nesmíme se nechat zmást. V dalším slově **blý-ska** se velmi často chybuje při prodlužování druhé slabiky **-ska**. Již to, že nad samohláskou **a** není čárka, je to tedy samohláska krátká, nás upozorňuje, že ji máme zpívat krátce, a dodržovat její osminovou hodnotu.

Nad Tatrou sa blýska,

Jedinou chybou v slovních odchylkách se stává zpívání slovního spojení **zastavme sa, bratia** na začátku repetice. Jak vidíme v notové ukázce, správně musíme zpívat **zastavme ich, bratia**. Tato chyba vychází z historického kontextu. Postupem let od vzniku písně se tato slovní spojení měnila. Jenou se zpívalo **zastavme sa**, jindy **zastavme ich**. Cmíral (1946) i Zapletal (1984) uvádějí frázi se slovíčkem **sa**. Dnešní správná verze je uveřejněná na portále Úradu vlády Slovenskej republiky se slovíčkem **ich**. Pro tuto záměnu je jednoduché vysvětlení. **Zastavme sa, bratia** přikazuje obyvatelům Slovenska zastavit se, být pasivní, nic nedělat. Zato věta **zastavme ich, bratia** přikazuje někomu odolávat, vzdorovat, někoho zadržet. Přináší více vlasteneckého cítění. Možná v některých případech vybízí k boji (v dnešní době snad již jen na poli sportovním).

zastav - me ich, bratia, ved'sa o -

Chybou špatného zvolňování (B) je, když se v první sloce v repetici (sekunda volta) protahuje tempo při slovech **Slováci ožijú**. Tempové označení poco rit. (trochu zpomalovat) a důrazy nad posledními notami patří k repetici druhé sloky, tedy ke slově **a-by sa pre-bra-lo**.⁵⁸ I když noty v originále mají toto zpomalení naznačené v repetici první sloky, tuto výjimku si musíme pamatovat. Tedy při opakování repetice druhé sloky postupně zvolňujeme a dáváme přiměřený přízvuk na každou slabiku slov **aby sa prebralo**.

⁵⁸ ZAPLETAL, Jiří. Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny. Praha, 1984, s. 56 – 57.

1. Slováci o - ži - jú. 2. >> poco rit. Slováci o - ži - jú.

1. a - by sa pre - bra - lo. 2. >> poco rit. a - by sa pre - bra - lo.

Dále (C) si při její interpretaci musíme dávat pozor na dodržování dvoudobého rytmu, který se často vlivem slovních přízvuků (Nad **Tatrou sa blýska**) a tím možných dlouhých nádechů mění na takty po třech dobách. Hymna je ve svižném tempu (risoluto – rázně) a vyžaduje energetický zpěvný projev. Prvních osm taktů (opakování Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú) se má zpívat středně silně. Vrcholový moment písně přichází se začátkem repetice. V tomto místě (zastavme ich, bratia...) přidáváme na síle a vytrváme až do konce repetice.

Abychom nepřetrhávali nádechy ráz písně, umístíme je za každý čtvrtý takt. Výjimka je pouze v posledním řádku. Tam se nadechujeme po dvou taktech před druhým opakováním repetice. Nádechy jsou vyznačeny šipkami.⁵⁹

Risoluto (♩=88)

Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bi - jú,

nad Tatrou sa blýska, hromy divo bi - jú,

zastav - me ich, bratia, ved' sa o - ny stratia,

1. Slováci o - ži - jú. 2. >> poco rit. Slováci o - ži - jú.

⁵⁹ CMÍRAL, Adolf. *Československá státní hymna*. 2. vyd. Praha: Státní nakladatelství, 1946.

2.6 Vlastenecký zákon

V roce 2010 podal slovenský politik Ján Slota, předseda Slovenské národní strany, návrh na zřízení nového vlasteneckého zákona. Podle něj by se měla hrát hymna na začátku každého nového týdne ve škole a při předávání vysvědčení, dále před každým zasedáním vlády, parlamentu či zastupitelstev. Hymna by měla být vysílána o půlnoci ve veřejnoprávním rozhlasu a televizi. Kromě hymny se v zákonu objevuje například slib věrnosti státních zaměstnanců či mladistvých, kteří si vyzvedávají poprvé občanský průkaz. Dále bude povinné zavedení nového předmětu – výchovy k vlastenství na všech stupních škol, ten mají posílit i státní vlajka, text hymny a úvodní část ústavy povinně umístěné v každé třídě. I když poslanci tento zákon schválili, prezident Ivan Gašparovič ho vetoval. Zákon byl předělán a podstatně zmírněn. Podle novely zákona č. 200/2010 je ustanoveno takto:

„Štátna hymna sa hrá alebo spieva aj

a) pred začiatkom rokovania ustanovujúcej schôdze a poslednej schôdze Národnej rady Slovenskej republiky v príslušnom volebnom období,

b) pred začiatkom prvého a posledného rokovania vlády Slovenskej republiky v príslušnom volebnom období,

c) pred prvým a posledným zasadnutím obecného, miestneho, mestského zastupiteľstva alebo zasadnutím zastupiteľstva samosprávneho kraja v príslušnom volebnom období,

d) v školách so štátnym vzdelávacím programom na začiatku školského roka a na konci druhého školského polroka,

e) vo vysielaní Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie za podmienok ustanovených osobitným predpisom,

f) na začiatku športových podujatí, o ktorých to ustanovuje osobitný predpis.“⁶⁰

Dále jsou školy povinny umístit ve škole státní vlajku, text státní hymny a úvodní část Ústavy Slovenské republiky. Totéž platí i pro každou třídu, ve které probíhá vyučování.

---

⁶⁰ Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. [online]. © neuvedeno. [cit.2.4.2014]. Dostupné z <http://www.minedu.sk/data/att/627.pdf>.

3 Státní hymna Francouzské republiky

Francouzská státní hymna se nazývá „La Marseillaise“. Byla napsána v noci z 25. na 26. 4. 1792 důstojníkem Klaudiem Josefem Rougetem de Lisle ve Štrasburku.

1. Al-lons, en-fants de la Pa-tri-e, Le jour de gloire est ar-ri-vé; Con-tre nous de la ty-ra-ni-e, L'é-tend-dard san-glant est la-vé. L'é-ten-dard san-glant est le vé. En-ten-dez-vous dons nos cam-pa-gnes mu-gir ces fa rou-ches sol-dats. Ils vien-nent jus-que dans nos bras é-gor-ger vos fils, vos com-pag-nes. Aux ar-mes ci-toy-ens! For-mez vos ba-tail-lons, Mar-chons! Mar-chons! Qu'un sang im-pur A-breuve nos si-lions.

61

Hymna má v původní Rougetově podání šest slok, sedmá sloka je přidána lidmi a její autor není znám. Současná slova hymny jsou totožná se slovy hymny v době, kdy ji Rouget napsal. Změny nebyly v žádné sloce či části sloky provedeny.

Při významných událostech se zpravidla zpívá první sloka v pochodovém rytmu, refrén

⁶¹ Beth's Music Notes. [online]. © 2013. [cit. 13.3.2014]. Dostupné z <http://bethsmusicnotes.blogspot.cz/2013/02/national-anthems-from-other-countries.html>.

a sloka šestá již v tempu pomalém. Někdy se přidává ještě sloka sedmá.⁶²

Výuka státní hymny je od roku 2004 povinná na všech státních školách ve Francii.⁶³

3.1 Text státní hymny

Francouzská hymna v originále

1. Allons enfants de la patrie,
Le jour de gloire est arrivé !
Contre nous de la tyrannie
L'étendard sanglant est levé !
Entendez-vous dans les campagnes,
Mugir ces féroces soldats ?
Ils viennent jusque dans nos bras
Égorger nos fils, nos compagnes !

Refrain

Aux armes, citoyens !
Formez vos bataillons !
Marchons ! Marchons !
Qu'un sang impur
Abreuve nos sillons !

2. Que veut cette horde d'esclaves,
De traîtres, de rois conjurés ?
Pour qui ces ignobles entraves,

Překlad básníka Ladislava Quise

1. Aj vzhůru, děti vlasti, k boji
již zaplanul nám slávy den.
Hle, proti nám tyranů rojí
krvavý prapor povztýčen!
Slyšíte, jak ve pláni hučí
Vojínů těch divoký řev?
Již jdou, by žen i synů krev
nám prolévali ve náručí!

Refrén

Ve zbraň, občané!
Utvořte mocný voj!
Nuž v boj! Nuž v boj!
Ať zvlaží zem
té kalné krve znoj!

2. Co chce ta robů rota podlá,
těch králů spiklých, zrádců těch?
Kdo to, jež v pouta jímat hodlá

⁶² GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 259.

⁶³ Francie. [online]. © 2013. [cit. 13.3.2014]. Dostupné z <http://francie-info.cz/hymna.html>.

Ces fers dès longtemps préparés ?
Français ! pour nous, ah ! quel outrage !
Quels transports il doit exciter !
C'est nous qu'on ose méditer
De rendre à l'antique esclavage !
Ref.: Aux armes, citoyens !

3. Quoi ! ces cohortes étrangères
Feraient la loi dans nos foyers !
Quoi ! ces phalanges mercenaires
Terrasseraient nos fiers guerriers !
Grand Dieu ! par des mains enchaînées
Nos fronts sous le joug se ploieraient !
De vils despotes deviendraient
Les maîtres de nos destinées !
Ref.: Aux armes, citoyens !

4. Tremblez, tyrans ! et vous, perfides,
L'opprobre de tous les partis,
Tremblez ! vos projets parricides
Vont enfin recevoir leur prix !
Tout est soldat pour vous combattre,
S'ils tombent, nos jeunes héros,
La France en produit de nouveaux,
Contre vous tout prêts à se battre !
Ref. : Aux armes, citoyens !

a v dávných svírat okovech?
To nás! To nás! ó jaká hana!
Jak mocný hněv ve prsou plá,
že muž poroba bývalá
být jen zas na nás hotována!
Ref.: Ve zbraň, občané!

3. Jak pluky cizí mají pány
ve domovu nám býti snad!
Jak bídných žoldněřů těch rány
snad by náš sklály statný řad?
Ha, při sám bůh! snad ruce robů
sklonily pod jho šij by nám!
A despotů by libůstkám
osud náš byl dán ve porobu!
Ref.: Ve zbraň, občané!

4. Ha, třešte se, ó tyranové!
Vy zrádcové též, hanbo všech!
Ha, třešte se! k odplatě zove
Vás lid vašich po úkladech,
vojínem vás by skolil každý,
padnou-li mladí rekové,
zem vydá nových k pomstě své
A za hanebné bratrovraždy!
Ref.: Ve zbraň, občané!

5. Français, en guerriers magnanimes,
Portez ou retenez vos coups !
Épargnez ces tristes victimes,
A regret s'armant contre nous.
Mais ces despotes sanguinaires,
Mais ces complices de Bouillé,
Tous ces tigres qui, sans pitié,
Déchirent le sein de leur mère !
Ref. : Aux armes, citoyens !

6. Amour sacré de la patrie,
Conduis, soutiens nos bras vengeurs !
Liberté, Liberté chérie,
Combats avec tes défenseurs !
Sous nos drapeaux, que la victoire
Accoure à tes mâles accents !
Que tes ennemis expirants
Voient ton triomphe et notre gloire !
Ref.: Aux armes, citoyens !

7. Nous entrerons dans la carrière
Quand nos aînés n'y seront plus ;
Nous y trouverons leur poussière
Et la trace de leurs vertus.
Bien moins jaloux de leur survivre

5. Co velkodušní reci rány
bud' zdržte, neb zasad'te své,
ó šetřte těch, již v oběť dáni,
vstříc vám jdou v seči nevolné!
Nikoliv však despotů krutých,
ni těch, vinni již zrady jsou,
těch tygrů, již klín matky rvou,
lítostí pro čin nepohnutých!
Ref.: Ve zbraň, občané!

6. My postoupíme v první řad,
až starších více nebude,
my najdem jejich stopy všad
i slávy, jež je přebude.
Nechtíce pak jich přetrvat,
leč sdílet s nimi hrobu kout,
jediný cíl pak budem znát:
je pomstít, nebo zahynout.⁶⁴
Ref.: Ve zbraň, občané!

7. Ó láska svatá k drahé vlasti,
ty ved' a sil nám mstící páž,
svobodo drahá, zdroji slastí,
bud' vždy svým manům v boji stráž!
Necht' zdar se nám k praporům vine,

---

⁶⁴ 6. sloku Ladislav Quis vynechává. Převzato z překladu Emanuela Zünglera: GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 277.

Que de partager leur cercueil,	přiváben mužným hlasem tvým,
Nous aurons le sublime orgueil	necht' nepřátelům zhroceným
De les venger ou de les suivre !	triumf tvůj a nám sláva kyne! ⁶⁵
<i>Ref.: Aux armes, citoyens !⁶⁶</i>	<i>Ref.: Ve zbraň, občané!</i>

3.2 Historické souvislosti

V roce 1792 vypukla ve Francii Velká buržoazní revoluce. Cílem revoluce bylo svrhnout krále a jeho absolutistickou vládu a nahradit ho ústavním vedením Francie. Situace v té době již byla neúnosná. Daně pro chudý lid nesplacitelné a vyšší funkce důstojníků, soudců, úředníků lehce podplatitelné. Král utrácel nepřeborné množství peněz svými malichernostmi. Tyto poměry nemohly dlouho vydržet. A tak král Ludvík XVI. svolal 5. května 1789 zasedání generálních stavů, což bylo shromáždění tří skupin: šlechty, duchovenstva a měst. Byli svoláni, aby našli řešení v otázce výrazného šetření a zlepšení finanční krize. Každý stav měl po jednom poradním hlasu. Nejprve měli jednat sami, ve svých skupinách, a po té se dohodnout mezi sebou. Stav měšťanstva zaujímal v podstatě všechny vrstvy obyvatel a byl lehce přehlasovatelný šlechtou a duchovenstvem. Měšťanstvo na tuto situaci reagovalo dne 17. 6. 1789 vyhlášením Ústavodárného shromáždění, které sdružovalo měšťany a posléze i část duchovenstva a šlechty. Jejím prvním prohlášením bylo zrušení výsostných práv šlechty a vyhlášení rovnosti všech občanů. Novou ústavu 25. 9. 1790 sice král podepsal, ale v té době on i královna Marie Antoinetta vyjednávali s Rakouskem o vojenském útoku. V tu dobu mělo Rakousko velmi podrobné informace o bídném stavu francouzského vojska od samotné královny. Francii chyběli důstojníci, zhruba třetina vojska a zbraní. Oproti tomu vojska Rakouska a Pruska čítaly dohromady dvě stě tisíc mužů, kteří se pěšky nebo na koni přesouvali k východním hranicím Francie.

V této době se ve větších městech Francie začaly tvořit „výbory pokrokových prvků

⁶⁵ GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 275.

⁶⁶ French Language. [online]. © 2014. [cit. 12.3.2014]. Dostupné z <http://french.about.com/library/weekly/aa071400m.htm>.

středních vrstev“.⁶⁷ Jedním z mnoha významných výborů byl výbor ve Štrasburku v čele se starostou Philippem Frédéricem de Dietrichem. Pořádal spolu s manželkou ve svém domě večírky, na které zval jakkoliv významné hosty. Mezi nimi byl i generál Boulevard Kellermann, který pozval na jeden z večírků kapitána zákopnictva Klaudia Josefa Rougeta de Lisle.

3.3 Autor „Válečného zpěvu pro armádu při řece Rýnu“ a rozšíření písně

Klaudius Josef Rouget de Lisle se narodil 10. května v roce 1760, byl venkovského původu, z pěti dětí. Jeho otec provozoval advokátskou praxi u vrchnostenského a zeměpanského soudu v městysi Lons-le-Saulnier. Podle historiků není nikde doloženo jeho šlechtické postavení. Má se za to, že určující šlechtickou slabiku „de“ napsal otec do rodného listu malého Josefa i přes to, že mu nepatřila. Chtěl tím zřejmě synovi zajistit lepší budoucnost. Rouget de Lisle byl přijat do Vojenské školy v Paříži, ženíjního učiliště v Mézières a do Školy hradebního zákopnictva. Učil se velmi dobře, a tak nedlouho na to byl jmenován podporučíkem Královského hradebního zákopnictva.

Podporučík, posléze kapitán byl skvělým společníkem, hrál na housle a skládal písničky, skladby a opery. Postavou a vzhledem nebyl typický Francouz. Vysoká postava, zrzavé vlasy, špatné držení těla (jedno rameno měl výš než druhé) a přílišná plachost mu u žen úspěchy nezaručovaly, ale jako ženista byl spolehlivý a odvážný.

Dne 20. 4. 1792 vyhlásil Ludvík XVI. válku útočícímu Rakousku a Prusku. Posel do Štrasburku přijel s touto zprávou za Dietrichem až 25. dubna. Povinností starosty bylo informovat občany o vyhlášení války a provést městem v průvodu všechny složky vojska. Jedinou vojenskou písní v té době byla píseň potulného zpěváka Ladréa „Ah! ça ira!“ (Půjde to!), kterou hrála vojenská kapela dlouhé hodiny pořád dokola.

Po skončení přehlídky dostává kapitán Rouget de Lisle pozvání do starostova domu. Sám starosta přemlouvá kapitána: „*Musíte nám pomoci při náboru! Vy, který jste básníkem a zároveň skladatelem, napište nám něco, co by stálo za to, aby se to zpívalo. Co by volalo do zbraně. Náš dobrovolnický pluk Synů vlasti potřebuje lidi... Z Paříže nám sice poslali nějaké písničky, ale jsou bez ducha, samá jalová fráze. Napište nám něco...*“ „*Napište*

---

⁶⁷ GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 219.

něco draný příteli,“ připojuje se Louisa Detrichová. „Napište píseň pro naši armádu, Rougete,“ připojují se důstojníci, kterým patrně ještě znějí v uších ty čtyři hodiny věčného Ça ira. (...) „Potřebujeme píseň, která by přesvědčila národ o správnosti boje, píseň, která by odpovídala dnešní situaci, této chvíli, kdy nepřátelští králové proti nám zvedli prapory svých armád...“⁶⁸

Rouget de Lisle složil Marseillaisu, tedy původně Válečný zpěv pro armádu při řece Rýnu hned poté, co se vrátil od starosty. *„Nevím, jak to bylo, nevím, co na mne přišlo. Vzal jsem housle a začal jsem hrát. Slyšel jsem melodii a k ní se mi vybavovala slova... Psal jsem slova a k nim jsem slyšel melodii...“⁶⁹* Ráno ukázal píseň svému kamarádovi poručíku Mascletovi. A tehdy vznikla jediná oprava textu, která se kdy uskutečnila. V šesté sloce byla původně tato slova: *„Et quo les trones des tyrans croulent au bruit de notre gloire!“* (Nechť trůny tyranů se hroučí hřměním naší slávy!), s čímž Masclet nesouhlasil, protože útočila na krále, tyrana. A tak Rouget de Lisle text ihned opravil: *„Nechť nepřítel zmirající oči náš spatří zdar a Tvoji, vlasti, slávu.“⁷⁰* Ještě ten den večer sám starosta zpíval za doprovodu své manželky novou píseň hostům v jeho domě. Během pěti dnů se rozšířila neuvěřitelnou rychlostí snad do všech koutů Francie, zpívaly si ji tisíce vojáků.

Změnu původního názvu „Válečný zpěv pro armádu při řece Rýnu“ na „Marseillaisu“ v podstatě uskutečnili sami lidé. Bylo to nejprve zapříčiněno vojáky z praporu od řeky Loiry, kteří tuto píseň slyšeli hrát posádkovou hudbu štrasburské národní gardy, když procházeli Štrasburkem. Ale přímo do Marseille, revolučního města, ji přivezl 22. 6. 1792 doktor François-Etienne Mirreure spolu s dopisem od poslance Barbarouxa o poslání mužů k bitvě. Na shromáždění „Svazu přátel rovnosti a ústavy“ ji Mirreure do naprostého ticha zazpíval. Úspěch měla okamžitý.

Již 2. 7. 1792 vyšel pluk dobrovolníků z Marseille do Paříže za vedení poslance Barbarouxe. Po celé trase zanechávali za sebou slavnou píseň. Odtud název „Marseillaisa“ nebo „Píseň Marseillanů“, protože každý věděl, že vojáci pocházejí z města Marseille.

Největšího úspěchu a rozšíření se písni dostalo po dobytí královského zámku v Tuileriích 10. 8. 1792. Střet obou vojsk se zdál být nerozhodný do té doby, než se objevil

---

⁶⁸ GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 222.

⁶⁹ Tamtéž, s. 223.

⁷⁰ Tamtéž, s. 223.

prapor z Marseille se svou písní na rtech. Vítězství v tomto případě a posléze i bitva u Valmy (20. 9. 1792) znamenala konec království a začátek republiky. Boje pokračují dál, král je svržen a nová, vycvičená armáda Francie pod vedením Lazara Nicolase Marguerita Carnota dosahuje vítězství ve všech bitvách.

Rouget de Lisle odmítá jako voják v roce 1792 přísahat věrnost vládě, která sesadila krále. Utíká z pevnosti Huningue a sám několik týdnů bloudí po Francii. Potulování mu dlouho nevydrží, vrací se zpět k armádě a skládá občanskou přísahu republikána. Již v srpnu 1793 byl pro svou nespolehlivost zbaven velení a zatčen. Po propuštění z vězení se situace opakuje. Po znovupřijetí do armády je v bitvě u přístavu Quiberon 25. 6. 1795 zraněn. Mezitím je 14. 7. 1795 „vydán zákon, jenž označuje hudební kompozici nazývanou *Píseň Marseilleských za oficiální píseň braných sil Francouzské republiky*.“⁷¹ Jako odměnu dostal Rouget za tuto píseň dvoje kompletní housle s pouzdry, které byly zkonfiskovány nepřátelům republiky.

Po jmenování Napoleona císařem se Marseillaisa stala na dlouhá léta (až do Napoleonovy smrti) píseň zakázanou. Napoleon ji neměl v oblibě, myslel si, že slova druhé a třetí sloky (o smečce zrádců a spiklenců a křivopřísežných tyranech) ho řadí do stejné pozice jako kdysi krále.

Rouget de Lisle nadobro odešel od armády. Pracoval ve státních službách, jako úředních velvyslanectví Holandska v Paříži a nakonec byl nezaměstnaný v naprosté bídě. Jako dlužník byl zatčen a držen ve vězení pro dlužníky. Náhodou se o osudu Rougeta dozvěděl generál Ange Francois de Blein, dříve poručík ženijních vojsk a dobrý kamarád Rougeta. Zorganizoval mezi svými přáteli a lidmi z okolí sbírku. Rouget de Lisle byl propuštěn a zavezen do města Choisy-le-Roi do Bleinova domu.

Až v roce 1830 se sedmdesátiletému Rougetovi dostalo uznání a peněz. Od krále Ludvíka Filipa dostal rytířský řád Čestné legie a každý rok mu byla vyplacena dohromady penze 3 500 franků od ministerstev války a vnitra. Ještě před smrtí se mu dostalo uznání alespoň v podobě přepisu Marseillaisy pro velký orchestr a dva sbory od Hectora Berlioze.

Klaudius Josef Rouget de Lisle umírá ochrnutý a skoro slepý 26. 6. 1836 v Choisy-le-Roi. Pohřeb se konal 28. 6. 1836. Po průvodu městem se staří účastníci bojů národní gardy dostali na hřbitov. Tam si již tísnily davy dělníků z Paříže i dělníků místních. Generál Blein pronesl poslední větu: „*Rougete, odpusť nám nevděk, který ti byl*

---

⁷¹ GEL, František. *Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně*. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 239.

osudem...“⁷² A po závěrečné modlitbě kněze začali dva místní občané Jean Casimir a Blažej Ignace zpívat „Marseillais“, tehdy znovu zakázanou píseň. Přidali se k nim postupně všichni staří účastníci pohřbu, jež si pamatovali slávu této písně v bojích za Francii.

Ani Napoleon III. neměl slavnou píseň v oblibě. Dokonce změnil post oficiální hymny z původní revoluční písně „La Marseillaise“ na znovuobjevenou báseň hraběte Alexandra de Laborda „Partant pour la Syrie“ (Při odjezdu do Syrie)⁷³. Hudbu k této básni složila královna Hortensie, matka Napoleona III. To, že se jako hymna neujala, je otázkou vkusu a nepodřízení se občanů Francie. Lidé, i přes zákaz, zpívali svoji známou píseň se slovy, které jim vycházely přímo ze srdce. Na rozdíl od ní, byla nová hymna jen nevkusným pokusem o překonání tradice:

Partant pou la Syrie –	Při odjezdu do Syrie -
Le jeune et beau Dunois	mladý a krásný Dunois
Alla prier Marie –	se pomodlil k Marii,
De bénir se exploits.	aby požehnala jeho výbojům.
Faites reine immortelle –	Dej, královno nesmrtelná,
Que j’aime la plu belle	abych pomiloval nejkrásnější dívku
et sois le plus vaillant!	a abych byl nejstatečnější.

Nepopulární píseň měla být hymnou napořád. Jenže roku 1870 vyhlásil Napoleon III. válku Prusku, a aby vojáci šli do boje, dal příkaz ke hraní „Marseillais“. Jen změnil refrén na: „*Pochodujme k břehu Rýna, bít Prusa!*“⁷⁴

V roce 1879 se komise spolu s ministrem války generálem Henry Francoisem Xavierem Gresely usnáší, že vyhlášení Marseillaisy z roku 1795 za státní hymnu, je platné. Tudíž je „Marseillaise“ znovu potvrzenou oficiální státní hymnou.

---

⁷² Tamtéž, s. 245.

⁷³ Napoleon III. válčil v Syrii od roku 1861.

⁷⁴ GEL, František. Internacionála a Marseillaise: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. s. 248.

Až v těchto letech se bohužel posmrtně dostává autorovi hymny zásluh a ocenění. Například spisovatel Victor Hugo, předseda výboru v Paříži, dal vystavět Rougetu de Lislovi pomník roku 1878 v Choisy-le-Roi. Největší pocty se však dostalo autorovi dne 14. 7. 1915, kdy jeho ostatky byly převezeny za zpěvu jeho písně davy lidí z Choisy-le-Roi do Paříže do Chrámu vysloužilců (Dóm invalidů).⁷⁵

Stejnou silou jako v roce 1792 hnala do boje vojáky francouzské armády v 1. i ve 2. světové válce. Jenže od válečných konfliktů uplynula dlouhá doba, a tak se vyrojily spekulace o vhodnosti státní hymny. Slova jako krvavý prapor, tyran, divoký řev vojínů nejsou vhodné pro dnešní dobu. Ale i přes to „Marseillaisa“ zůstala státní hymnou dodnes. Má velkou kulturní a historickou hodnotu a slova, tak jak je napsal Rouget de Lisle, jsou ta pravá.

3.4 Hudební rozbor

Hymna je v poměrně rychlém tempu, v čtyřčtvrtovém taktu a nejčastěji je uváděna v G dur. Celé hymně předchází několika taktová předehra, která postupně rytmicky navozuje začátek písně. Mezi jednotlivými slokami (1., 6., někdy také 7. slokou) se vyskytuje refrén, který se opakuje, a předehra sloužící jako mezihra. V celé skladbě se vyskytuje mimo základní tóninu G dur také dominantní tónina D dur, subdominantní tónina C dur a mollová tónina na druhém stupni a moll. V šesti taktech před refrénem se ze základní durové tóniny G dur přesouváme do g moll, jenž je obměňován s D dur. Refrén je v zastoupení G dur a D dur. Pouze v sedmém taktu refrénu se vystřídá postupně C dur, G dur a a moll⁷.

---

⁷⁵ Čerpáno z: HIBBERT, Christopher. Francouzská revoluce. Vyd. 1. Ostrava: Domino, 1999. 322 s., il. ISBN 80-86128-57-1.

GEL, František. Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. 303 s., [36] s. obr. příl. KÁNSKÝ, V. Zpěvník našeho lidu. Vyd. 1. Praha: Tělocvičná jednota Sokol Žižkov, 1948. s. 128. ISBN neuvedeno.

Présidence de la République française. [online]. © 2012. [cit. 12.3.2014]. Dostupné z <http://www.elysee.fr/la-presidence/la-marseillaise-de-rouget-de-lisle/>.

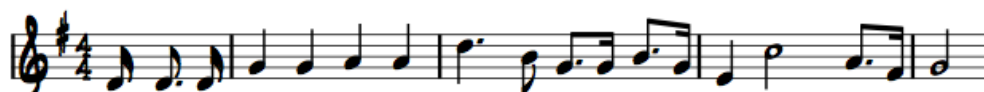
3.5 Zajímavosti o hymně

Francouzská hymna byla neoficiálně vyhlášena nejzpevnější hymnou. Pokus spontánního přidávání se k hymně vyzkoušeli v jedenácti stech šedesáti hospodách v severní Anglii dva hudební vědci, Daniel Müllensiefen z Goldsmith College v Londýně a Američanka Alisun Pawleyová z university v Yorku. Podle nich rozhodují o zapojení se do zpěvu hymny čtyři základní faktory:

1. Délka hudební fráze.
2. Rozsah tónů v písni, popř. refrénu.
3. Předzpívávání hymny muži (bojový pokřik).
4. Obtížnost melodie.

Čím je hymna melodicky složitá s velkým rozsahem tónů, tím méně lidí ji zpívá. V dalším pořadí se umístily hymny Walesu, Austrálie, Kanady, Německa a Spojených států.⁷⁶

Začátek francouzské hymny využila anglická skupina The Beatles ve své písni „All you need is love“ (Vše, co potřebuješ, je láska) jako předehtu. Píseň napsala dvojice John Lennon a Paul McCartney v roce 1967 a je umístěná na desce „Magical Mystery Tour“.⁷⁷

Kapela The Beatles nebyla jediná, kdo použil motiv francouzské písně. Hudební skladatel Robert Schumann (1810 – 1856) napsal ouverturu Heřman a Dorota (Op. 136.), ve které použil první čtyři takty francouzské hymny v různých obměnách.⁷⁸

⁷⁶ Český rozhlas. [online]. © 2012. [cit. 14.3.2014]. Dostupné z http://www.rozhlas.cz/zpravy/hudba/_zprava/1010317.

⁷⁷ Last.fm. [online]. © 2014. [cit. 4.4.2014]. Dostupné z http://www.last.fm/music/The+Beatles/_/All+You+Need+Is+Love
YouTube. . [online]. © 2014. [cit. 4.4.2014]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=s-pFAFsTFTI>

⁷⁸ Dějiny hudby. © 1994 - 2014. [cit. 5.4.2014]. Dostupné z <http://dejiny.hudby.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=356>
YouTube. © 2014. [cit. 5.4.2014]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=W9jLDGVuKag>.

4 Státní hymna Polské republiky

Státní hymnou Polska je píseň polských legionářů v Itálii z roku 1797 „Jeszcze Polska nie zginęła“, někdy také uváděna jako „Mazurek Dabrowskiego“ nebo „Pieśń legionów polskich we Włoszech“, jejíž slova napsal Józef Wibicki, autor hudby není známý. Oficiální státní hymnou se stala až v roce 1927.

The image shows the musical notation for the Polish national anthem, 'Jeszcze Polska nie zginęła'. It consists of three staves of music in G major and 3/4 time. The lyrics are written below the notes.

Jesz-cze Pols - ka nie zgi nę - ła, — Kie - dy my ży - je - my. Co nam ob - ca
prze-moc wzię - ła, — Sza-błą od - bier - ze - my. Marsz, marsz, Dą - brow - ski,
Z zie-mi włos-kiej do Pols - ki. Za two-im prze - wo - dem Złą-czym się z na - ro - dem.

79

Józef Wibicki se zúčastnil boje polských legií v Itálii, kde také píseň složil. Časově se její vznik vymezuje na dobu mezi 16. a 19. červencem 1797 ve městě Reggio.

Píseň vyjadřuje touhu po svobodném a vlastním státě, bez nadvlády nepřátelských států. Obrací se na významné osobnosti, které se přičinili nebo přičiní o Polskou samostatnost. Pro její zpěvnost a útočná slova se brzy rozšířila mezi lid a znárodněla.

4.1 Text státní hymny

Oficiální hymna má čtyři sloky a refrén, který se po každé sloce opakuje dvakrát. Původní Wibického text obsahoval šest slok, poslední dvě byly vynechány a nyní se nezpívají.

⁷⁹ Beth's Music Notes. [online]. © 2013. [cit. 13.3.2014]. Dostupné z <http://bethsmusicnotes.blogspot.cz/2013/02/national-anthems-from-other-countries.html>.

1. Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.
Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

2. Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.
Marsz, marsz...

3. Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.
Marsz, marsz...

4. Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany —
Słuchaj jeno, pono naši
Biją w tarabany.
Marsz, marsz...

1. Polsko nezemřelo
dokud my žijeme.
Co cizí moc obsadila,
my mečem dobudeme zpět.
Vpřed, vpřed, Dabrowski!
Z Itálie do naši polské země.
Sjednot' národ
pod tvým vedením.

2. Přejdem Vislu, přejdem Vartu,
budeme Poláky.
Dal nám příklad Bonaparte,
jak zvítězit.
Vpřed, vpřed...

3. Jak Czarniecky přišel do Poznaň,
po Švédském rozdělení,
Zachránit vlast
půjdeme po moři.
Vpřed, vpřed...

4. Již otec ke své Baše
říká uplakaný,
poslouchejte
naše bubny bijí.
Vpřed, vpřed...⁸⁰

---

⁸⁰ Centrum kultury v Polsku. [online]. © 2008. [cit. 16.3.2014]. Dostupné z http://www.polska-ua.org/?page_id=16&lang_pref=pl.

4.2 Historické souvislosti

Polsko před vznikem písňe, která po sto třiceti letech vstoupila do historie formálně, bylo ve velmi složité situaci v oblasti vojenské, politické i finanční. Po dlouhodobých nepokojích tzv. barské nižší šlechty nastalo první dělení Polsko-Litevského státu. Rusko, Prusko a Rakousko 6. 2. 1772 uzavřelo mezi sebou smlouvu a zmocnilo se větší části území Polska. Občané ani vojáci nestačili na tyto události jakkoliv reagovat. Rozdělení schválila posléze i polská šlechta. Stát byl na pokraji naprostého rozpadu. Ten samý sněm, co schválil rozdělení Polska, začal v roce 1773 pracovat na reformních zákonech, tzv. kardinálních právech. Týkaly se zvolení krále, zřízení výkonného sněmu (stálé rady) a vlády. Aby změny fungovaly a byly zachovány, zaměřili se s reformami hlavně na vzdělávání a výchovu nové generace. Také po stránce vojenské se stát ucelil, měl zhruba 69 000 vojáků. I když oproti ostatním velmocím to bylo zatím málo.

Roku 1789 uzavřelo Polsko s Pruskem diplomatickou smlouvu o vojenské pomoci v případě napadení Ruskem. Jako státní zřízení se dále vyvíjelo a dokonce 3. 5. 1792 přijalo novou ústavu (květnová ústava) zpracovanou již podle zásad normálně fungujícího státu. Tento počín se nelíbil Kateřině II., která spatřovala v polských reformních snahách napodobení Francie. Ukončila válku s Tureckem a překročila hranice s Polskem. Prusko se neobtěžovalo dodržet smlouvu s Polskem a připojilo se k útočícímu Rusku. 23. 1. 1793 nastalo druhé dělení Polska. Tajné vojenské spolky s velitelem Kościuzskem vyhlásili 24. 3. 1794 počátek povstání v Krakově. Vědomi si toho, že mají nedostatečnou podporu ve vojenských silách, požádali Francii o podpoření povstání. Francie odmítla, a tak Kaściuzsko využil tzv. kosynierů (obyčejných sedláků s kosou v ruce). Po pár vyhraných bitvách a obnovení práv sedláků se musel sklonit před vojsky Pruska i Ruska. Další vzbuření vypuklo ve Velkopolsku pod vedením Jindřicha Dabrowského. Ani jeden z nich nebyl úspěšný, a tak roku 1795 nastalo třetí dělení Polska.

Polsko jako stát již skoro neexistovalo. Obyvatelé se začali přizpůsobovat zvykům a vládnímu zřízení státu, ke kterému byli přiřazeni. Ve snaze o obnovu nezávislého Polska byly zřízeny dvě zahraniční organizace v Paříži a v Benátkách. Emigranti se soustřeďovali v legiích vojska Napoleona Bonaparte, kterého opakovaně žádali o útok proti Prusku, Rusku a Rakousku na osvobození Polska. Postupně vznikly celkem tři oddíly legií tvořených z vojáků rakouské armády, vězňů a uprchlíků a samozřejmě z občanů polské národnosti. Nejznámější legií v té době byla ta, jež vedl vůdce povstání z roku 1794

Jan Jindřich Dabrowski. Ač bojovali pod francouzskou vlajkou, jejich uniformy byly typicky polské. Poznávacím znakem byla zdobená ramena se sloganem „Gli uomini liberi sono fratelli“ (Svobodní muži jsou bratři). Bojovali v bitvách u Trebie (1799), Marenga (1800) a Hohenlindenu (1801) zvláště pro naději na svobodný polský stát, avšak do Polska se nikdy nedostali.⁸¹ I když Poláci pro Napoleona bojovali, nikdy se nemínil jim pomoci. Jen využíval jejich sílu v boji a planými řečmi je udržoval pod svou nadvládou. Napoleon nakonec podepsal mír s Rakouskem a Ruskem, kde se zaručil, že nebude podporovat samostatnost Polského státu a že rozpustí všechny polské legie. Se svou mazaností slib dodržel. Poláky poslal zřídit francouzskou kolonii na ostrov San Domingo. Odtud se kvůli nemocem a domorodým obyvatelům vrátila jen pouhá hrstka. Poláci postupně přestávali důvěřovat Napoleonovi. Ve francouzsko-pruské válce se odmítli zařadit do jeho armády. Pouze generál Dabrowski se jí se svými vojáky účastnil a za to sliboval Napoleon Polsku obnovení nezávislého státu a navrácení legií z Itálie a z vyhnanství. Vzniklo sice Varšavské knížectví, ale byl to v podstatě jen okleštěný stát s malými pravomocemi.

Až po pádu Napoleona se velmoci sešly v Rakousku a znovu dělily Polsko. I když v tomto případě Polsko získalo území, privilegia a práva, a stalo se tak samostatným státem s podporou Alexandra I.⁸²

4.3 Autor písně „Jeszcze Polska nie zginęła“

Josef Wibicki se narodil 29. 9. 1747 v městečku Dedomin. Byl především polským politickým spisovatelem a dramatikem. Mezi jeho díla patří například Šlechtic měšťanem, Polka nebo Sedláček. Nejvíce se do historie zapsal jako autor budoucí hymny a účastník bojů v legiích pod vedením Dabrowského. S generálem spolupracoval již v roce 1794 při povstání ve Velkopolsku. Od této doby se jejich cesty neustále proplétaly. O dva roky později emigroval do Francie, podstoupil několik bitev především v Itálii na straně Napolenona Bonaparta a zpět do vlasti se dostal až v roce 1801. V tu dobu se začal naplno věnovat literatuře. Ovšem v roce 1806 ho Napoleon povolal spolu s Dabrowskim k vedení

---

⁸¹ DAVIES, Norman. Polsko: dějiny národa ve středu Evropy. V českém jazyce vyd. 1. Praha: Prostor, 2003. s. 164.

⁸² MACŮREK, Josef. Dějiny polského národa. 1. vyd. V Praze: Melantrich, 1948. s. 225 – 257.

DAVIES, Norman. Polsko: dějiny národa ve středu Evropy. V českém jazyce vyd. 1. Praha: Prostor, 2003. s. 160 – 165.

polského vojska. Za jeho zásluhy se mu dostalo titulu senátor – vojvoda. To vše již v době velkoknížectví Varšavského. Panovník Alexandr I. jej v roce 1818 jmenoval předsedou nejvyššího soudu království polského. Józef Wibicki zemřel 19. března 1822 a je pochován v Brodnici.⁸³

4.4 Rozbor textu

V každé sloce hymny se vyskytuje jedno významné jméno. V repetici se uvádí jméno generála Jana Jindřicha Dabrowského. V druhé sloce se obrací na vzor, který jim v té době poskytoval Napoleon Bonaparte. Třetí sloka se vrací do minulosti. Je zde vyobrazen vojenský velitel Czarniecky, jež svedl boj proti Karlu X. v rozmezí let 1656 – 1660. Čtvrtá sloka obsahuje sice vlastní jméno, a to Basi, jenže v tomto případě nejde o nějakou významnou nebo známou osobnost, jedná se pouze o ženské jméno v překladu Barbara.

Jan Jindřich (Henryk) Dabrowski žil v letech 1755 až 1818. Již v roce 1771 nastoupil jako dobrovolník do vojska v Polsku. Při druhém dělení Polska byl zapojen do povstání. V roce 1797 na přání Wibického odjíždí do Francie, kde se stává velitelem polských legií. Pod velením Napoleona Bonaparta se zúčastnil několika bitev v Itálii, při nichž byl několikrát zraněn. Zpátky do vlasti se dostal až při bitvě Francie proti Prusku. Jak už bylo řečeno, Napoleon částečně splnil sliby a založil Varšavské knížectví. Poté se Dabrowski účastnil ještě bojů v Rusku, ale tam byl znovu raněn. Po smrti Poniatowského vedl polské vojsko. V roce 1816 odešel z armády. To již bylo Polsko znovu svobodné. A za dva roky na to dostal „*zapalenia płuc, a w zranionej nodze wywiazala sie gangrena, i zmarł 6 VI 1818 wczesnym popołudniem.*“ (zápal plic, a u zraněné nohy se mu prohloubila gangréna - sněť, zemřel 6. června 1818 po obědě.)⁸⁴

---

⁸³ ŠTĚPÁN, Ludvík, ed. a kol. Slovník polských spisovatelů. 1. vyd. Praha: Libri, 2000. s. 523.

⁸⁴ KONOPCZYŃSKI, W. a kol. Polski słownik biograficzny V. Kraków, 1939 – 1946. s 5.

4.5 Píseň „Hej, Slované!“

Melodie písně „Jeszcze Polska nie zginela“ se stala předlohou, i když s malými obměnami, ještě několika dalších hymen. V roce 1834 (ve stejném roce, co vznikla píseň „Kde domov můj“) navštívil Prahu při cestě do Německa slovenský evangelický farář Samuel Tomášik (narozený 8. 2. 1813, zemřel 10. 9. 1887). Setkal se s mnoha významnými osobnostmi, jako například s Františkem Palackým, Josefem Jungmannem nebo Jozefem Šafaříkem. Traduje se, že po návštěvě divadelního představení „Praha v jiném dílu světa“ ve Stavovském divadle byl otřesen malou návštěvností divadla. A všeobecně také lidmi, kteří v běžném životě více používali němčinu a češtinou nechtěli komunikovat. Píseň „Hej, Slováci!“, později „Hej, Slované!“, zastávala hymnu všech slovanských států (Česko, Slovensko, Polsko, Bulharsko, Chorvatsko, Slovinsko atd.).⁸⁵

Hej, Slované.

Rázně.   Slova napsal S. Tomášik.

1. Hej, Slo - va - né   je - ště na - še -
2. Ja - zy - ka   dar,   svě - řil   nám   Bůh,
3. Ne - chať ta - ké   se nad ná - mi

1. slo - van - ská   řeč   ži - je,   do - kud na - še
2. Bůh náš hro - mo - vlád - ný,   ne - smí nám jej
3. hro - zná bou - ře   vzne - se,   ská - la pu - ká,

1. věr - né srd - ce   pro náš ná - rod bi - je:
2. te - dy vyr - vat   na tom svě - tě žád - ný!
3. dub se lá - me   ze - mě at' se tře - se.

1. ži - je, ži - je   duch slovan - ský,   bu - de žít na
2. I ne - chať je   ko - lík li - di,   to - lík čer - tí
3. My sto - jí - me   stá - le pe - vně,   ja - ko stě - ny

1. vě - ky,   hrom a pe - klo,   mar - né va - še
2. v svě - tě,   Bůh je sná - mi,   kdopro - ti nám
3. hrad - né: Čer - ná zem po - hl - tí to - ho,

1. pro - ti nám jsou vzte - ky,   pro - ti nám jsou vzte - ky!
2. to - ho Pe - run sme - te,   to - ho Pe - run sme - te!
3. kdo odstou - pí zrad - ně,   kdo odstou - pí zrad - ně!

86

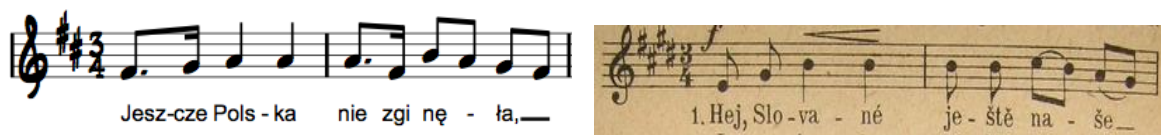
⁸⁵ PRAŽÁK, Albert. Samuel Tomášik, původce hymny "Hej, Slováci!". Smíchov: Alois Dyk, 1919. s. 13 – 37.

⁸⁶ Vlastenci. [online]. © 2010. [cit. 6. 4. 2014]. Dostupné z <http://vlast.cz/hej-slovane/>.

1. Hej, Slované, ještě naše slovanská řeč žije,
pokud naše věrné srdce pro náš národ bije.
Žije, žije duch slovanský, bude žít na věky!
/: Hrom a peklo, marné vaše, proti nám jsou vzteky! :/
2. Jazyka dar svěřil nám Bůh, Bůh náš hromovládny,
nesmí nám ho tedy vyrvat na tom světě žádný,
i nechat je kolik lidí, tolik čertů v světě:
/: Bůh je s námi, kdo proti nám, toho Perun smete! :/
3. Nechat' také se nad námi hrozná bouře vznese,
skála puká, dub se láme, země ať se třese,
my stojíme stále pevně, tak jako zdi hradné,
/: černá zem pohltí toho, kdo odstoupí zrádně! :/⁸⁷

Oproti české státní hymně jsou slova bojovnější. Tomášik do slov „*vdechť revolučního ducha a víru v budoucnost, v lepší budoucnost všech ratolestí slovanské lípy.*“⁸⁸ Jako první vyšla píseň v roce 1838 ve Fejérpatakyho kalendáři v Liptovském Svatém Mikuláši. Odtud se rozšířila velkou rychlostí po slovanských zemích.⁸⁹

Změnu melodie můžeme vidět hned v prvním taktu. Zatímco polská hymna začíná tercií a další dvě noty jsou vždy o sekundu výš, hymna všeslovanská začíná intervalem prima a pokračuje rozloženým kvintakordem. V druhém taktu se liší první dvě noty, jednak délkou, jednak svoji výškou.⁹⁰

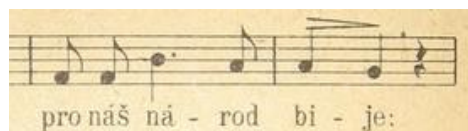
⁸⁷ KÁNSKÝ, V. Zpěvník našeho lidu: hymny slovanských a spojeneckých národů, písně národní, sokolské, vojenské aj. 1. vyd. Praha: Tělocvičná jednotka Sokol Žižkov, 1948. s. 28 – 29.

⁸⁸ ŠMEJKAL, Josef Václav. Píseň písní národu českého. V Praze: A. Neubert, 1935. s. 40.

⁸⁹ PRAŽÁK, Albert. Samuel Tomášik, původce hymny "Hej, Slováci!". Smíchov: Alois Dyk, 1919. s. 13 – 37.

⁹⁰ V notách polské hymny není zaznačená ligatura ve druhém taktu mezi třetí, čtvrtou a pátou, šestou notou, i když se tam zpívá.

V pátém a šestém taktu se situace opakuje. Sedmý a osmý takt se znovu liší. V hymně Polska vidíme sextu jako výškový rozdíl mezi třetí a čtvrtou notou sedmého taktu, v dalším taktu je pak sekunda a prima základní tóniny. U druhé hymny se od třetí noty sedmého taktu nachází dvě kvarty a tercie základní tóniny.

Od devátého taktu začíná část, kterou mají obě dvě hymny odlišnou. Nápěv se liší, nelze najít určitou spojitost. V posledním taktu se opět shodují a závěr mají stejný.

Lužickosrbská hymna a hymna Federativní lidové republiky Jugoslávie

V Lužickém Srbsku přidal k Wibického melodii slova Handrij Zejlěr. Celá hymna má pět slok. Pro ukázkou jsem zvolila první v původním jazyce a taktéž první v překladu Adolfa Černého.

Hišće Serbstwo njezhubjene, swój škit we nas ma,
 nowy duch wšo woslabnjene synje pozběha:
 /: Boh je z nami, wjedže nas, njepräcel so hi žom hori,
 Serbja, Serbja wostanu, Serbja dobudu. :/

Ještě Srbstvo nezničeno, štít má v dětech svých,
 nový duch, co seslabeno, silou z prachu zdvih:
 /: Bůh je s námi, vede nás, nepřítel již zlobou hoří,
 Srbi, Srbi zůstanou, Srbi povstanou. :/ ⁹¹

Od roku 1946 uznala jako svou hymnu píseň „Hej, Slované“ také Federativní lidová republika Jugoslávie. Po rozpadu republiky (1991/1992) na samostatné útvary, má každý stát svou vlastní hymnu.

⁹¹ KÁNSKÝ, V. Zpěvník našeho lidu: hymny slovanských a spojeneckých národů, písně národní, sokolské, vojenské aj. 1. vyd. Praha: Tělocvičná jednota Sokol Žižkov, 1948. s. 24 – 25.

Hymna má čtyři sloky, pro ukázkou uvádím první sloku v originálním jazyce a tu stejnou v překladu V. Kánského.

Hej, Sloveni, ještě živi duh naših dedova,
dok za narod srce bije njihovih sinova.

/ : Živi, živi duh slovenski, živeće vekov ma,
zalud preti ponor pekla, zalud vatra groma. : /

Hej, Slované, vždyť duch dědů našich ještě žije,
dokud srdce jeho synů pro náš národ bije.

/ : Žije, žije duch slovanský, bude žítí věčně,
marné všechny vaše hromy, peklo nekonečné. : /⁹²

V dnešní době se již ani jedna z těchto variant nezpívá, každý stát má svoji vlastní hymnu.

---

⁹² KÁNSKÝ, V. Zpěvník našeho lidu: hymny slovanských a spojeneckých národů, písně národní, sokolské, vojenské aj. 1. vyd. Praha: Tělocvičná jednota Sokol Žižkov, 1948. s. 21 – 23.

5 Hymna Italské republiky

Italskou hymnou je píseň „Fratelli d'Italia“ („Italští bratři“), někdy také uváděna jako „Mameliho hymna“ podle jeho autora. Text napsal Goffredo Mameli v roce 1847 v Janově. Hudbu složil Nichele Novaro. Oficiální státní hymnou Itálie je od roku 1946.

Allegro moderato

f Sol
Fra - tel - li d' - ta - lia, l' - ta - lia s'è de - sta: del -

6
l'el - mo di Sci - pio s'è cin - ta la te - sta. Do - v'è la vit

11
to - ria? Le por - ga la chio - ma, che schia - va di

15
Ro - ma Id - dio la cre - ò!

Più mosso

19
pp Do *eresc.*
Fra - tel - li d' - ta - lia, l' - ta - lia s'è de - sta: del - l'el - mo di Sci - pio s'è cin - ta la

23
te - sta. Do - v'è la vit - ta - ria? Le por - ga la chio - ma che schia - va di

26
Do **p** Lam
Ro - ma Id - dio la cre - ò! Strin - giam - ci a co - or - te siam pron - ti al - la

29
Mim7 Lam Mi7 *cresc.* Do
mor - te, siam pron - ti al - la mor - te; l' - ta - lia chia - mò! Strin - giam - ci a co -

32
f Fa *cresc.* **ff** Do Sol7 Do
or - te, siam pron - ti al - la mor - te, siam pron - ti al - la mor - te; l' - ta - lia chia - mò!

93

⁹³ Mistero della difesa. [online]. © 2012. [cit. 26.2.2014]. Dostupné z <http://www.difesa.it/Content/Manifestazioni/4novembre/InnoNazionale/Pagine/Spartito.aspx>.

5.1 Text

Originální znění

1. / : Fratelli d'Italia,
l'Italia s'è desta,
dell'elmo di Scipio
s'è cinta la testa.
Dov'è la vittoria?
Le porga la chioma,
che schiava di Roma
Iddio la creò. : /

Ref.:

/ : Stringiamoci a coorte,
siam pronti alla morte.
Siam pronti alla morte,
l'Italia chiamò. : / Si!

2. Noi fummo da secoli
calpesti, derisi,
perché non siam popolo,
perché siam divisi.
Raccogliaci un'unica
bandiera, una speme:
di fonderci insieme
già l'ora suonò.
Uniamoci, amiamoci,
l'unione e l'amore
rivelano ai popoli
le vie del Signore.
Giuriamo far libero
il suolo natio:
uniti, per Dio,
chi vincer ci può?

Český překlad

1. Bratři Italové,
Itálie se probouzí,
Scipionovou helmou
zdobí svou hlavu.
Kde je vítězství?
Itálii ať pozdrav vzdává
neb co římskou otrokyni,
ji Bůh učinil.

Sevřemež šiky
připraveni na smrt.
Připraveni na smrt,
Itálie povolala! Ano!

2. Po staletí po nás
šlapali, vysmívali se nám,
že nejsme lid,
protože jsme rozděleni.
Kéž nás spojí jediná
vlajka, jediná naděje,
abychom se spojili v jedno
nadešla hodina!
Sjednot'me se, milujme se,
jednotu a lásku
ukazují národům
cesty Pánovy.
Přísahejme osvobodit
rodnou hroudu:
sjednocení, za Boha,
kdo nás může porazit?

Ref. Stringiamoci a coorte...

3. Dall'Alpi a Sicilia
Dovunque è Legnano,
Ogn'uom di Ferruccio
Ha il core, ha la mano,
I bimbi d'Italia
Si chiaman Balilla,
Il suon d'ogni squilla
I Vespri suonò.
Son giunchi che piegano
Le spade vendute:
Già l'Aquila d'Austria
Le penne ha perdute.
Il sangue d'Italia,
Il sangue Polacco,
Bevé, col cosacco,
Ma il cor le bruciò.

Od Alp až do Sicílie,
všude se bojuje jako v Legnanu,
a každý člověk má odvahu
a srdce Ferruccia.
Italským dětem
se říká Balilla,
a zvonění všech zvonů
oznámí Vespri.
Zaprodané meče se ohýbají
jako pružné klacky:
už rakouský orel
ztratil peří.
Pilo italskou a
polskou krev
společně s kozákem,
ale shořelo mu srdce.⁹⁴

Ref.: Stringiamoci a coorte...⁹⁵

5.2 *Historické souvislosti*

Dnešní Itálie se v osmnáctém století dělila na několik menších či větších států, které měly vlastního panovníka. Byly to od severu Benátská republika, Milánské vévodství, Sardinské království, Parmské vévodství, Janovská republika, Modénské vévodství, Republika Lucca, Toskánské velko-vévodství, Církevní stát, Neapolské království a ostrovy Sicílie, Korsika a Sardinské království. Většinu států měli pod svou vládou

---

⁹⁴ Čerpáno z:1. a 2. sloka: Průvodce Itálií. [online]. © 2014. [cit. 1.4.2014]. Dostupné z: <http://italie.orbion.cz/stat/pruvodce/italska-hymna-1560/>. 3. sloka: překlad Lucie Šťastná.

⁹⁵ Průvodce Itálií. [online]. © 2014. [cit. 1.4.2014]. Dostupné z: <http://italie.orbion.cz/stat/pruvodce/italska-hymna-1560/>.

Habsburkové z Rakouska nebo Španělska. Pouze Církevní stát byl nezávislý. Během napoleonských válek na přelomu 18. a 19. století byl vyhlášeno Italské království (severovýchod Itálie) a Řím připojen k Francii. Království Neapolské se zmenšilo, severozápad Itálie patřil Francouzskému císařství. Kromě Neapole byly všechny země pod vládou Napoleona Bonaparte. Neapolské království bylo pod vládou Bourbonů.

Po porážce Napoleona v Rusku a Lipsku se hranice změnilly do původního stavu před příchodem francouzských vojsk. Byl znovu obnoven Církevní stát a k vládnutí se dostaly rody Bourbonů (Království obojí Sicílie), Savojských (Sardinie) a Lotrinských (Toskánsko). Hospodářská a politická krize, nesnášenlivost mezi třídami lidí, diskriminace menšin a Napoleonovo narušení revolučních snah z 18. století vedlo k rozpoutání bojů za svobodný stát. V roce 1849 byla vyhlášena Římská a Benátská republika a podepsán mír s Rakouskem. Ovšem boje nepřestávaly. O deset let později vypukla Druhá válka za nezávislost, ve které se nejvíce vyznamenal vojevůdce Giuseppe Garibaldi (Výprava Tisíce). Připojením Říma k Italskému království bylo v roce 1870 dokončeno sjednocení země.⁹⁶

5.3 Autor „Fratelli d'Italia“

Autor textu Goffredo Mameli se narodil 5. 9. 1827 v Janově. V roce 1843 nastoupil na studia práv, ale věnoval se především poezii. O čtyři roky později vstoupil do literárně – politické akademie Società Entelema. Po vypuknutí demonstrací v Janově psal povzbuzující básně pro bojovníky. Mezi těmito básněmi byla i pozdější hymna Itálie. Když v roce 1848 vypukla válka za svobodu a nezávislost Itálie, odešel jako voják do Lombardie. Po boku Giuseppe Garibaldiho (1807 – 1882), bojovníka a vojevůdce za svobodu, se zúčastnil bitev v Palestrině, Velletri a nakonec v Římě, kde se roku 1849 dočkal vyhlášení republiky.

Během svého života se také setkal s dalším revolucionářem a politikem Giussepem Mazzinim (1805 – 1872). Na jeho přání napsal Vojenský hymnus (Inno militare), ke kterému složil hudbu Giuseppe Verdi. Mazzini obdržel po vyhlášení republiky od Mameliho dnes již slavný telegram: Roma, Republica, Venite (Řím, republika,

---

⁹⁶ PROCACCI, Giuliano. Dějiny Itálie. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 191 – 263.

přijed'te).

Z jeho díla můžeme jmenovat ódu „Ai fratelli Bandiera“ („Bratřím Bandierovým“) a mnoho romantických básní.

Goffredo Mameli byl nešťastnou náhodou zraněn na jaře roku 1849 v Římě. Do rány se dostala infekce, a proto mu musela být amputována noha. I přes včasnou amputaci se infekce rozšířila do celého těla. Mameli zemřel 6. 7. 1849.⁹⁷

5.4 Rozbor hudby a textu

Goffredo Mameli napsal slova písně přesně v souladu s myšlením a chováním obyvatel v roztržité Itálii. Přímou výzvu k boji, sjednocení a smrti za svou zemi. Dokonce se odvolává na Scipionovu helmu, na určující znak dřívějšího vítězství. Významné postavy v Italských dějinách se jménem Scipio najdeme hned dvě.

Scipio, celým jménem Publius Kornelius Scipio Africanus, žil v letech 236 – 183 př. n. l. Byl to vojenský hrdina, který vyhnal během druhé punské války (218 – 201 př. n. l.) Hannibala z Říma. Hannibal se stal v roce 221 př. n. l. velitelem kartaginské armády v Hispánii (dnešní Španělsko). Nedbal na podepsaný mír mezi Hasdrubalem a Římem během první punské války a nečekaně zaútočil na Itálii přes Pyreneje a Alpy. Z druhé strany, přes Sicílii, se vylodila druhá část kartaginské armády a obě vojska plenila Itálii. Bitva o Řím (211 př. n. l.) však znamenala otočení sil. Hannibal musel odejít z Itálie i z Hispánie. Definitivní konec protivníkovi zasadil v bitvě u Zamy (poblíž Kartága) právě římský vojevůdce Publius Kornelius Scipio, jenž za své vítězství a dohodnutý mír v Kartágu dostal přídomek Africanus (Africký).

Druhou slavnou osobností byl i Scipiův adoptivní vnuk Publius Kornelius Scipio Aemilianus Africanus Mladší (185 – 129 př. n. l.), který při třetí punské válce (149 – 146 př. n. l.) definitivně srovnal Kartágo i Korint se zemí.⁹⁸

Naděje v sjednocení své země pokládá do veršů: *kéž nás spojí jediná vlajka (...)*

---

⁹⁷ PELÁN, Jiří et al. Slovník italských spisovatelů. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. s. 460.

⁹⁸ Čerpáno z: MAŠKIN, N. A. Dějiny starověkého Říma. 1. vyd. Praha: Rovnost, 1952. s. 211 – 234.
KOVÁLEV, Sergej Ivanovič a D'JAKOV, V. N., ed. Dějiny starověku. 1. vyd. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1963. s. 492 – 509.

BURIAN, Jan. Cesty starověkých civilizací. 1. vyd. Praha: Práce, 1973. s. 163 – 166.

nadešla hodina. Důvody povstání a touhy po stmelení taktéž autor popsal v textu druhé sloky: *po staletí po nás šlapali, vysmívali se nám, že nejsme lid, protože jsme rozdělení*.

V poslední sloce najdeme hned několik historických událostí, na které Mameli poukazuje. Odkazem *všude se bojuje jako v Legnanu*, se vrací v historii do 12. století a nátlaku císaře Svaté říše římské Fridricha I. Barbarossa na podrobení si italských států. Boj mezi císařem a státy severní Itálie (Lombardské ligy) trval přes dvacet let. Bitva u Legnana se odehrála 29. 5. 1176 a Barbarossa v ní byl poražen. Výsledek celkové okupace byl kompromisem obou stran. Itálie musela uznat nejvyšší nezávislost a svoboda Říše, ale městům a jednotlivým státům zůstala po podepsání míru v Kostnici v roce 1183 všechna privilegia.

Každý člověk má odvahu a srdce Ferruccia. Francesco Ferrucci byl vojenský kapitán v bitvě o Florencii v roce 1530, na kterou útočil král Karel V. jako na poslední město v Itálii, které se nechtělo znovu podrobit nadvládě Říše.

Vlastní jméno *Balilla* je přezdívka. Pověst vypráví, že mladý muž Giovanni Battista Perasso 5. 12. 1746 hodil kamenem po rakouském vojákově. Tím začala vzpoura Janova, která nakonec skončila vyhnáním Rakušanů.

Sicilské nešpory konající se 30. 3. 1282 jsou další událostí, na které je v textu poukazováno: *zvonění všech zvonů oznámí Vespri*. Město Palermo se vzbouřilo proti přesunutí královského dvora do Neapole. Tím mu byly odebrány výsady velkého města a král Karel z Anjou musel čelit útoku. Začátek vzbouření oznámily všechny zvony Palerma. K nepokojům se přidávala postupně ostatní města a 4. 9. 1282 byl král svržen.

Věty - *Už rakouský orel ztratil peří. Pilo italskou a polskou krev společně s kozákem, ale shořelo mu srdce*. - Chápeme jako nadvládu Rakouska a Ruska (společně s kozákem) nad Itálií a Polskem. To, že *orel ztratil peří* (znak Rakouska) a *shořelo mu srdce*, znamená, že byl poražen.⁹⁹

Italská hymna má z hudebního hlediska dvě výrazně odlišné části. Jednak změnu rytmickou a tempovou, přibližně v polovině hymny, které pozná i laik. A také změnu tóniny v témže místě s modulační mezihrou. Z tóniny G dur (viz noty na začátku kapitoly) přechází do subdominantní C dur.

Zpěvu předchází jedenácti taktová předehra, kterou můžeme rozdělit také na dvě části. V první části se objevuje výrazný rytmický motiv, který je opakován celkem čtyřikrát vždy

---

⁹⁹ PROCACCI, Giuliano. Dějiny Itálie. Praha: Lidové noviny, 1997. s. 28, 34, 118, 238, 443 a 468.

v různých tóninách. Druhou část přede hry tvoří motiv houpavého charakteru navozující rytmus začátku zpěvu a část rytmického motivu z druhé části hymny.

Samotný zpěv začíná na čtvrtou dobu prvního taktu. Charakteristickým prvkem pro tuto část je postupné řazení not: čtvrt'ová, osminová s tečkou, šestnáctinová a čtvrt'ová nebo půlová, která v některých případech zastupuje poslední čtvrt'ovou notu v kombinaci se čtvrt'ovou pomlčkou.

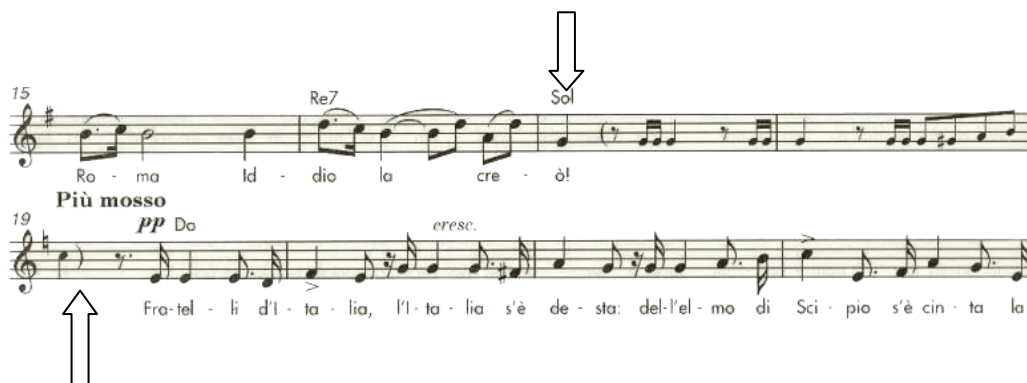
Tento, dá se říci hudební stereotyp opakování, nacházíme v prvním až devátem taktu. Motiv je zopakován celkem osmkrát než dojde ke změně. V dalších čtyřech taktech (9 – 13) se s motivem znovu setkáváme, ale v jiném melodickém znění doplněném čtvrt'ovými a půlovými notami s částečným vyvrcholením pomocí koruny v třináctém taktu.

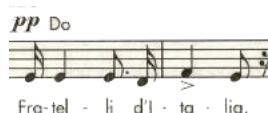
Od třináctého taktu již znovu můžeme rozpoznat rytmický prvek z první části. Objevuje se celkem dvakrát, potřetí je melodicky rozšířen a končí první část.

Mezi první a druhou velkou částí se nachází rytmicko-melodicko-modulační dvoutaktová mezihra (v notovém záznamu vyznačená šipkami), kterou zvláště fotbaloví fanoušci při mezinárodních utkání rádi zpívají.

Ve druhé části se tempo zrychluje. Dá se říci, že tento díl, i přes doslovné opakování textu první sloky v začátečním úseku druhé části, reprezentuje refrén hymny. Tak, jako na začátku, i zde se setkáváme s opakujícím se rytmickým motivem řazení not: šestnáctinová, čtvrt'ová, osminová s tečkou, šestnáctinová, čtvrt'ová, osminová nota a šestnáctinová pomlka. Celkově se rytmický úsek s melodickými obměnami zopakuje čtrnáctkrát (takty 19 – 33).

V posledních třech taktech se setkáváme se změnou rytmu a ukončením refrénu. V notovém zápisu chybí, ale při poslechu zvukových záznamů italské hymny a po prostudování textu se za poslední notou zpívá na stejném tónu slovo Si! (Ano!).

Hymna Fratelli d'Italia má tři sloky, mezi něž je vložen refrén. Celkový čas je podle zvoleného tempa kolem čtyř minut. Při oficiálních akcích se hraje zkrácená verze první sloky a refrénu trvající kolem minuty a půl. Zajímavostí je, že text druhé a třetí sloky zcela naplňuje první část hymny a začátek části druhé. Oproti tomu v první sloce slyšíme stejná slova v první i druhé části před nástupem refrénu. Mnohý člověk však stejnost nepostřehne, je zčásti zastřena změnou melodie.

Italská hymna jako jedna z mála podle mého názoru naprosto vystihuje temperament, chování a celkovou charakteristiku národa.

6 METODIKA PRÁCE

Hlavním cílem mé diplomové práce je představit státní hymnu České republiky v proměnách doby od jejího vzniku až po současnost a také prezentovat další státní hymny vybraných zemí Evropy. Předpokládám, že žáci znají u české hymny jen text a neorientují se v autorech hudby a textu (Škroup/hudba, Tyl/slova) ani v historickém vývoji. Dále se domnívám, že žáci neznají hymny ostatních států Evropy.

V teoretické části jsem se zabývala základními informacemi o některých hymnách Evropy. V praktické části diplomové práce chci zjistit znalosti žáků druhého stupně základních škol a nižšího a vyššího stupně gymnázií. Výzkum jsem prováděla pomocí dotazníků, které byly rozděleny do dvou částí. První byla orientovaná na znalosti o naší státní hymně, v druhé části - poslechové žáci přiřazovali k hudebním ukázkám název státu, kterému patřila právě odehraná hymna.

6.1 Metodika získávání dat

V rámci mé diplomové práce jsem provedla dotazníkové šetření u žáků od 11 do 16 let na 2. stupni základních škol a víceletých gymnázií. Výzkum proběhl od 30. 9. 2013 do 25. 10. 2013 během pedagogické praxe UPOL na různých školách v rámci České republiky. S výzkumem mi pomáhali spolužáci z 2. ročníku navazujícího magisterského studia z oboru Učitelství hudební výchovy pro střední školy a druhý stupeň základních škol, kteří při své praxi výzkum uskutečnili. Rozdala jsem 300 dotazníků v papírové podobě. Dále jsem dotazníky a ukázky k dotazníkům umístila na společnou emailovou adresu, kde si je mohli spolužáci stáhnout a spolu s respondenty vyplnit. Vrátilo se mi 314 dotazníků. Z tohoto množství jsem musela vyřadit 11 dotazníků (4 %) pro nesprávné či nedostatečné vyplnění základních údajů o věku a pohlaví. Dotazníky s nevyplněnými odpověďmi na otázky 1 – 4 jsem do vyhodnocení zařadila. V tomto případě se jedná o špatnou odpověď.

Na začátek dotazníku jsem zařadila statistické údaje o věku a pohlaví. Dále následovaly čtyři uzavřené otázky týkající se názvu, autora hudby, autora textu naší státní hymny a názvu divadelní hry, ve které poprvé zazněla píseň „Kde domov můj“. Po vyplnění těchto otázek následuje praktická část skládající se z devíti ukázek různých

státních hymen. Respondentům jsou hymny pouštěny po dobu zhruba jedné minuty. Jejich úkolem je přiřadit k ukázce název státu, kterému právě znějící hymna patří. Nabídku států, ze kterých mohou vybírat, mají napsané ve spodní části dotazníku.

Po opravení dotazníků jsem výsledky zavedla do tabulek a grafů, které jsem doplnila slovním komentářem. U každé otázky i ukázek jsou respondenti rozděleni do kategorií podle věku: 11 let, 12 let, 13 let, 14 let, 15 let a 16 let. Na závěr jsou odpovědi zpracovány hromadně od všech respondentů.

6.2 Školy zapojené do výzkumu

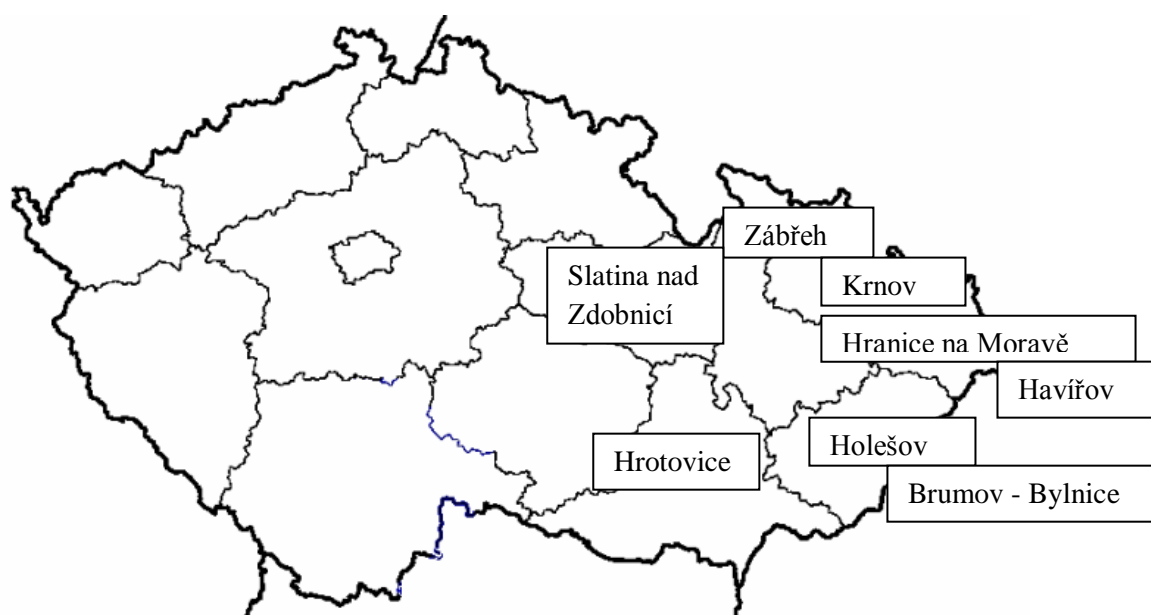
Tabulka č. 1: Školy

Název školy	Celkový počet respondentů	Počet dotazníků zařazených do výzkumu	Počet dotazníků vyřazených z výzkumu
Gymnázium Holešov	33	32	1
Gymnázium Zábřeh	39	37	2
ZŠ Hrotovice	53	51	2
ZŠ Brumov - Bylnice	36	35	1
ZŠ Hranice na Moravě	25	25	0
1. ZŠ Holešov	38	36	2
ZŠ Havířov – Podlesí	32	30	2
ZŠ Krnov	29	29	0
ZŠ Slatina nad Zdobnicí	29	28	1
Celkem	314	303	11

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 9 škol. Z toho dvě gymnázia z Holešova a Zábřehu a 7 základních škol z Hrotovic, Hranic na Moravě, Brumova – Bylnice, Havířova – Podlesí, Krnova a Slatiny nad Zdobnicí. Ve školách se do výzkumu zapojila 1 až 3 třídy. Z celkového počtu 314 přijatých dotazníků jich bylo vyřazeno 11 (viz tabulka č. 1).

6.2.1 Mapa škol zapojených do výzkumu

Mapa č. 1: Školy

Školy, které se do výzkumu zapojily, byly převážně z oblasti Moravy. Pouze Základní škola Slatina nad Zdobnicí se nachází v Královehradeckém kraji, v okrese Rychnov nad Kněžnou. Z Vysočiny, okresu Třebíč se výzkumu zúčastnila Základní škola Hrotovice. Ze zbývajících krajů Moravy se zapojily všechny, a to hned minimálně ve dvojnásobném zastoupení. Z Moravskoslezského kraje to byly školy ZŠ Krnov (okres Bruntál) a ZŠ Havířov – Podlesí (okres Karvinná). Olomoucký kraj reprezentovaly školy Gymnázium Zábřeh (okres Šumperk) a Základní škola Hranice na Moravě ležící v okrese Přerov. Poslední, Zlínský kraj byl zapojen do výzkumu dokonce třikrát - Gymnázium Holešov a 1. ZŠ Holešov (okres Kroměříž) a z okresu Zlín ZŠ Brumov – Bylnice (viz mapa č. 1).

7 Interpretace výsledků

Pohlaví respondenta

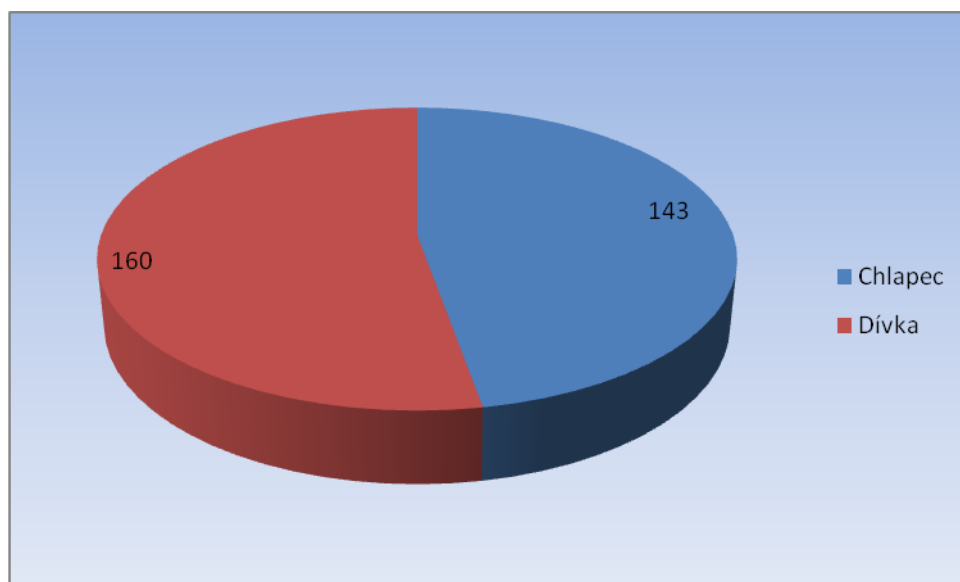
a) chlapec

b) dívka

Tabulka č. 2: Pohlaví respondenta

Odpověď	n	%
Chlapec	143	47,2
Dívka	160	52,8
Celkem	303	100,0

Graf č. 1.: Pohlaví respondenta

Z celkového počtu 303 respondentů se výzkumu zúčastnilo 143 chlapců (47,2 %) a 160 dívek (58,2 %) (viz tabulka č. 2, graf č. 1).

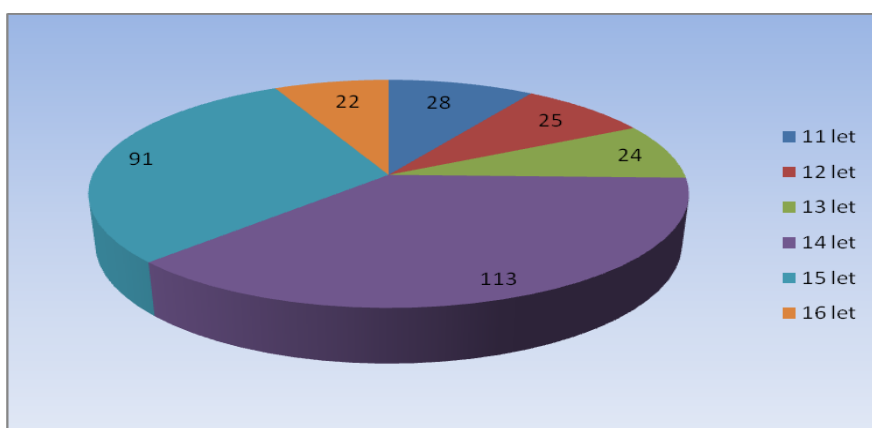
Věk respondenta

- a) 11 let   c) 13 let   e) 15 let
b) 12 let   d) 14 let   f) 16 let

Tabulka č. 3: Věk respondenta

Odpověď	n	%
11 let	28	9,2
12 let	25	8,3
13 let	24	7,9
14 let	113	37,3
15 let	91	30,0
16 let	22	7,3
Celkem	303	100,0

Graf č. 2: Věk respondenta

Ve věkovém rozmezí 11 až 16 let jsou nejpočetnější skupinou 14 letí (37,3 %) a 15 letí (30,0 %) respondenti. Další věkové kategorie jsou v rozmezí od 22 do 28 respondentů, a to 28 jedenáctiletých (9,2 %), 25 dvanáctiletých (8,3 %), 24 třináctiletých (7,9 %) a 22 (7,3 %) šestnáctiletých (viz tabulka č. 3, graf č. 2).

Vyhodnocení dotazníkové otázky č. 1

1. otázka: Jak se jmenuje státní hymna České republiky?

Správná odpověď: **Kde domov můj**

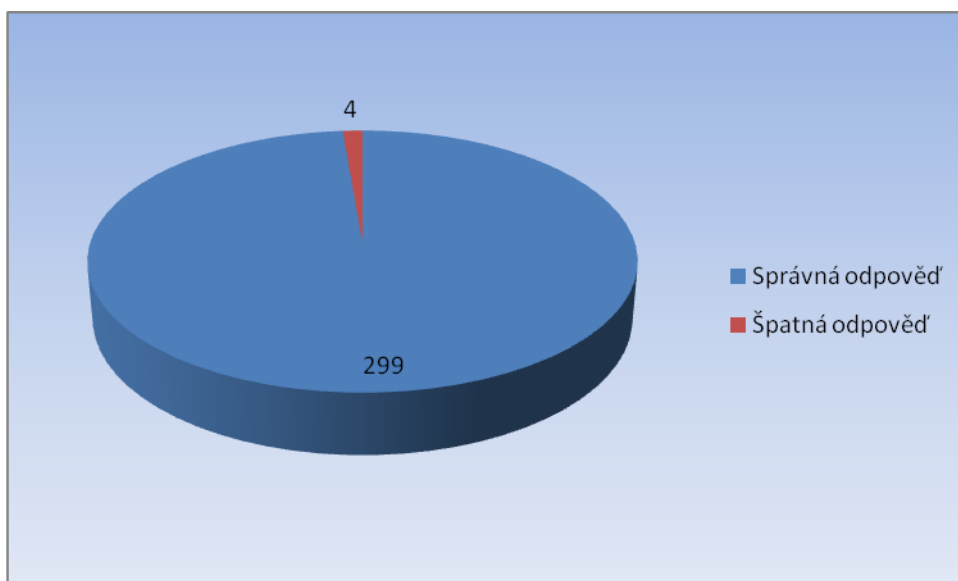
Tabulka č. 4: Název státní hymny České republiky

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	28	100,0	0	0
12 let	23	92,0	2	8,0
13 let	24	100,0	0	0
14 let	111	98,2	2	1,8
15 let	91	100	0	0
16 let	22	100	0	0
Celkem	299	98,7	4	1,3

Tabulka č. 5: Název státní hymny České republiky u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	299	98,7
Špatná odpověď	4	1,3
Celkem	303	100

Graf č. 3: Název státní hymny České republiky u všech respondentů

Jak je patrné, z celkového množství dotázaných žáků odpověděli pouze 4 žáci (1,3 %) špatně, a to 2 žáci dvanáctiletí a 2 žáci čtrnáctiletí. Bezchybní ve svých odpovědích byli žáci ve věkových skupinách 11 let, 13 let, 15 let a 16 let (viz tabulka č. 4, 5, graf č. 3).

Vyhodnocení dotazníkové otázky č. 2

2. otázka: Kdo složil hudbu naší státní hymny?

Správná odpověď: **František Škroup**

Tabulka č. 6: Skladatel naší státní hymny

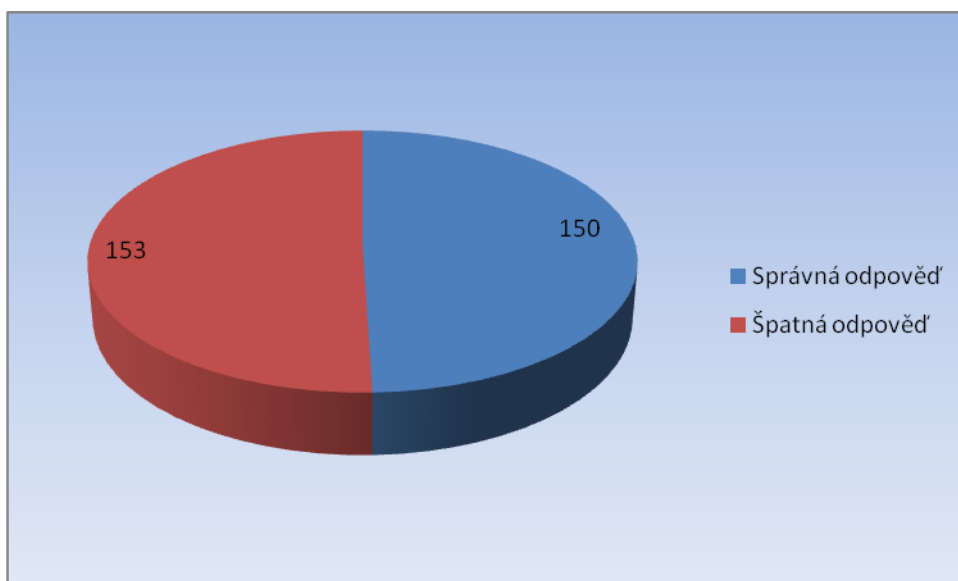
Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	7	25,0	21	75,0
12 let	10	40,0	15	60,0
13 let	16	66,7	8	33,3
14 let	55	48,7	58	51,3
15 let	46	50,5	45	49,5
16 let	16	72,7	6	27,3
Celkem	150	49,5	153	50,5

Tabulka č. 7: Jméno skladatele naší státní hymny u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	150	49,5
Špatná odpověď	153	50,5
Celkem	303	100,0

Graf č. 4: Jméno skladatele naší státní hymny u všech respondentů

Jméno František Škroup napsalo z celkového počtu 303 respondentů správně 150 žáků (49,5 %). Špatnou odpověď uvedlo o 3 žáky více, tedy 153 žáků (50,5 %). V celkovém průměru ve věkových kategoriích se odpovědi pohybovaly kolem 50 % správných a špatných odpovědí. Jinak tomu bylo v kategorii 11 let. Tam správně odpovědělo 7 žáků, což je pouze 25 %. Naopak kladnou hodnotu najdeme u správné odpovědi žáků šestnáctiletých, kteří uvedli v 72,7 % správnou odpověď (viz tabulka č. 6, 7, graf č. 4).

Vyhodnocení dotazníkové otázky č. 3

3. otázka: Kdo napsal text?

Správná odpověď: **Josef Kajetán Tyl**

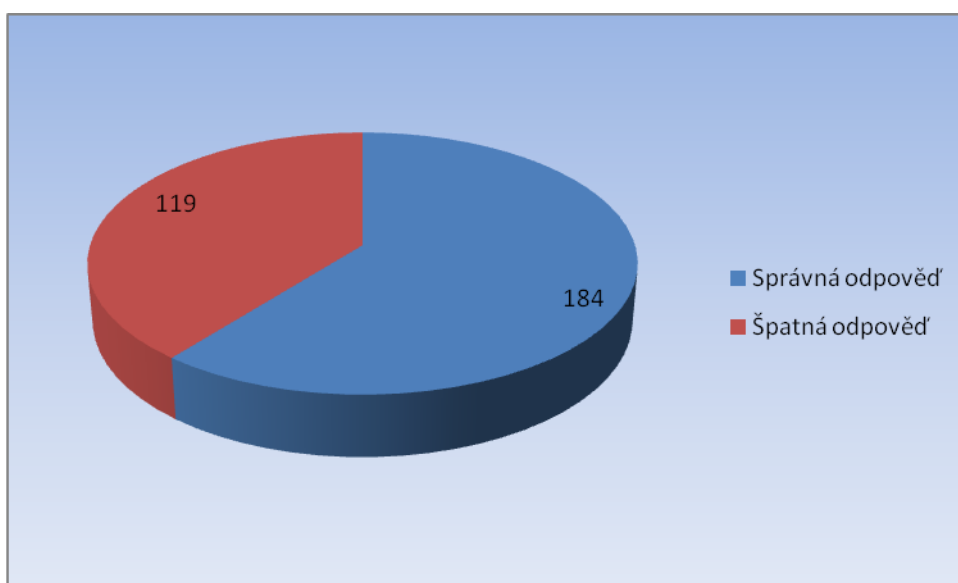
Tabulka č. 8: Autor textu naší státní hymny

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	10	35,7	18	64,3
12 let	13	52,0	12	48,0
13 let	16	66,7	8	33,3
14 let	67	59,3	46	40,7
15 let	58	63,7	33	36,3
16 let	20	90,9	2	9,1
Celkem	184	60,7	119	39,3

Tabulka č. 9: Jméno autora textu naší státní hymny u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	184	60,7
Špatná odpověď	119	39,3
Celkem	303	100,0

Graf č. 5: Jméno autora textu naší státní hymny u všech respondentů

Z tabulek a grafu vyplývá, že jméno autora textu naší státní hymny Josefa Kajetána Tyla je žákům známo více, než jméno František Škroup. Správnou odpověď uvedlo 184 respondentů (60,7 %). 119 žáků (39,3 %) zvolilo špatné jméno nebo neuvedlo jméno žádné.

V procentuálním vyjádření se u všech věkových kategoriích objevilo číslo vyšší než 50 % správných odpovědí. Pouze u nejmladší kategorie jedenáctiletých počet špatných odpovědí (64,3 %) převyšuje počet odpovědí správných (35,7 %).

V několika případech, které jsem do tabulek a grafů neuváděla, si žáci tyto dva autory pletou a uvádějí je naopak – Škroupa jako spisovatele a Tyla jako skladatele. Takto vyplněné otázky v dotazníku jsem vyhodnocovala jako špatné odpovědi (viz tabulka č. 8, 9, graf č. 5).

Vyhodnocení dotazníkové otázky č. 4

4. otázka: V jaké divadelní hře byla poprvé naše státní hymna zveřejněna?

Správná odpověď: **Fidlovačka (aneb žádný hněv a žádná rvačka)**

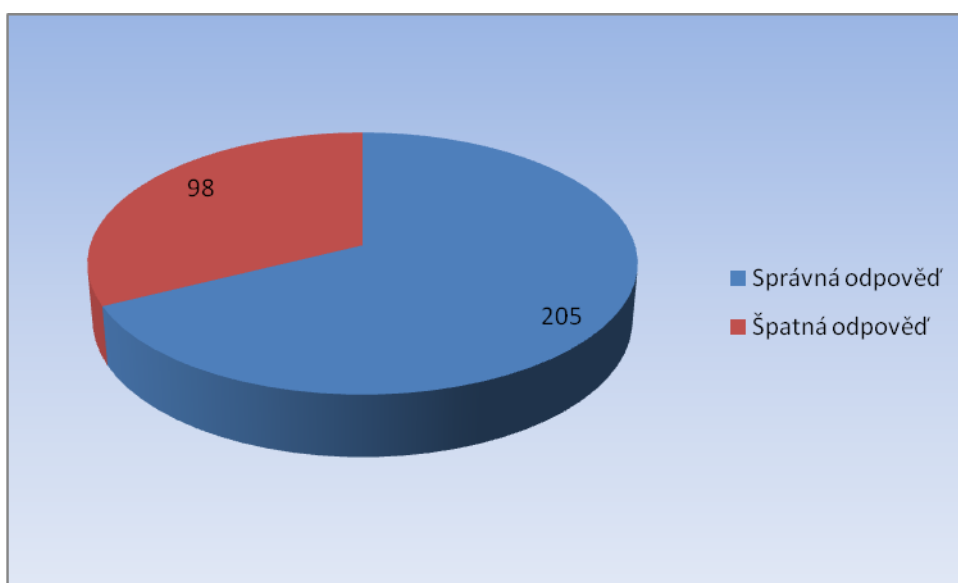
Tabulka č. 10: Název divadelní hry

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	16	57,1	12	42,9
12 let	12	48,0	13	52,2
13 let	20	83,3	4	16,7
14 let	100	88,5	13	11,5
15 let	35	38,5	56	61,5
16 let	22	100,0	0	0
Celkem	205	67,7	98	32,3

Tabulka č. 11: Název divadelní hry u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	205	67,7
Špatná odpověď	98	32,3
Celkem	303	100,0

Graf č. 6: Název divadelní hry u všech respondentů

Divadelní hru *Fidlovačka* uvedlo z celkového počtu 303 dotázaných správně 205 respondentů (67,7 %). Což je o 21 správných odpovědí více, než v předchozí otázce týkající se autora této divadelní hry. Špatnou odpověď uvedlo 98 žáků (32,3 %). V jednotlivých věkových kategoriích se v tabulce č. 10 vyskytují zajímavá čísla. Třináctiletí a čtrnáctiletí respondenti správně odpověděli v 83 a 88 %, šestnáctiletí dokonce ve 100 %. Uvedená čísla ukazují, že v těchto skupinách odpovědělo na tuto otázku správně více žáků, než na otázku týkající se autora divadelní hry. A to v případě čtrnáctiletých žáků o 33 správných odpovědí více než v předešlé otázce. Naopak tomu je u patnáctiletých žáků, kteří uvedli jméno Josef Kajetán Tyl v 58 případech, ale divadelní hru správně napsalo pouze 35 respondentů. Šestnáctiletí studenti ve všech dotaznících uvedli správnou odpověď na tuto otázku. Je to o 2 odpovědi více než v otázce č. 3 (viz tabulka č. 10, 11, graf č. 6).

Vyhodnocení poslechové části dotazníků

Ukázka č. 1: Hymna Velké Británie

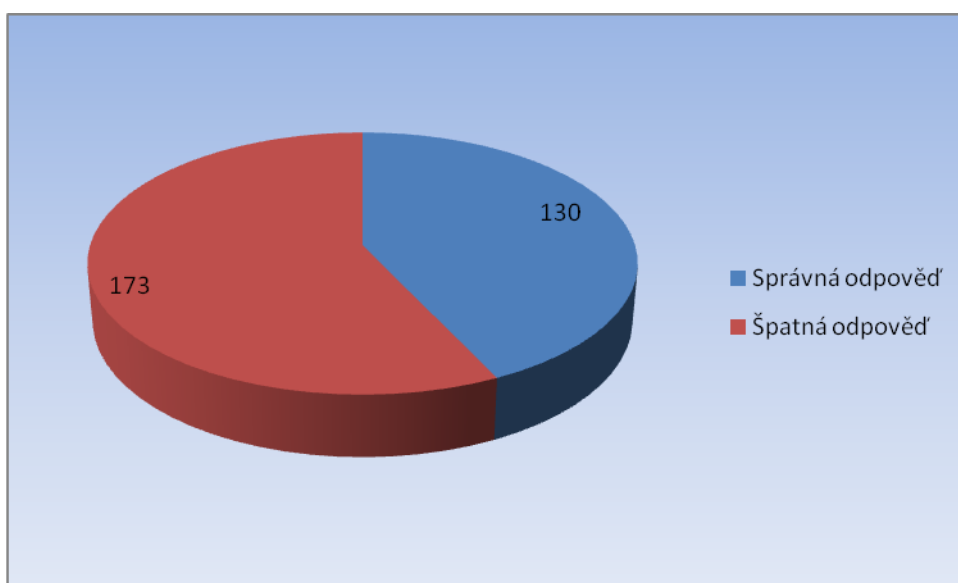
Tabulka č. 12: Hymna Velké Británie

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	3	10,7	25	89,3
12 let	9	36,0	16	64,0
13 let	9	37,5	15	62,5
14 let	58	51,3	55	48,7
15 let	46	50,5	45	49,5
16 let	5	22,7	17	77,3
Celkem	130	42,9	173	57,1

Tabulka č. 13: Hymna Velké Británie u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	130	42,9
Špatná odpověď	173	57,1
Celkem	303	100,0

Graf č. 7: Hymna Velké Británie u všech respondentů

Hymnu Velké Británie správně určilo 130 respondentů (42,9 %). U čtrnáctiletých a patnáctiletých respondentů se správnost odpovědí pohybovala kolem 50 %. Naopak pouze 3 jedenáctiletí žáci (10,7 %) určili hymnu Velké Británie správně. Malá četnost správných odpovědí se vyskytovala i u žáků šestnáctiletých. Správnou odpověď zvolilo jen 5 respondentů, což je 22,7 % (viz tabulka č. 12, 13, graf č. 7).

Ukázka č. 2: Hymna České republiky

Tabulka č. 14: Hymna České republiky

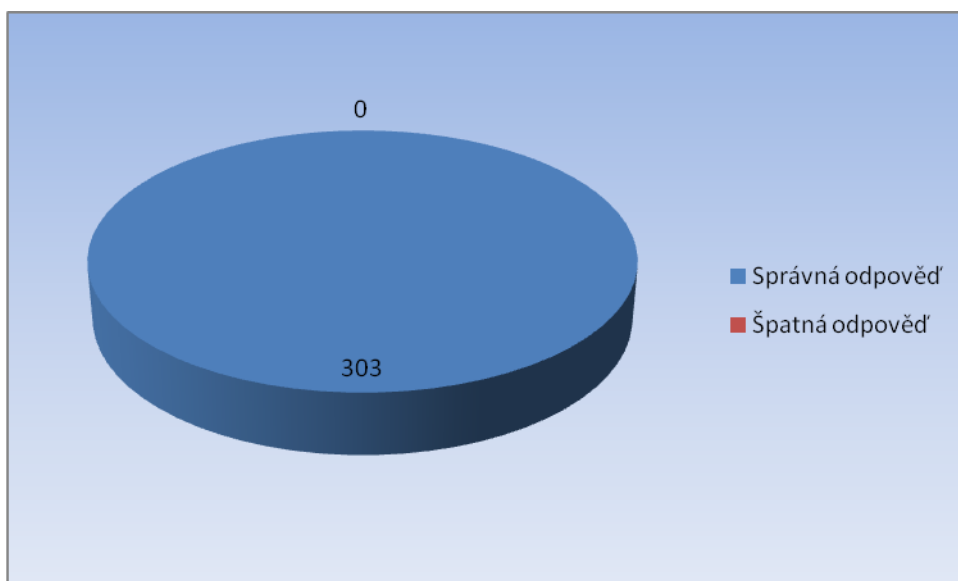
Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	28	100	0	0
12 let	25	100	0	0
13 let	24	100	0	0
14 let	113	100	0	0
15 let	91	100	0	0
16 let	22	100	0	0
Celkem	303	100	0	0

Tabulka č. 15: Hymna České republiky u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	303	100
Špatná odpověď	0	0
Celkem	303	100,0

Graf č. 8: Hymna České republiky u všech respondentů

Všichni z 303 dotazovaných respondentů určili správně ukázkou státní hymny České republiky. Ve srovnání s otázkou č. 1 „Jak se jmenuje státní hymna České republiky?“, na kterou 4 respondenti neuměli odpovědět, zde určili ukázkou naší státní hymny bez chyby (viz tabulka č. 14, 15, graf č. 8).

Ukázka č. 3: Hymna Francie

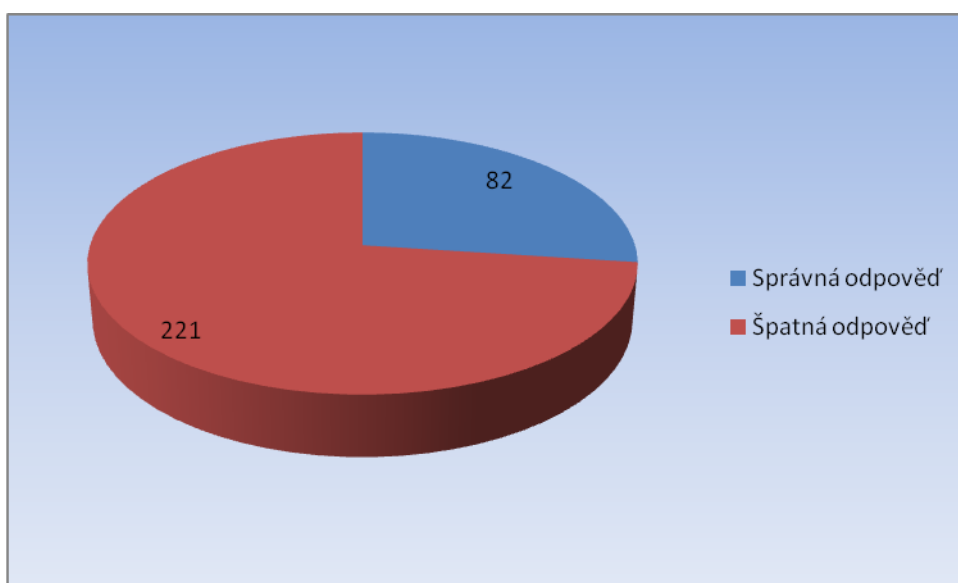
Tabulka č. 16: Hymna Francie

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	7	25,0	21	75,0
12 let	9	36,0	16	64,0
13 let	5	20,8	19	79,2
14 let	30	26,5	83	73,5
15 let	22	24,2	69	75,8
16 let	9	40,1	13	59,1
Celkem	82	27,1	221	72,9

Tabulka č. 17: Hymna Francie u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	82	27,1
Špatná odpověď	221	72,9
Celkem	303	100,0

Graf č. 9: Hymna Francie u všech respondentů

Státní hymnu Francie správně určilo 82 respondentů (27,1 %), špatně odpovědělo 221 dotázaných (72,9 %). Francouzská hymna je jednou z pěti hymen s malým počtem správných odpovědí. Z tabulky č. 16 nelze vyvodit závislost věku na určení správné odpovědi. Nejvíce správných odpovědí v procentuálním zastoupení má kategorie 16 let se 40,1 %. Naopak u třináctiletých respondentů odpovědělo správně pouze 5 žáků (20,8 %) (viz tabulka č. 16, 17, graf č. 9).

Ukázka č. 4: Hymna Německa

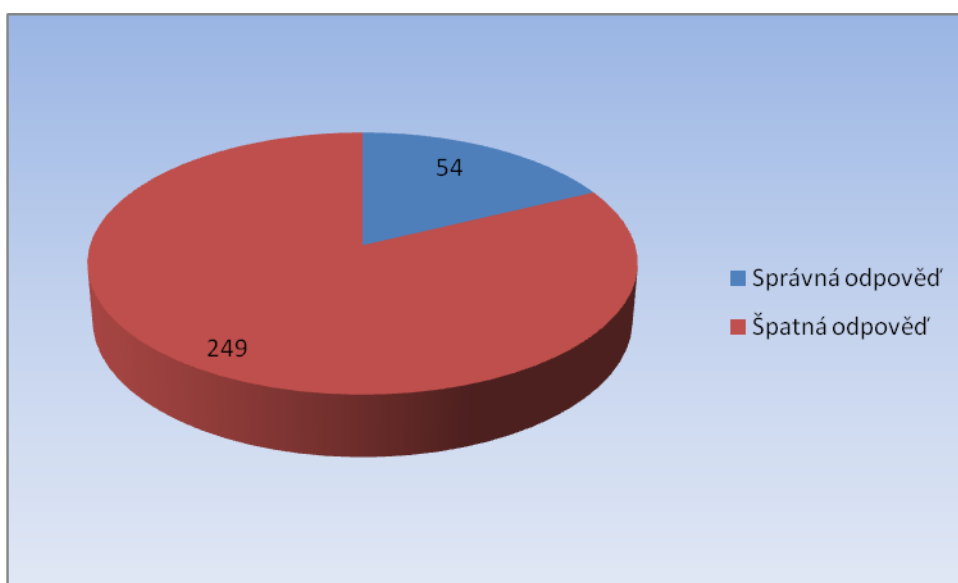
Tabulka č. 18: Hymna Německa

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	6	21,4	22	78,6
12 let	3	12,8	22	91,2
13 let	5	20,8	19	79,2
14 let	22	19,5	91	80,5
15 let	17	18,7	74	81,3
16 let	1	4,5	21	95,5
Celkem	54	17,8	249	82,2

Tabulka č. 19: Hymna Německa u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	54	17,8
Špatná odpověď	249	82,2
Celkem	303	100,0

Graf č. 10: Hymna Německa u všech respondentů

Jak je z grafu patrné, správnou ukázkou k Německé státní hymně přiřadilo pouze 54 respondentů (17,8 %), naopak celých 249 odpovědí (82,2 %) bylo špatných. Zajímavý výsledek přinesl výzkum u šestnáctiletých respondentů, u kterých se správná odpověď vyskytovala pouze v jednom jediném případě (4,5 %). Další správné odpovědi nepřesáhly ve svých věkových kategoriích celkově 22 % (viz tabulka č. 18, 19, graf č. 10).

Ukázka č. 5: Hymna Itálie

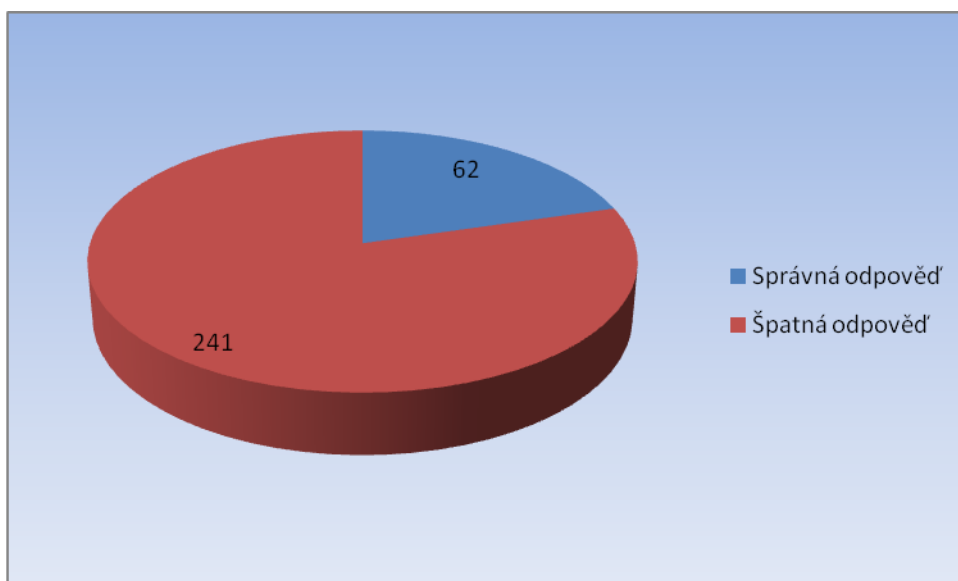
Tabulka č. 20: Hymna Itálie

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	1	3,6	27	96,4
12 let	3	12,0	22	88,0
13 let	3	12,5	21	87,5
14 let	31	27,4	82	72,6
15 let	15	16,5	76	83,5
16 let	9	40,9	13	59,1
Celkem	62	20,5	241	79,5

Tabulka č. 21: Hymna Itálie u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	62	20,5
Špatná odpověď	241	79,5
Celkem	303	100,0

Graf č. 11: Hymna Itálie u všech respondentů

Oproti předpokladům určilo správnou hymnu k ukázce č. 5 pouze 62 respondentů (20,5 %). 241 respondentů (79,5 %) k této ukázce přiřadilo jinou státní hymnu z dané nabídky. Celkový počet správných odpovědí v každé kategorii je velmi nízký. U jedenáctiletých žáků je hymna přiřazena správně pouze jednou (3,6 %), u dvanáctiletých a třináctiletých třikrát (12 % a 12,5 %), u patnáctiletých patnáctkrát (16,5 %) (viz tabulka č. 20, 21, graf č. 11).

Ukázka č. 6: Hymna Rakouska

Tabulka č. 22: Hymna Rakouska

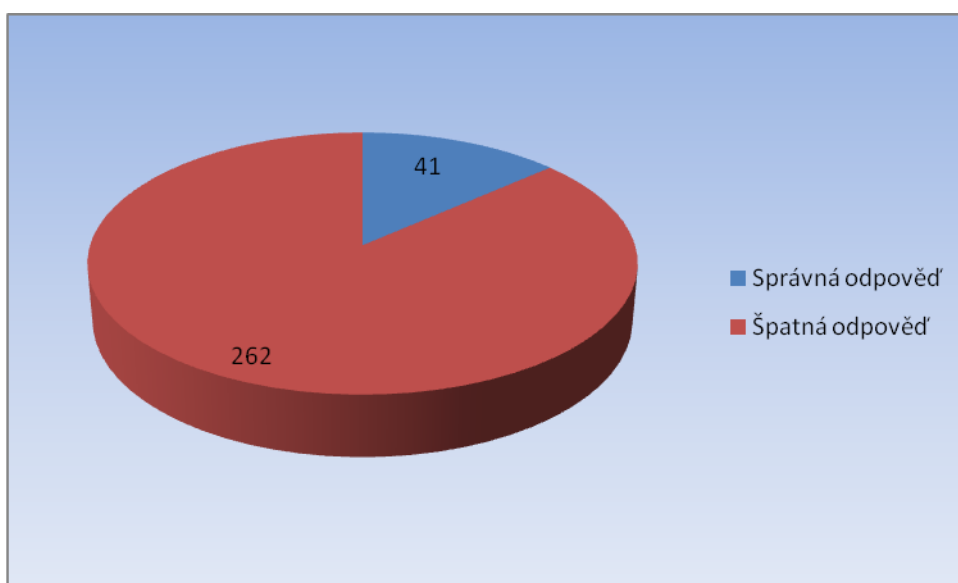
Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	2	7,1	26	92,9
12 let	1	4,0	24	96,0
13 let	2	8,3	22	91,7
14 let	16	14,2	97	85,8
15 let	18	19,8	73	80,2
16 let	2	9,1	20	90,1
Celkem	41	13,5	262	86,5

Tabulka č. 23: Hymna Rakouska u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	41	13,5
Špatná odpověď	262	86,5
Celkem	303	100,0

Graf č. 12: Hymna Rakouska u všech respondentů

Hymna Rakouska je nejméně známou hymnou mezi respondenty. Správně ji určilo pouze 41 žáků, což je 13,5 %. V jednotlivých kategoriích můžeme vidět, že počet správných odpovědí je minimální. U jedenáctiletých, třináctiletých a šestnáctiletých respondentů se vyskytují správné odpovědi po dvou (7,1 %, 8,3 % a 9,1 %). V kategorii 12 let správně stanovil hymnu Rakouska jen jeden žák (4 %). Ve zbývajících kategoriích 14 a 15 let počet správných odpovědí nepřesáhl 20 % (viz tabulka č. 22, 23, graf č. 12).

Ukázka č. 7: Hymna Polska

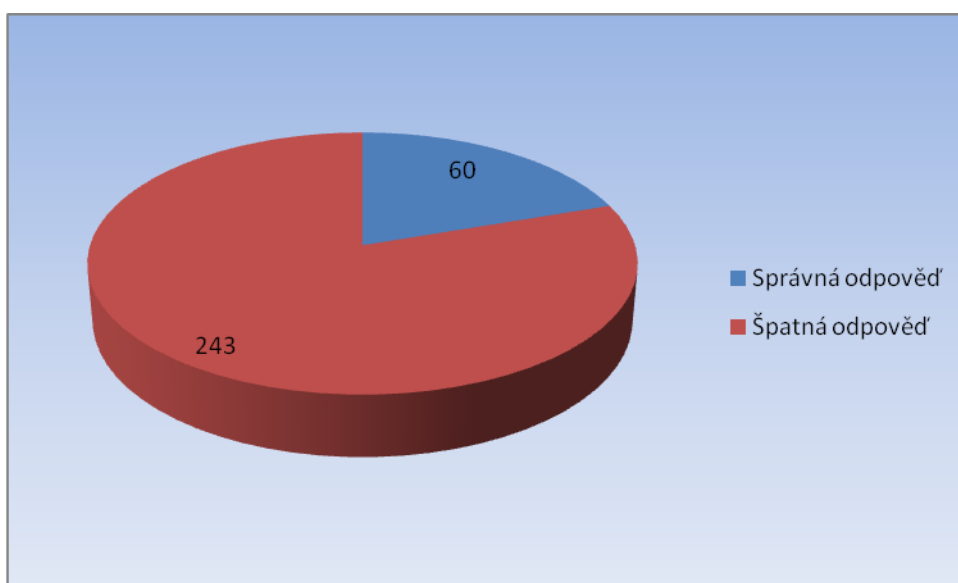
Tabulka č. 24: Hymna Polska

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	2	7,1	26	92,9
12 let	3	12,0	22	88,0
13 let	3	12,5	21	87,5
14 let	28	24,8	85	75,2
15 let	20	22,0	71	78,0
16 let	4	18,2	18	81,8
Celkem	60	19,8	243	80,2

Tabulka č. 25: Hymna Polska u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	60	19,8
Špatná odpověď	243	80,2
Celkem	303	100,0

Graf č. 13: Hymna Polska u všech respondentů

Polskou státní hymnu ze všech dotázaných určilo správně pouze 60 respondentů (19,8 %). Špatně ji tedy označilo 143 respondentů (80,2 %). Celkově v procentuálním vyjádření nedosáhla správnost odpovědí v jednotlivých kategoriích více jak 25 %. Nejméně hlasů, a to 2, získala hymna v kategorii jedenáctiletých (7,1 %), u dvanáctiletých a třináctiletých získala po třech hlasech (12 %, 12,5 %) a u šestnáctiletých dostala hlasy čtyři (18,2 %). Ve dvou zbývajících kategoriích dosahovaly výsledky ke 22 %, potažmo k 24,8 % správných odpovědí (viz tabulka č. 24, 25, graf č. 13).

Ukázka č. 8: Hymna Slovenska

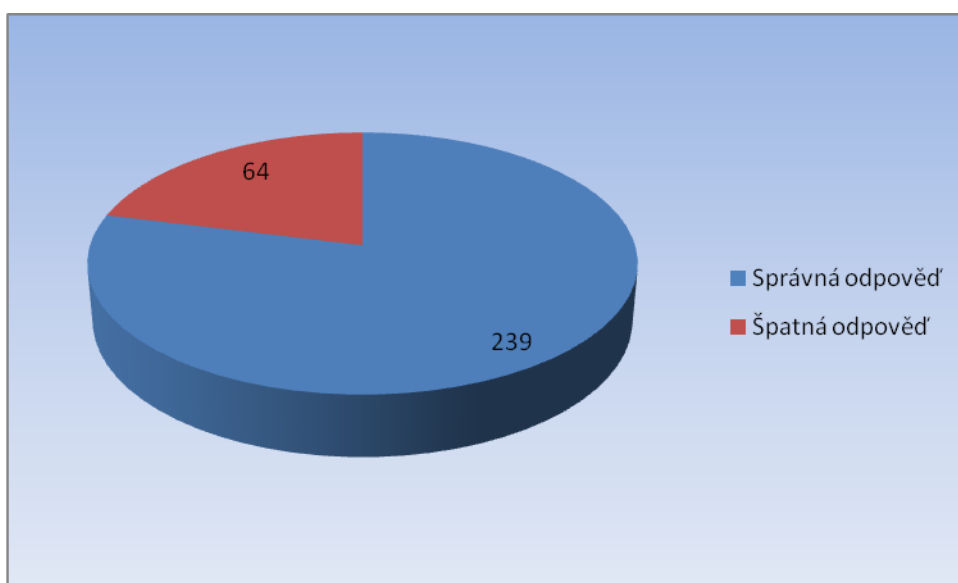
Tabulka č. 26: Hymna Slovenska

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	21	75,0	7	25,0
12 let	19	76,0	6	24,0
13 let	17	70,8	7	29,2
14 let	96	85,0	17	15,0
15 let	65	71,4	26	28,6
16 let	21	95,5	1	4,5
Celkem	239	78,2	64	21,2

Tabulka č. 27: Hymna Slovenska u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	239	78,2
Špatná odpověď	64	21,2
Celkem	303	100,0

Graf č. 14: Hymna Slovenska u všech respondentů

Slovenskou hymnu „Nad Tatrou sa blýska“ přiřadilo správně k osmé ukázce 239 respondentů (78,2 %). Pouze 64 žáků (21,2 %) zaváhalo a zvolilo ukázkou jinou, tedy špatnou. Tím se stala hymna Slovenské republiky druhou nejznámější hymnou mezi dotázanými, hned za hymnou České republiky. Čísla i procenta správných odpovědí jsou ve všech věkových kategoriích vysoká. I přes mé předpoklady ale nepřesahují hranici 90 %. Pouze u šestnáctiletých studentů se 21 správnými odpověďmi (95,5 %) je hranice překonána, ale vzhledem k věku, zkušenostem i vědomostem studentů je i 1 špatná odpověď (4,5 %) zarážející. U čtrnáctiletých respondentů se správná odpověď vyskytovala v 96 případech (85 %), jen v 17 případech (15 %) byla odpověď špatná. Vysoké číslo se objevuje i u jedenáctiletých žáků, tedy u nejméně zkušených, a to 21 odpovědí správných (75 %) a jenom 7 odpovědí (25 %) špatných (viz tabulka č. 26, 27, graf č. 14).

Ukázka č. 9: Hymna Ruska

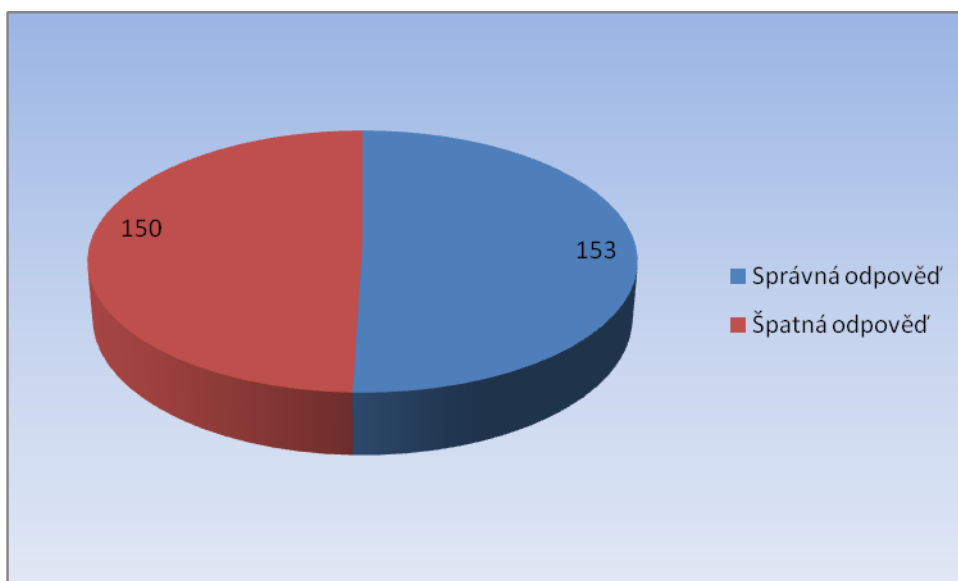
Tabulka č. 28: Hymna Ruska

Odpověď	Správná odpověď n	Správná odpověď %	Špatná odpověď n	Špatná odpověď %
11 let	9	32,1	19	67,9
12 let	15	60,0	10	40,0
13 let	15	62,5	9	37,5
14 let	54	47,8	59	52,2
15 let	46	50,5	45	49,5
16 let	14	63,6	8	36,4
Celkem	153	50,5	150	49,5

Tabulka č. 29: Hymna Ruska u všech respondentů

Odpověď	n	%
Správná odpověď	153	50,5
Špatná odpověď	150	49,5
Celkem	303	100,0

Graf č. 15: Hymna Ruska u všech respondentů

Ve správnosti určení státní hymny Ruska byly odpovědi vyrovnané. Správně odpovědělo 153 respondentů (50,5 %) z celkového počtu 303 dotázaných. Špatných odpovědí bylo o 3 méně, tedy 150 (49,5 %). U žáků čtrnáctiletých a patnáctiletých byly odpovědi vyrovnané, tak jako u celkového zhodnocení. Poměr správných a špatných odpovědí u prvně jmenovaných je 54 (47,8 %) ku 59 (52,2 %), u o rok starších žáků je poměr 46 správných (50,5 %) ku 45 špatným odpovědím (49,5 %). Dvanáctiletí, třináctiletí a šestnáctiletí žáci mají více dobře určených odpovědí oproti špatným. Jen u žáků jedenáctiletých je počet správných odpovědí 9 (32,1 %) a počet špatných odpovědí 19 (67,9 %) (viz tabulka č. 28, 29, graf č. 15).

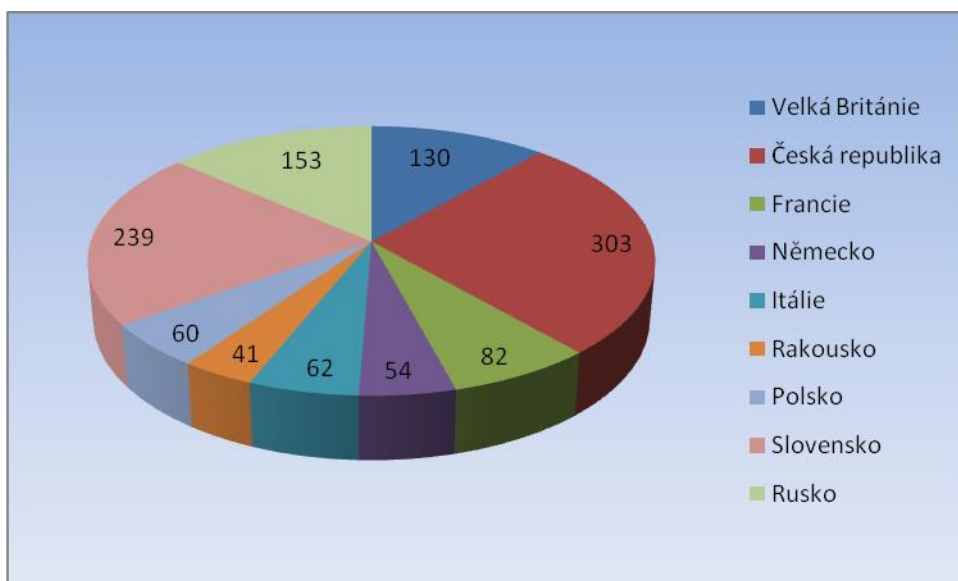
Vyhodnocení správných odpovědí u všech hymen

Tabulka č. 30: Správnost odpovědí u všech hymen

Odpověď	n	%
Velká Británie	130	42,9
Česká republika	303	100
Francie	82	27,1
Německo	54	17,8
Itálie	62	20,5
Rakousko	41	13,5
Polsko	60	19,8
Slovensko	239	78,9
Rusko	153	50,5

Graf č. 17: Četnost správných odpovědí u všech hymen

Nejvíce správných odpovědí dostala hymna České republiky, kterou označilo všech 303 respondentů. Nad 50 % dobrých odpovědí mají dvě hymny, a to hymna Slovenska 239 odpovědí (78,9 %) a hymna Ruska 153 odpovědí (50,5 %). Na opačném konci žebříčku se umístila hymna Rakouska, kterou správně označilo pouze 41 respondentů (13,5 %). Je následována Německem s 54 odpověďmi (17,8 %) a Polskem s 60 odpověďmi (19,8 %). Za zmínku stojí ještě hymna Velké Británie, která se 130 správnými hlasy (42,9 %) se řadí hned za hymnu Ruska (viz tabulka č. 30, graf č. 17).

Pořadí zemí podle správných odpovědí

Tabulka č. 31: Pořadí zemí podle správných odpovědí

Pořadí	Stát	Počet správných odpovědí
1.	Česká republika	303
2.	Slovensko	239
3.	Rusko	153
4.	Velká Británie	130
5.	Francie	82
6.	Itálie	62
7.	Polsko	60
8.	Německo	54
9.	Rakousko	41

V tabulce č. 31 vidíme celkové pořadí všech zapojených států a jejich hymen do druhé části dotazníkového šetření a počty jejich správných odpovědí. Podle předpokladů se na prvním místě umístila naše státní hymna se správným určením od všech dotázaných respondentů. Dále se umístila hymna Slovenska, tedy našich hraničních sousedů, s 239 správnými odpověďmi. Překvapivě se na třetím místě objevila hymna Ruska (153 hlasů), která porazila Velkou Británii o 23 hlasů. Na páté pozici vidíme Francouzskou hymnu s 82 hlasy. Nepříliš známými hymnami jsou hymny Itálie (62 hlasů), Polska (60 hlasů) a Německa (54 hlasů). Nejméně povědomou hymnou se stala na posledním devátém místě se 41 hlasy hymna Rakouska.

Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Ze všech 303 respondentů bezpečně poznají hudební ukázkou české hymny všichni. Ovšem čtyři z nich neví její název. Tři nechali řádek prázdný a jeden respondent uvedl jako název státní hymny „státní hymna“.

Co se týče správných odpovědí na otázku autora hudby naší státní hymny, odpovědi byly vyrovnané. 150 respondentů odpovědělo správně a 153 respondentů jméno František Škroup zřejmě nezná. Mezi odpověďmi se nacházela například i tato jména: Smetana, Mareš, Bach, Stanislav Gross nebo Karel Havlíček Borovský.

Jméno Josef Kajetán Tyl bylo správně uvedeno ve 184 případech. Domnívám se, že mnozí respondenti se s tímto spisovatelem setkali v hodinách literatury. Oproti tomu, František Škroup se jako téma hodiny v hudební výchově objevuje sporadicky. I u třetí otázky se objevovaly zajímavé odpovědi: Smetana, Jan Werich, Hugo Fox, Bach nebo Jan Amos Komenský.

Když porovnáme výsledky třetí a čtvrté otázky, je rozdíl počtu správných odpovědí pozoruhodný. Název divadelní hry „Fidlovačka“ zná o dvacet jedna respondentů víc než jméno jejího autora. V deseti případech ze všech respondentů uvedli čtrnáctiletí a patnáctiletí žáci k názvu divadelní hry i přesný rok jejího prvního uvedení. Na druhou stranu se mezi špatnými odpověďmi vyskytovaly reakce typu: v Pražském divadle, v Národním divadle apod. To svědčí pouze o tom, že žáci nejsou schopni porozumět textu a odpovědět na danou otázku. Jeden čtrnáctiletý respondent dokonce přiřadil naši státní hymnu do „divadelní hry“ Rusalka.

Co se týče poslechové části dotazníků, očekávala jsem výsledky lepší. Alespoň jsem se domnívala, že hymny sousedních států České republiky a hymnu Velké Británie respondenti určí správně. Nestalo se tak, kromě Slovenska jsou hymny Polska, Německa a Rakouska na úplném konci tabulky správných odpovědí. Naopak ruská hymna na třetím místě se 153 hlasy byla neočekávaným překvapením.

Nakonec musím vyzdvihnout dotazníky dvou čtrnáctiletých chlapců, kteří měli všechny otázky ohledně naší státní hymny správně, ale také bez chyby přiřadili všechny státy k ukázkám. Nepředpokládala jsem, že stoprocentního výkonu při vyplňování dotazníků někdo dosáhne.

Závěr

Tato diplomová práce se věnovala teoretickým poznatkům o státních hymnách České republiky, Slovenska, Polska, Francie a Itálie. Státní hymna je jeden z několika státních symbolů každé země, a pokud jsme obyvateli té které země, je naší povinností je znát.

V teoretické části byla každá hymna uvedena v historickém kontextu a byl představen její autor či autoři. V další části byl proveden textový a melodický rozbor s ukázkami a překladem původního textu.

Ve výzkumné části jsem vycházela z anonymních dotazníků, které byly rozdány žákům druhého stupně základních škol a studentům gymnázií. Hlavním cílem bylo zjistit základní znalosti o naší České státní hymně. Respondenti odpovídali na otázky týkající se názvu hymny, skladatele, autora textu a názvu divadelní hry. V poslechové části dotazníků přiřazovali respondenti ukázky k názvům států.

V celkovém zhodnocení výsledků výzkumu se domnívám, že znalosti naší budoucí generace ohledně České státní hymny nejsou dostačující. V některých státech Evropy, například ve Francii, je vyučování státní hymny povinné. Na rozdíl od toho se na Slovensku po zavedení tzv. vlasteneckého zákona zvedla vlna nevole a protestů.

Doufám, že informace i výsledky mé práce budou nejen předlohou pro další studenty a učitele k práci s dětmi během vyučování, ale také dobrým zdrojem informací, které našim budoucím generacím jako učitelé můžeme předat.

Použitá literatura

- *Anglicko-český, česko-anglický kapesní slovník*. 1. vyd. V Brně: Edika, 2012. 499 s. --nejen pro turisty. ISBN 978-80-266-0025-1.
- BEZDĚK, Jaroslav a FRÝBORT, Zdeněk. *Italsko-český, česko-italský slovník = Vocabolario italiano-ceco e ceco-italiano*. 4. vyd. Praha: Český klub, 2008. 326 s. ISBN 978-80-86922-13-3.
- BUKOWSKI, Andrzej. *Józef Wybicki w świetle obchodów jego rocznic i sesji Gdańskiego Towarzystwa Naukowego*. Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. 88 s.
- BURIAN, Jan. *Cesty starověkých civilizací*. 1. vyd. Praha: Práce, 1973. 248, [4] s. Kotva; Sv. 4.
- BURIAN, Karel Vladimír. *Kapelník ze Stavovského: čtení o Františku Škroupovi a o počátcích české opery*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1989. 197 s. Životopisy; Sv. 26.
- DAVIES, Norman. *Polsko: dějiny národa ve středu Evropy*. V českém jazyce vyd. 1. Praha: Prostor, 2003. 481 s., [8] s. obr. příl. Obzor; sv. 44. ISBN 80-7260-083-4.
- FORST, Vladimír a ŠTŮR, Ludovít. *Ludovít Štúr: [monografie s ukázkami z díla]*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1986. 285 s. Odkazy pokrokových osobností naší minulosti; Sv. 81.
- *Francouzsko-český, česko-francouzský kapesní slovník = Dictionnaire français-tchèque, tchèque-français*. 1. vyd. V Brně: Edika, 2012. 518 s. ISBN 978-80-266-0005-3.
- GEL, František. *Internacionála a Marseillaisa: dvě vítězné písně*. 1. vyd. Praha: Mír, 1952. 303 s., [36] s. obr. příl.
- GÖSSEL, Gabriel et al. *Státní hymna České republiky v proměnách doby = The Czech Republic's national anthem down the ages*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. 174 s. ISBN 978-80-87041-42-0.
- GREGOROVIČOVÁ, Eva, ed. et al. *Česká panovnická a státní symbolika: vývoj od středověku do současnosti = Czech sovereigns' and state's symbols: their*

- evolution from the middle ages up to the present: výstava Státního ústředního archivu v Praze: Archivní areál Chodovec, 28. září - 31. října 2002. Vyd. 1. Praha: Státní ústřední archiv, 2002. 149 s. ISBN 80-85475-86-3.
- HIBBERT, Christopher. *Francouzská revoluce*. Vyd. 1. Ostrava: Domino, 1999. 322 s., il. ISBN 80-86128-57-1.
  - HORA-HOŘEJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí*. Díl 6, Příběhy a postavy českého národního obrození. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. 230 s. ISBN 80-7214-039-6.
  - JÍROVCOVÁ, Magdalena. *Josef Kajetán Tyl: [Výběrová personální bibliogr.]*. Hradec Králové, 1988.
  - *Josef Kajetán Tyl: 1808-1856-2006-2008*. 1. vyd. V Praze: KANT pro AMU, 2007. 198 s. Disk. Velká řada; sv. 5. ISBN 978-80-86970-47-9.
  - KÁNSKÝ, V. *Zpěvník našeho lidu: hymny slovanských a spojeneckých národů, písně národní, sokolské, vojenské aj.* 1. vyd. Praha: Tělocvičná jednota Sokol Žižkov, 1948. 127 s.
  - *Kde domov můj: varianty a parafráze*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2004. 132 s. Smil: jazykem o jazyce; sv. 3. ISBN 80-7185-681-9.
  - KOČÍ, Josef. *České národní obrození*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1978. 457, [4] s.
  - KONOPCZYŃSKI, W. a kol. *Polski słownik biograficzny*. V. Kraków, 1939 – 1946. s. 480.
  - KOVALEV, Sergej Ivanovič a D'JAKOV, V. N., ed. *Dějiny starověku*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1963. 774, [4] s.
  - KOŽÍK, František. *Píseň nejdražší: vyprávění o čes. nár. hymně a o jejích autorech J. K. Tylovi a F. Škroupovi*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1986. 140 s.
  - MACŮREK, Josef. *Dějiny polského národa*. 1. vyd. V Praze: Melantrich, 1948. 350-[VI] s. Vysokoškolské rukověti. III, řada spisů duchovédných; sv. 6.
  - MAŠKIN, N. A. *Dějiny starověkého Říma*. 1. vyd. Praha: Rovnost, 1952. 719 s.

- NOWAK, Jerzy a kol. *Česko-polský, polsko-český slovník = Słownik czesko-polski, polsko-czeski*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2009. 485 s. ISBN 978-80-7360-857-6.
- OSVALD, Václav. *Novinář Josef Kajetán Tyl*. 1. vyd. Praha, 1972.
- PELÁN, Jiří et al. *Slovník italských spisovatelů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004. 751 s. ISBN 80-7277-180-9.
- PRAŽÁK, Albert. *Samuel Tomášik, původce hymny "Hej, Slováci!"*. Smíchov: Alois Dyk, 1919. 68 s. Slovenská knihovna. Sbírká spisů věnovaných Slovensku; sv. 3.
- PROCACCI, Giuliano. *Dějiny Itálie*. Praha: Lidové noviny, 1997. 493 s. Dějiny států. ISBN 80-7206-152-2.
- PURŠ, Jaroslav, ed. a KROPILÁK, Miroslav, ed. *Přehled dějin Československa. I/2., (1526-1848)*. 1. vyd. Praha: Academia, 1982. 645 s.
- SNOPEK, Jerzy. *Oświecenie: skic do portretu epoki*. 1. wyd. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN SA, 1999. 287 s. ISBN 83-01-12917-4.
- ŠKROUP, František. *Hymna ČSSR*. Praha, 1965.
- ŠMEJKAL, Josef Václav. *Píseň písní národu českého*. V Praze: A. Neubert, 1935. 287 - [I] s.
- ŠTĚPÁN, Ludvík, ed. a kol. *Slovník polských spisovatelů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2000. 555 s. ISBN 80-7277-005-5.
- TYL, Josef Kajetán a JANSKÝ, Emanuel, ed. *Fidlovačka aneb Žádný hněv a žádná rvačka: Čtvero obrazů dle života praž. sestavených*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1953. 156, [2] s. Divadelní knihovna. Hry klasické; Sv. 11.
- TYL, Josef Kajetán a KOVÁŘÍK, Vladimír, ed. *Kde domov můj: výbor z díla*. 1. vyd. Praha: SNDK, 1950. 452, [4] s.
- VAVROUŠEK, Bohumil. *Josef Kajetán Tyl český buditel, spisovatel, herec a spoluvůrce národní hymny Kde domov můj*. Praha: J. Otto, 1926. 261 s.

- VEBER, Václav et al. *Dějiny Rakouska*. 1. dopl. a revid. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 734 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-239-1.
- VYKOUPIIL, Libor, ed. *Slovník českých dějin*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Brno: Julius Zirkus, 2000. 769 s. ISBN 80-902782-0-5.
- ZAPLETAL, Jiří. *Kde domov můj?: Příspěvek ke 150. výročí vzniku čs. stát. hymny*. Praha, 1984. 62 s.
- ZOUBEK, Vladimír. *Česká státní a policejní symbolika*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. 110 s. ISBN 978-80-7251-334-5.

Internetové zdroje

- Beth's Music Notes. [online]. © 2013. [cit. 13.3.2014]. Dostupné z: <http://bethsmusicnotes.blogspot.cz/2013/02/national-anthems-from-other-countries.html>.
- Centrum kultury v Polsku. [online]. © 2008. [cit. 16.3.2014]. Dostupné z http://www.polska-ua.org/?page_id=16&lang_pref=pl.
- Česká televize. [online]. © 1996-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/porady/112804-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/48921215795/>.
- Česko-slovenská filmová databáze. [online]. © 2001-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.csfd.cz/film/267439-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/>.
- Česko-slovenská filmová databáze. [online]. © 2001-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.csfd.cz/film/4642-fidlovacka/>.
- Český rozhlas. [online]. © 2012. [cit. 14.3.2014]. Dostupné z http://www.rozhlas.cz/zpravy/hudba/_zprava/1010317.

- Dějiny hudby. © 1994 - 2014. [cit. 5.4.2014]. Dostupné z <http://dejiny.hudby.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=356>.
- Divadlo loutek Ostrava. [online]. © neuvedeno. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.dlo-ostrava.cz/cz/menu/34/o-divadle/archiv/archiv-titulu/clanek-34-fidlovacka-aneb-zadny-hnev-a-zadna-rvacka/>.
- Divadlo Na Fidlovačce. [online]. © 2010-2012. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z http://www.fidlovacka.cz/prvni_predstaveni.
- Elektronické právne informácie. [online]. © neuvedeno. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z:
<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&LngID=0&zzsrlnkid=5081066&phContent=~/ZzSR/ShowRule.ascx&RuleId=12139&pa=14150&Version=7&FragmentId1=&isprintlink=print>.
- Etiketa – Ladislav Špaček. [online]. © 1996–2014. [cit. 1. 4. 2014]. Dostupné z:
<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1124997157-etiketa/zdraveni/203522165250004/?tema=detail>.
- Francie. [online]. © 2013. [cit. 13.3.2014]. Dostupné z <http://francie-info.cz/hymna.html>.
- French Language. [online]. © 2014. [cit. 12.3.2014]. Dostupné z <http://french.about.com/library/weekly/aa071400m.htm>.
- Last.fm. [online]. © 2014. [cit. 4.4.2014]. Dostupné z http://www.last.fm/music/The+Beatles/_/All+You+Need+Is+Love.
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. [online]. © neuvedeno. [cit.2.4.2014]. Dostupné z <http://www.minedu.sk/data/att/627.pdf>.
- Mistero della difesa. [online]. © 2012. [cit. 26.2.2014]. Dostupné z <http://www.difesa.it/Content/Manifestazioni/4novembre/InnoNazionale/Pagine/Spartito.aspx>.

- Najvýznamnejšie osobnosti Slovenska. [online]. © 2004. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=58964>.
- Národní divadlo Brno. [online]. © 2006-2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z http://www.ndbrno.cz/modules/theaterarchive/index.php?h=inscenation&a=detail&id=5459&face_version=mobile.
- Oslov ma. [online]. © neuvedeno. [cit. 1. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.oslovma.hu/index.php/sk/nazory/158-nazory1-nazory1/662-slovenska-hymna-koreni-hlboko-v-dui-naroda>.
- Présidence de la République française. [online]. © 2012. [cit. 12.3.2014]. Dostupné z <http://www.elysee.fr/la-presidence/la-marseillaise-de-rouget-de-lisle/>.
- Průvodce Itálií. [online]. © 2014. [cit. 1.4.2014]. Dostupné z: <http://italie.orbion.cz/stat/pruvodce/italska-hymna-1560/>.
- Příloha č. 6 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky. Zákony pro lidi. [online]. © 2010 -2014. [cit. 2.3.2014]. Dostupné z <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-3>.
- Úrad vlády Slovenskej republiky. [online]. © 2012. [cit. 10. 2. 2014]. Dostupné z: <http://www.vlada.gov.sk/statna-hymna/>.
- Vlastenci. [online]. © 2010. [cit. 6. 4. 2014]. Dostupné z <http://vlast.cz/hej-slovane/>.
- YouTube. [online]. © 2014. [cit. 4.4.2014]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=s-pFAFsTFTI>.
- YouTube. [online]. © 2014. [cit. 5.4.2014]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=W9jLDGVuKag>

Seznam zkratk

apod. – a podobně

c. k. – císařsko-královská (censura)

č. – číslo

ČR – Česká republika

f – forte

např. – například

p – piano

pp – pianissimo

př. n. l. – před naším letopočtem

ref. – refrén

Sb. – Sbírký (zákonů)

SSSR – Svaz Sovětských Socialistických republik

stol. – století

UPOL – Univerzita Palackého v Olomouci

XVI. – Šestnáctý (Ludvík)

ZŠ – základní škola

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Seznam tabulek, grafů a map

Příloha č. 2 - Dotazník

Příloha č. 1 - Seznam tabulek, grafů a map

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Školy

Tabulka č. 2: Pohlaví respondenta

Tabulka č. 3: Věk respondenta

Tabulka č. 4: Název státní hymny České republiky

Tabulka č. 5: Název státní hymny České republiky u všech respondentů

Tabulka č. 6: Skladatel naší státní hymny

Tabulka č. 7: Jméno skladatele naší státní hymny u všech respondentů

Tabulka č. 8: Autor textu naší státní hymny

Tabulka č. 9: Jméno autora textu naší státní hymny u všech respondentů

Tabulka č. 10: Název divadelní hry

Tabulka č. 11: Název divadelní hry u všech respondentů

Tabulka č. 12: Hymna Velké Británie

Tabulka č. 13: Hymna Velké Británie u všech respondentů

Tabulka č. 14: Hymna České republiky

Tabulka č. 15: Hymna České republiky u všech respondentů

Tabulka č. 16: Hymna Francie

Tabulka č. 17: Hymna Francie u všech respondentů

Tabulka č. 18: Hymna Německa

Tabulka č. 19: Hymna Německa u všech respondentů

Tabulka č. 20: Hymna Itálie

Tabulka č. 21: Hymna Itálie u všech respondentů

Tabulka č. 22: Hymna Rakouska

Tabulka č. 23: Hymna Rakouska u všech respondentů

Tabulka č. 24: Hymna Polska

Tabulka č. 25: Hymna Polska u všech respondentů

Tabulka č. 26: Hymna Slovenska

Tabulka č. 27: Hymna Slovenska u všech respondentů

Tabulka č. 28: Hymna Ruska

Tabulka č. 29: Hymna Ruska u všech respondentů

Tabulka č. 30: Správnost odpovědí u všech hymen

Tabulka č. 31: Pořadí zemí podle správných odpovědí

Seznam grafů

Graf č. 1.: Pohlaví respondenta

Graf č. 2: Věk respondenta

Graf č. 3: Název státní hymny České republiky u všech respondentů

Graf č. 4: Jméno skladatele naší státní hymny u všech respondentů

Graf č. 5: Jméno autora textu naší státní hymny u všech respondentů

Graf č. 6: Název divadelní hry u všech respondentů

Graf č. 7: Hymna Velké Británie u všech respondentů

Graf č. 8: Hymna České republiky u všech respondentů

Graf č. 9: Hymna Francie u všech respondentů

Graf č. 10: Hymna Německa u všech respondentů

Graf č. 11: Hymna Itálie u všech respondentů

Graf č. 12: Hymna Rakouska u všech respondentů

Graf č. 13: Hymna Polska u všech respondentů

Graf č. 14: Hymna Slovenska u všech respondentů

Graf č. 15: Hymna Ruska u všech respondentů

Graf č. 17: Četnost správných odpovědí u všech hymen

Seznam map

Mapa č. 1: Školy

Příloha č. 2 – Dotazník

Chlapec x Dívka	Věk: _____
1. Jak se jmenuje státní hymna České republiky?	
2. Kdo složil hudbu naší státní hymny?	
3. Kdo napsal text?	
4. V jaké divadelní hře byla poprvé naše státní hymna zveřejněna?	
5. Poslechni si ukázky státních hymen a přiřaď k nim jednotlivé státy:	
Ukázka č. 1: _____	
Ukázka č. 2: _____	
Ukázka č. 3: _____	
Ukázka č. 4: _____	
Ukázka č. 5: _____	
Ukázka č. 6: _____	
Ukázka č. 7: _____	
Ukázka č. 8: _____	
Ukázka č. 9: _____	
Státy: Česká republika, Francie, Itálie, Německo, Polsko, Rakousko, Rusko, Slovensko, Velká Británie.	

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Mgr. Ivona Hadrabová
Katedra:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	PaedDr. Jaroslav Vraštil, Ph.D.
Rok obhajoby:	2014

Název práce:	Státní hymny vybraných evropských zemí
Název v angličtině:	National anthems of some countries from Europe
Anotace práce:	<p>Diplomová práce na téma „Státní hymny vybraných evropských zemí“ se zabývá hymnami České republiky, Slovenska, Polska, Francie a Itálie. Je rozdělena na teoretickou a výzkumnou část.</p> <p>V teoretické části jsou uvedeny historické souvislosti, texty, životopisy autorů, noty a rozbor textů a melodií.</p> <p>Výzkumná část se zaměřuje na základní vědomostní poznatky o státní hymně České republiky a poznávání hymen ostatních evropských států. Výsledky výzkumného šetření jsou zpracovány pomocí tabulek a grafů.</p>
Klíčová slova:	Hymna, historické souvislosti, Česká republika, Slovenská republika, Polská republika, Francouzská republika, Italská republika, noty, rozbor textu a melodie
Anotace v angličtině:	<p>Thesis on „National anthem of some countries from Europe“ deals with anthems of Czech republic, Slovakia, Poland, France and Italy. The thesis is divided into theoretical and research section.</p> <p>In the theoretical section summarizes the facts about history, texts, biographies of the authors, notes and analysis of the text and melody.</p> <p>The empirical part focuses on the basic skills of the national anthem of Czech republic and identify anthems of different countries of Europe. The rest empirical part are processed</p>

	into tables and graphs.
Klíčová slova v angličtině:	Anthem, history, Czech republic, Slovakia, Poland, France, Italy, notes, analysis of the text and melody
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 – Seznam tabulek, grafů a map Příloha č. 2 - Dotazník
Rozsah práce:	122 s.
Jazyk práce:	český jazyk